

Hajdú-Bihari

XLII. ÉVFOLYAM
16. SZÁM
ÁRA: 2,20 FORINT
1935. IV. 13.,
SZOMBAT

NAPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

A Hazafias Népfrent választási felhívása

VÁLASZTÓPOLGÁROK!
A magyar közélet fontos eseményére készülünk: 1985. június 8-án országgyűlési képviselőket és helyi tanácsokat választunk. Az országgyűlésnek, a tanácsoknak — szocialista államunk képviselői szerveinek — kiemelkedő szerepük van a nép hatalmának, akaratának érvényesítésében, a demokrácia gyakorlásában.

HONFITÁRSÁK!
Négy évtizede szabad hazánkban történelmünk kiemelkedően jelentős korszakában élünk. Az elmúlt öt esztendőben — a rendkívül nehéz körülmények közepette is — megőriztük népgazdaságunk stabilitását és alapvető társadalmi vívmányainkat. Öt év előtti választási programunkat lényegében teljesítettük. Ez népünk erőfeszítéseinek jelentős eredménye. Fenntartottuk az ország fizetőképességét, javítottuk a népgazdaság külső és belső egyensúlyát. Az ország anyagiakban és szellemiekben gazdagodott, nőtt a nemzeti jövedelem, az ipari és a mezőgazdasági termelés. Kibontakozóban van a termelés minőségi tényezőire a termelékenység, az ésszerű anyag- és energiafelhasználásra alapozott gazdasági fejlődés. A lakosság élet színvonalában — a gondok növekedése és egyes rétegek helyzetének nehezülése ellenére — jelentős visszaesés nem következett be. Népünk bebizonyította: képes úrrá lenni a nehézségeken és megteremteni a továbbhaladás feltételeit.

A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa a hazáért errett felelősségtől áthatva — a kommunizmus és pártunkivülük közreműködésével — közös cselekvésünk számára kidolgozta az évtized végéig szóló programot. A Hazafias Népfrent ennek megvalósítására hív minden állampolgárt! Arra szólítunk fel, hogy tervszerű és szervezett munkával, népünk tehetségének kamatoztatásával járjunk fel és hasznosítsuk a szocialista rendszer tartalékait, novelljuk a népgazdaság teljesítményét. Értékeink megbecsülésével és gyarapításával, a gazdaság élénkítésével teremtjük meg azokat az anyagi alapokat, amelyek módot adnak az életszínvonal emelésére, az életkörülmények javítására, a szociális biztonság erősítésére.

A fejlődés meggyorsításához szükséges feltételek hazánkban adóttak, vagy hozzáértő, szorgalmas, hatékony munkával megteremthetők. A magasabb követelményekhez igazodik a gazdálkodás. Választók és választottak közös akarata és cselekvése a fellendülés új forrásait nyithatja meg.

A Hazafias Népfrent magáénak vallja a pártkongresszus országunk építésére irányuló programját. Közös céljaink eléréséhez kéri a népfrent mindenkitől — közösségektől és egyénektől, a munkahelyeken és a közéletben — tudása legjavát! Ezeket a célokat szolgáljuk népképviselői intézményeink fejlesztésével, az országgyűlés és a tanácsok

szerepének, felelősségének és demokratizmusának növelésével. Ez az egyik legfontosabb záloga a haza és az egyén boldogulását elősegítő szocialista nemzeti egység fennmaradásának és erősödésének is.

VÁLASZTÓPOLGÁROK!
Szavazzunk a Magyar Népköztársaság közvéleményünk által eddig is támogatott, nemzetközileg elismert külpolitikai céljaira! Ennek céljai változatlanok: békét és biztonságot minden országnak! A társadalmi haladás lehetőségét minden nemzetnek! Szabadságot minden népnek!
Nemzeti érdekeink alapján erősítjük szövetségünket, barátságunkat és együttműködésünket felszabadítókkal, a Szovjetunióval s a szocialista országok közösségével az élet minden területén. Szilárdítjuk és bővítjük kapcsolatainkat a haladást és a béke védelmét képviselő nemzetközi erőkkel. Változatlanul valljuk, hogy nincs olyan vitás kérdés, amelyet a kölcsönös jóindulat alapján, tárgyalások útján ne lehetne megoldani. Támogatunk minden olyan javaslatot és törekvést, amely egy kevesebb feszültséggel terhes, fegyverektől kevésbé fenyegetett világ megteremtéséhez segíti az emberiséget. Szabad hazában, békében akarunk élni gyermekeinkkel, unokáinkkal együtt!

HONFITÁRSÁK!
Felhívunk minden állampolgárt, a városok és falvak népét, a munka- és lakóhelyi közösségeket, a családokat és az egyéneket: közös munkával tegyünk még otthonosabbá és szebbé ezt a földet, szeretett hazánkat! E munkában számítsunk a munkásokra, parasztokra, értelmiségiekre, nőkre és férfiakra, magyarokra és nemzetiségiekre, materialistákra és vallásos emberekre, idősebbekre és fiatalokra — az egész nemzet összefogására.
Arra kérünk minden választót: vegyen részt gyűlésein, véleményével, javaslataival, szakmai és közéleti munkájával segítse ennek a programnak a valóra váltását!
E felhívás szellemében jelöljünk és választóik képviselőket olyan állampolgárokat, akik becsülettel teljesítik kötelességüket, példamutatóan élnek és dolgoznak, önzetlenül vállalják a köz szolgálatát és választóik képviselőit, akiknek van tapasztalatuk és elképzelésük a helyi és a nemzeti program minél jobb megvalósítására.
Válasszunk június 8-án a nép képviselőit, a kisebb és nagyobb közösségek érdekeinek kifejezésére alkalmas embereket az országgyűlésbe és a helyi tanácsokba!
Erősítsük a dolgozó nép hatalmát, társadalmunk szocialista egységét! Támogassuk a párt népfrentpolitikáját!
Dolgozzunk odaadással szeretett hazánkért, a Magyar Népköztársaságért!
Övjük a békét, építsük a szocializmust!

A Hazafias Népfrent Országos Tanácsa

Földben a kora tavasziak magja

Tavaszi mezőgazdasági munkákról lévén szó, ismét csak onnan kell kiindulni, hogy a kemény és hosszantartó tél kedvezőtlen hatással volt a munkák indulására, kezdetére. Dr. Kovács Lajos, a megyei tanács mezőgazdasági és élelmiszerügyi osztályának helyettes vezetője is ezzel kezdte a tájékoztatóját, ám azonnal hozzátette, mint igen fontos tényezőt: azt a bizonyos két-három hetes késést, amivel számoltak a mezőgazdasági üzemek, már lényegesen csökkentették, a torlódás, a nagy munkacsúcs tehát, máris úgy tűnik, elkerülhető.

Ehhez természetesen az kellett — és kell a következő napokban, hetekben — hogy a mezőgazdasági üzemek szervezeten, minden időt kihasználva végezzék a munkát. Hogy ezt mennyire komolyan veszik az üzemek, máris bebizonyították. Bár csak késve tudtak indulni a mezőgazdasági munkákkal, mégis elmondható, hogy az eddig elvégzett feladatok a körülményekhez képest jó minőségűek, nem adnak okot panaszra, kifogásra.

Annak ellenére sem — mondja dr. Kovács Lajos —, hogy a márciusi esők bizony elverték a talajokat, keményre tették, s lényegesen több

talajmunkára volt szükség, nekellött úgy lehet, ha a munkákat jó minőségben tudják elvégezni az üzemek. Ehhez pedig végső soron minden adva van: elsősorban a megbízható géppark, amelyet egyébként a hosszúra nyúlt tél folyamán kellő

(Folytatás a 2. oldalon)

Korszerű, nagyteljesítményű vetőgépek dolgoznak a háttérben

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának május elsejei jelszavai

1. Világ proletárjai, egyesüljetek!
2. Éljen május elseje!
3. Éljen a marxizmus—leninizmus!
4. Éljen a Szovjetunió, a béke és a haladás szilárd támasza!
5. Éljen felszabadítóink és barátunk, a Szovjetunió!
6. Erősödjék a szocializmust építő népek egysége!
7. Éljen május 9., a fasziizmus feletti győzelem napja!
8. Békét, biztonságot a világnak!
9. Éljen a szocializmus és a béke!
10. Békés jelent, biztonságos jövőt az emberiségnek!
11. Éljen a kommunista és munkáspártok internacionalista szolidaritása!
12. Támogatjuk a szabadságukért és függetlenségükért küzdő népek igazságos harcát!
13. Előre a XIII. kongresszus határozatainak végrehajtásáért!
14. Éljen pártunk és népünk egysége!
15. Nemzeti összefogással szocialista céljainkért!
16. Előre az 1985. évi népgazdasági terv sikeres megvalósításáért!
17. Köszöntjük a munkában élen járókat, a felszabadulási és a kongresszusi munkaverseny résztvevőit!
18. Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt!
19. Éljen és virágozzék 40 éve szabad hazánk!

A HNF Országos Tanácsának képviselőjelöltjei az országos választási listára

1. BARCS SÁNDOR, a Magyar Távirati Iroda nyugalmazott vezérigazgatója,
2. BARTHA TIBOR, református püspök,
3. BÍRÓ IMRE, római katolikus kanonok,
4. BOGNÁR JÓZSEF, akadémikus,
5. DUSCHEK LAJOSNÉ, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke,
6. GÁSPÁR SÁNDOR, a Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöke,
7. GYENES ANDRÁS, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Ellenőrző Bizottságának elnöke,
8. HAVASI FERENC, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának titkára,
9. HÁMORI CSABA, a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottságának első titkára,
10. JAKAB RÓBERTNÉ, a Magyarországi Szlovákok Demokratikus Szövetségének főtítkára,
11. KATONA IMRE, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának titkára,
12. KADÁR JÁNOS, a Magyar Szocialista Munkáspárt főtítkára,
13. KÁLDY ZOLTÁN, evangélikus püspök,
14. KÁLLAI FERENC, színművész,
15. KÁLLAI GYULA, a Hazafias Népfrent Országos Tanácsának elnöke,
16. KISS JÁNOS, római katolikus címzetes kanonok,
17. LÁZÁR GYÖRGY, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke,
18. LOSONCZI PÁL, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke,
19. MANDITY MARIN, a Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetségének főtítkára,
20. MÁRK GYÖRGY, a Magyarországi Románok Demokratikus Szövetségének főtítkára,
21. NÁNÁSI LÁSZLÓ, nyugdíjas, a Fogyasztási Szövetkezetek Országos Tanácsa Felügyelő Bizottságának elnöke,
22. NÉMETH KÁROLY, a Magyar Szocialista Munkáspárt főtítkár-helyettese,
23. ÓVÁRI MIKLÓS, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának titkára,
24. PESTA LÁSZLÓ, a Fővárosi Tanács nyugalmazott elnökhelyettese,
25. PÉTER JÁNOS, nyugalmazott külügyminiszter,
26. POZSGAY IMRE, a Hazafias Népfrent Országos Tanácsának főtítkára,
27. RÉGER ANTAL, a Magyarországi Németek Demokratikus Szövetségének alelnöke,
28. SALGÓ LÁSZLÓ, főrabbi,
29. SARLÓS ISTVÁN, az országgyűlés elnöke,
30. STRAUB F. BRUNÓ, akadémikus,
31. SZABÓ ISTVÁN, a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának elnöke,
32. SZAKÁCS JÓZSEF, a Szabadegyházak Tanácsának elnöke,
33. SZENTÁGOTHA JÁNOS, akadémikus,
34. TRAUTMANN REZSŐ, nyugalmazott építésügyi és városfejlesztési miniszter,
35. VARGA IMRE, szobrászművész.

A Hazafias Népfrent Országos Tanácsa az országos választási listán induló képviselőjelöltek névjegyzékét benyújtotta az Országos Választási Elnökségnek. Az Országos Választási Elnökség megvizsgálta a jelölés törvényességét és megállapította, hogy az a választójogi törvényben foglaltaknak megfelel. Ezért a Hazafias Népfrent Országos Tanácsa névjegyzékében szereplő személyeket országgyűlési képviselőjelölteknek elfogadta. (MTI)

Határozat a szakszervezeti választásokról

A SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSÁNAK ÜLÉSE

Pénteken ülést tartott a Szakszervezetek Országos Tanácsa.

A tanácsülés résztvevőit **Baranyai Tibor**, a SZOT főtitkára tájékoztatta az MSZMP XIII. kongresszusáról. Hangsúlyozta, hogy a párt kongresszusa reálisan elemezte társadalmunk helyzetét, és erre alapozva vonzó cselekvési programot dolgozott ki. A tanácsülés úgy foglalt állást, hogy a szakszervezeti mozgalom egyetért a kongresszus határozatával, és minden erejével segíti megvalósulását. A szervezett dolgozók egyetértésével találkozott, hogy a kongresszuson a tisztességes, minőségileg magasabb színvonalú munka állt a figyelem középpontjában. A szakszervezetek támogatnak minden törekvést, amely hozzájárul a munkahelyi rend, fegyelmel megszilárdításához, a műszaki-technikai fejlődés gyorsulásához, az alkotói erőket szélesebb körű kibontakozásához. Az állásfoglalás rámutat: életszínvonalpolitikai, szociálpolitikai céljaink, valamint a dolgozók valamennyi jogos, megalapozott igényének kielégítése csakis anyagi alapjaink gyarapításával érhető el. A SZOT ülése ismételten megerősítette, hogy a kongresszusi határozat megvalósításában való eredményes közreműködés a szakszervezeti mozgalom módszereinek továbbfejlesztését is igényli, annak érdekében, hogy a dolgozóknak nagyobb beleszólásuk legyen fontos kérdések eldöntésébe. A szakszervezetek XXV. kongresszusára való felkészülését is ennek a megújulásnak, a munka minőségi fejlesztésének jegyében kell végezni — hangsúlyozta a Szakszervezetek Országos Tanácsának határozata.

További napirendi pontként **Sólyom Ferencnek**, a SZOT titkárnak beszámolója alapján a tanácsülés megvitatotta a szakszervezeti választásokkal kapcsolatos tervezeteket és dokumentumokat.

A SZOT titkára elmondta, hogy a tervezetek kidolgozását széles körű vita előzte meg, amelyben több ezer szakszervezeti tisztviselő vett részt, s csaknem hatszáz észrevétel, javaslat hangzott el. Az eddigi elemzésekből kitűnt, hogy a magyar szakszervezeti mozgalomban alapvető pályamó-

dosításra nincs szükség, a munka tartalmát azonban jelentősen javítani kell, mindenképp meg szorosabbra kell fűzni a vezetés kapcsolatait a tagsággal, s biztosítani kell a tagságnak a munkahelyi és szakszervezeti feladatok kialakításában, eldöntésében, a végrehajtásban és az ellenőrzésben való közvetlen részvételét. A választások egyik fő politikai célja az MSZMP XIII. kongresszusa határozatának megismertetése, valamennyi szakszervezeti tag, az egész dolgozó nép mozgósítása a társadalom érdekeit szolgáló politika végrehajtására.

Pontos feladat a szakszervezeti számadás, a mérlegkészítés az elmúlt öt évről. A választások során valamennyi vezetőtestület és szakszervezeti bizalmi beszámoló a szervezett dolgozóknak az elvégzett munkáról, s a szakszervezeti tagok millióival nyílt, őszinte eszmecsere folytatnak a tagság közös dolgairol, gondjairól, a szakszervezetek elkövetéséről. A tisztviselők jelölésénél a legfőbb követelmény az, hogy a jelöltek élvezik a tagság bizalmát, legyenek a munkában példamutatók, olyan emberek, akik társaikért szót emelnek, a többség akaratának erélyt szereznek.

A tanácsülés elfogadta a szakszervezeti választásokról szóló határozatát és a választási szabályzatot. Ennek alapján a szakszervezeti választások 1985. szeptember 1. és 1986. március 31. között kell megtartani. A tisztújítások sorozata a bizalmiválasztásokkal kezdődik, s a magyar szakszervezetek XXV. kongresszusával zárul. A keretjellegű választási szabályzat biztosítja az egységes cselekvést, ugyanakkor lehetőséget ad az iparág-ágazati sajátosságok érvényesítésére is. Megőrzi a szakszervezeti mozgalom választási rendszerének eddigi pozitív elemeit, s egyben számos új vonással gazdagítja is. Kiterjeszti a titkos választás lehetőségét a bizalmiakra, főbizalmiakra, lehetővé teszi mind a tagság, mind a jelölőbizottságok számára a többes jelölést.

A Szakszervezetek Országos Tanácsának választási dokumentumait a Szakszervezeti Értesítőben teszik közzé. (MTI)

Hazánkba érkezik a portugál külügyminiszter

Jaime Gama, a Portugál Köztársaság külügyminisztere **Várkonyi Péter** külügyminiszter meghívására április 14-én, vasárnap hivatalos látogatásra hazánkba érkezik. (MTI)

RÖVIDEN

Pénteken hazaérkezett Kanadából az MSZMP küldöttsége, amely **Fock Jenőnek**, a Központi Bizottság tagjának vezetésével részt vett Kanada Kommunista Pártjának XXVI. kongresszusán.

Pénteken Genfben teljes ülést tartott a nukleáris és úrfegyverzetekről folyó tárgyalásokon részt vevő szovjet és amerikai küldöttség.

Az amerikai képviselőház küldöttsége, melyet **Thomas O'Neill**, a képviselőház elnöke vezetett, pénteken — hivatalos látogatását befejezve — elutazott a Szovjetunióba.

A küldöttséget szerdán Moszkvában fogadta **Mihail Gorbacsov**, az SZKP Központi Bizottságának főtitkára is.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa pénteken táviratban fejezte ki részvételt Enver Hodzsa, az Albán Munkáspárt Központi Bizottsága első titkára elhunytá alkalmából.

Nyíltabban

Olvasom a választási felhívást és megakad a szemem az első szó utáni felkiáltójelen. Mert a felhívás természetesen megszólít bennünket, és a megszólítás után többnyire felkiáltójele van. Ez az írásjel pedig töredéki időre, a másodperc valahányadik részére, jellegénél nyíltabbá teszi a szöveget. Felkiáltójele után a természetes, világos, felelős szöveg arról, hogy ismét eljött az ötéztendőnként mindig eljövő idő, ismét ki kell választanunk azokat az embereket, akik a mi nevében vannak jelen az ország ügyeinek eldöntésében. A mi képünket viselik. Meg akarat, akik a mi választásunk, akik helyben, a falu, a város, megye tanácsában gondolkodnak és döntenek a nevünkben.

Olvasom tehát a felhívást, magyar állampolgári minőségben, és végigfut a fejemben a kérdés: mi a változatlan ebben az ötéztendőnként ismétlődő országos dologban? Elemzem hozzá a szöveg hordozta gondolatokat: „rendkívül nehéz körülmények közepette is...” — „visszaesés nem következett be...” — a feltevések adottak... kérjük mindenkitől tudása legjavát!”... magának vallja és támogatja a pártkongresszus országunk építésére irányuló programját...” — és itt kitüremkedik a szövegből a mindig tiszteltemrel. tő szó: országépítő!

Tulajdonképpen ez a felhívás alapszava, múltat, jelent, jövőt összefoglaló, de mindig jelenidejű szó. Sosem szűnő dolgunkat jelzi itt, a Kárpát-medencében. Lehetne most szétfordítani a szót, s a mélyére nyúlva aprózni: mit, hogyan, miért tettünk jól, mit, hogyan, miért rosszul? De ennek a szónak az alapjelentése változatlan marad: építeni az otthonunkat, az országot.

Aztán az állampolgári kíváncsiság persze azt is kutatja a felhívásban: mi most az új benne? Megintcsak szövegrészeket emelek ki, és azok közül is kitérünk egy ki nem mondott, de a mondatokból kisütő, jóleső vonás: a nyíltság. Hiszen a társadalomtörténet mindig változékonyaságokat hordoz, állandó hullámzást, s ennek során a rózsaszínű és a kéktiszta közgondolkodás hullámzását, váltakozását is.

Most jólesik, hogy a gondolatok máztalanok, nyíltabbak a szavak: „rendkívül nehéz körülmények közepette...” vagyis elismerjük, hogy az elmúlt öt év nem volt rózsaszín, de mi mégis... Ez az „és mégis” szellem az erőnk, Nyíltabban, és mégis... Mégis országépítő erővel, mégis jól úszva a világgazdaság áradatában. A magyar nép történelmében de sokszor vett bennünket tovább ez a tartás: „és mégis!” — az akarásunk!

F. D.

Befejeződtek a magyar-csehszlovák gazdasági tárgyalások

Jegyzőkönyv aláírásával pénteken befejezte munkáját a magyar-csehszlovák gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési bizottság 20. ülésszaka. A dokumentumot pénteken a Parlament delegációs termében **Marjai József** és **Rudolf Rohlicek** miniszterelnökök helyettesek, a bizottság társelnökei írták alá.

A tanácskozáson nagyra értékelték a két ország közötti gazdasági együttműködés kedvező alakulását. Megállapították, hogy a magyar-csehszlovák gazdasági kapcsolatokat az utóbbi években a stabilitás jellemzi. Pozitívumnak ítélték meg Magyarország és Csehszlovákia múlt évi árucseré-forgalmát. Az ülésszakon áttekintették az 1986-1990-es évekre vonatkozó tervkoordináció eddigi menetét, eredményeit. Hangsúlyozták, hogy a termelési együttműködés elsősorban a

gépiparban kell intenzívebben fejleszteni, és ennek érdekében megegyeztek a tennivalókban. Jóváhagyták a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari műszaki-tudományos együttműködés 1990-ig szóló programját, valamint a biomassa és a biotechnikai eljárások alkalmazására irányuló feladatokat.

Rudolf Rohliceket fogadta **Lázár György**, a Minisztertanács elnöke. A csehszlovák vendég itt-tartózkodása során megnyitotta a VI. csehszlovák gazdasági és műszaki napokat, látogatást tett a VIDEOTON székesfehérvári gyárában és a Mikroelektronikai Vállalatnál. Rudolf Rohlicet és az általa vezetett delegáció pénteken elutazott Budapestről. A vendégeket a Ferihegyi repülőtéren **Marjai József** búcsúztatta. Jelen volt **Ondrej Durej**, Csehszlovákia budapesti és **Kovács Béla**, hazánk prágai nagykövete. (MTI)

Emlékezés Lukács Györgyre

Lukács György filozófus, esztéta, a Magyar Tanácsköztársaság közköltészetének vezetője, a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő személyisége születésének 100. évfordulója alkalmából koszorúzási ünnepséget rendeztek pénteken a Mező Imre úti temető munkásmozgalmi panteonjának sírsítyánán, és egykori budapesti lakóhelyének, a Belgrád rakpart 2-es számú háznál.

A század kiemelkedő marxista gondolkodójának sírját, illetve az emléktáblát a **Himnusz** hangjait követően a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi és Budapesti Bizottsága nevében **Óvári Miklós**, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára és **Borbély Gábor**, az MSZMP KB tagja, a Budapesti Pártbizottság titkára koszorúzza meg.

A Művelődési Minisztériumum részéről **Köpeczi Béla** miniszter és **Szabó László**, a pártbizottság titkára, a Magyar Tudományos Akadémia képviselőjében **Szentágothai János** elnök és **Kulcsár Kálmán** főtitkárhelyettes, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa nevében **Molnár Béla** titkár és **Juhász Róbert** osztályvezető helyezte el a tisztelet, a kegyelet virágait. Az Országos Békatanács részéről **Sebestyén Nándorné** elnök és **Récei László**, az elnökség tagja, az Eötvös Loránd Tudományegyetem képviselőjében **Poszler György** rektorhelyettes és **Rózsa Zoltán**, a pártbizottság titkára róta le kegyeletét. A sírt megkoszorúzták Lukács György családjának tagjai is.

A megemlékezés az **Internacionálé** hangjaival ért véget. (MTI)

Bányaavatás Márkushegyen

Pénteken, a tervezetnél három hónappal korábban, felavatták az Oroszlányi Szénbányák 53 millió tonna szén kiaknázására létrehozott márkushegyi bányászati területet. Az oroszországi városi művelődési központban megtartott avató ünnepségen részt vett és felszólalt **Harsányi Ferenc**, az MSZMP Politi-

tikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára, jelen volt **Kapolyi László** ipari miniszter, **Antalóczy Albert**, a Komárom megyei pártbizottság első titkára, **Varga Gyula**, a Komárom megyei Tanács elnöke, valamint **Kovács László**, a Bányai Dolgozók Szakszervezetének főtitkára.

A mainál jobb feltételrendszert kíván a tsz-ek energiagazdálkodása

Termelőszövetkezeteink eredményes munkájának elismerést érdemlő vejejárója az a vitathatatlan fejlődés, ami az elmúlt években energiagazdálkodásukat jellemezte. Bár 1983-hoz képest, amikor is mezőgazdaságunk szövetkezeti szektorában az energiagazdálkodás a legeredményesebbnek bizonyult, tavaly ismételtelen volt bizonyos növekedés az energia-hordozók fogyasztásában, kétségbevonhatatlan tény, hogy az energiafelhasználás ésszerűsítésének a kormány által is támogatott folyamata nem szakadt meg.

Megyénk termelőszövetkezeteinek energiafogyasztása például 1979-ben érte el maximumát. Az azt követő négy esztendőben 10 százalékkal csökkent a felhasználás, miközben az üzemi termelési érték mintegy 66 százalékkal nőtt, olvashatjuk abban a tájékoztatóban, amelyet április 12-én, pénteken tekintett át a megyei tsz-szövetség elnöke. Az energiafelhasználás elmúlt évi újbóli növekedésére részben a hozamok növekedése, részben a betakarítás nagyobb energiagigénye ad magyarázatot.

A gazdálkodás jobbitására irányuló szándék továbbra is megvan, de nem hallgatható el, hogy a tsz-ek egy sor olyan körülménytel kénytelenek szembenézni, amelyekből hátrányuk fakad. Az energiagazdálkodás változtatlanul legkritikusabb területének a traktorüzemet mondják, amelyben számos objektív és szubjektív tényező nehezíti az előrelépést. Nincs például olyan teljesítménymutató, amely alapján megbízható normát alakíthatnának ki az üzemek. Nincsenek olyan

mérőműszerek, amik elősegítik a normamegállapítást. Az erőgépezetök szakmai felkészültsége sem mindig megfelelő.

Nem minden el nélkülöttek fel az elnökség tagjai, hogy bár a mezőgazdasági melléktermékek és hulladékok terén is elindultak a próbalkozások, az üzemek máig sem tudnak vásárolni olcsó, jó hatásfokú tüzelőanyagot vagy hőhasznosító berendezést. Tulajdonképpen nincsenek meg a feltételek a mezőgazdasági hulladékok széles körű, gazdaságos alkalmazásához.

Kedvezőtlenül érinti a termelőszövetkezeteket, tettek szava többben is, hogy a vilámosenergia-vételezés rendjét meghatározó villamosenergia-központgátlási szabályzat nem tesz különbséget ipari, illetve mezőgazdasági célú felhasználás között, holott a mezőgazdasági termelésben törvényszerű bizonyos ciklikusság van. Az elmúlt időszakban a megye tsz-ei is éltek az ún. energiaracionalizálási pályázat adta lehetőségekkel: 34 energiamegtakarítást eredményező pályázatot hagytak jóvá számukra az illetékes szervek. A beruházások teljes költsége 557 millió forint, amelyből 297 millió forintot a folyékony műtrágyázási technológia megvalósítását lehetővé tevő HAGE-beruházás képviseli.

Az elnökségi ülésen, amelyen a tsz-ek múlt évi gazdálkodásának több tapasztalatairól és az idejei tervek előirányzatairól szóló jelentést is megvitatották, jelen volt olyan teljesítménymutató, amely alapján megbízható normát alakíthatnának ki az üzemek. Nincsenek olyan

Földben a kora tavasziak magja

(Folytatás az 1. oldalról)

zésre, ami gyorsítja a munkát. Az elmúlt napokban sok helyen három műszakban mentek a nagy erőgépek, s hétvégeken, ünnepnapokon is egyfolytában dolgoztak a határban. Ez nagyban hozzásegített ahhoz, hogy a lemaradásból ledolgozzanak a szövetkezetek.

A géppark tehát megbízható, megnyugtató. Am gondok azért mégis jelentkeznek, ha nem is általánosan, hanem elsősorban. Például a vegyszerek nem mindig időben érkeznek meg a rendelkezési helyükre. Jelenleg mintegy 1000 tonna ammonitráttal kellene több az első negyedévi szállításokból, mint amennyi van. Pedig mindennél időben megrendelték a műtrágyákat. Ahol viszont nincs, ott nyilván idegesítő ez a helyzet, az amúgy is késésben levő munkák során.

A jó szervezésnek, a jó gépellátottságnak a következő lépése tehát, hogy megyénkben lényegében végezték a kora tavasziak vetésével. A hét elején megkezdte a bur-

gonya vetését is, jó ütemben haladnak a munkával, pár nap alatt végeznek is vele. A mintegy 180 ezer hektárral vetésből eddig 40 ezer hektáron van földben a mag.

Idén tavasszal 16 500 hektár kukorica vetését kell elvégezni az üzemekben. A Kábai Cukorgyár vonzáskörzetébe tartozó üzemek gyakorlatilag befejezték a munkát, a szerencsihez tartozók pedig a végéhez közelednek. A tavalyihoz hasonló területen termelt kukorica vetése jó minőségűnek mondható, s ha az időjárás engedi, akkor néhány nap múlva be is fejezik a munkát.

A legnagyobb feladatot a tavasz folyamán nyilvánvalóan a kukorica vetése jelenti a mezőgazdaságnak. Jó hír, hogy a héten megkezdődött a munka, bár a 100 ezer hektár szemes kukorica vetéséhez képest még elenyésző a bevetett terület. Sőt, a hétvégi lehülés egyáltalán nem kedvez ennek a munkának, lassítja vagy átmenetileg le is állíthatja. Azonban bízunk abban, hogy a tavasziak vetésével — joggal —, hogy a rendelkezésre álló

Munkásörkülettség utazott Kubába

Borbély Sándor országos parancsnok vezetésével munkásörkülettség utazott pénteken Kubába, **Raul Castro** Ruz hadseregparancsnok, a kubai forradalmi fegyveres erők minisztere meghívására.

A delegáció részt vesz a kubai népnek a disznó-öbölbeli győzelmé, és a népi milícia megalakulása 24. évfordulóján rendezett ünnepségen. Tárgyalnak **Raul Menendez Tomashevich** tábornaggal, a milícia országos parancsnokával a két fegyveres testület együttműködéséről, találkoznak párt- és állami vezetőkkel, ellátogatnak több ipari és mezőgazdasági nagyüzembe, milicista egységekhez. A Munkásörkület országos parancsnoka emlékszlót ad át a kubai népi miliciának. (MTI)

KON
A XI

A XIII. p nagy érdek tam a Kö beszámolója mindennapos elevenen és hozzájárulást adott, részese rozatok elfo Jöllehet a tömören nyertek a részletei, m hogy a vég heti elő, ha lam fontosn lélmára felh met. Egyik ily telmiség hé társadalmun zódésem, h nemzetközi szü távon meg a hely ekél nagy támaszkodik dományos é úgy, mint problémáva sadalomtudó annak, hog az igényt galmazták, János és A társak, a S natkozón Romanov el Tisztában hogy az es időszakában

A szal

Örvendete a határozato de az üze vezetői is jelenlegi g jaink megol a szaktudás, értelmiség s utóbbi réteg felelően bet a hozzá ka több okból tók kellően ken romlottá velő és tud anyagi felt helyeken is sok kiváló veitek, közt Nobel-díjas temi oktatók nél az egzisz sek olyan r tek előtérb szeszeti kényeséget é az ifjúságná zegében, a nyen reagá politikai, id gekre. Az ezen belül dagógus — nek csök utánpótlási akadályozza lekción, ami desét hosszú heti. Egyeté ránddal abt komolyan a magyar egy mány iskolá többet kell gyar tudósok akik nemcs tanításnak, a tanúgyek és ügyénel állunk, életü vizsgákon é jük, másik vélemények, leltárak sze dtjük, s c szakíthatunk annak a t dolkodásnak, tonosan elm lennünk.” Annak ok technológiai fejlett tőkés ma még nem kutatás színv manyos term

KONGRESSZUS UTÁN

A XIII. pártkongresszus és a jövőnk

A XIII. pártkongresszuson nagy érdeklődéssel hallgattam a Központi Bizottság beszámolója feletti vitát, a mindennapos munkánkat elevenen érintő sok értékes hozzászólást és mint küldött, részese voltam a határozatok elfogadásának.

Jóllehet a határozatokban tömören megfogalmazást nyertek a hozzászólások részletei, mégis úgy vélem, hogy a végrehajtást segítheti elő, ha néhány — általam fontosnak ítélt — problémára felhívom a figyelmet.

Egyik ilyen kérdés az értelmiség helye és szerepe társadalmunkban. Meggyőződésem, hogy hazánk a nemzetközi versenyben hosszú távon csak akkor állja meg a helyét, ha az eddigieknél nagyobb mértékben támaszkodik a műszaki-tudományos értelmiségre csakúgy, mint a ma és a jövő problémáival foglalkozó társadalmi tudósokra. Örülök annak, hogy a vitában ezt az igényt többen is megfogalmazták, köztük Kádár János és Aczél György elvtársak, a Szovjetunióra vonatkozóan pedig Grigorij Romanov elvtárs.

Tisztában vagyunk azzal, hogy az extenzív fejlesztés időszakában a szelekció nem

volt tökéletes, ennek ellenére elfoglaltság nélkül állítom, hogy hazánk ma — az elmúlt négy évtized eredményeként — a tudomány és a kultúra terén a fejlett európai országok szintjén áll. Az országban sok világhírű egyetemi tanszék, kutatócsoport, illetve tudományos intézet működik, amelyek közül többet modellek tartanak számon a kompetens nemzetközi szakmai körök. Hangsúlyoznom kell, hogy az eredmények elérésében nagy szerepe volt az iskolateremtő nagy egyéniségek munkájának.

Az eddig elért színvonalat a jövőben csak a párt tudománypolitikai irányelveinek az eddigieknél következetesebb végrehajtása garantálhatja. Az MSZMP KB által 1969-ben jóváhagyott irányelvek megvalósításának nagy szerepe van a megerősítést az elvárás, hogy egy országos jelentőségű döntésre csak akkor kerüljön sor, ha a végrehajtás feltételei is biztosítottak. A XIII. kongresszus határozatai a politika irányvonalát szabják meg, az erre épülő állami döntések feladata, hogy következetességükkel és reálitásukkal ösztönözzék a felmerült munkára a végrehajtásban részt vevőket.

kenységük révén a kutatók és oktatók mind a fejlett, mind a fejlődő országokban elismerést szereztek hazánknak. Itt megint Eötvös Lorándra hivatkozom: „A derék, kora követelményeinek tesz eleget. A derekabb a jövőnek is lerakja alapját.”

A „hogyan tovább?” kérdését illetően azokkal értek egyet, akik azt vallják, hogy az alkotó, cselekvő ember az ország igazi tartaléka. Ezen erők mobilizálását segíthetné elő pl. az, ha a közművelődésben az eddiginél nagyobb szerepet kapna a műszaki-teremtő tudományos műveltség terjesztése, az embernek a fegyelmzett gondolkodásra és cselekvésre történő nevelése. A kultúra, a művészetek terén sok az öncélú, terjedős, a tudományosság látszatát keltő, és számos esetben ideológiailag is kifogásolható művek száma, hátterbe szorítva a mindennapi életünket egyre inkább meghatározó ismeretek közlésének lehetőségét. Mindez akkor történik, ami-

kor a tudományos-technikai forradalom korát éljük.

Halaszthatatlannak tartom azt, hogy az igényes munkát, a rendet, a fegyelmet megkövetelő, felelős állami vezetők kapják meg a szükséges politikai támogatást. Úgy vélem, ehhez minden alapot megad Kádár elvtárs következő kijelentése: „Az újratartó és határozatlan kiálló, a rendet és fegyelmet tartó vezetőt becsüljük, népszerűsítjük, s ha kell, védjük is meg!” Szükségesnek tartom továbbá az érdemi és a látszatmunkát végzők arányának javítását, a termelési irányításnak egyszerűsítését, az emberséges ügyintézés, a bürokrácia csökkentését pl. úgy, hogy az alapfunkciókat ellátókat a kiszolgáló állomány létszáma ne haladja meg. Ezt a feladatokat az eddigieknél pontosabb elhatárolásával, a párhuzamosságok elkerülésével, a vezetőkkel szembeni magasabb követelmény-támasztással, és az irányukban megnyilvánuló nagyobb bizalommal oldhatnánk meg.

Permanens oktatási reform

Az a körülmény, hogy körültekintően az érdemi ismeretek 15 évenként megkétszereződnek, azaz, hogy a mai ember életében történik meg az új tudományos felismerések legalább 80 százaléka, rendkívüli felelősséget ró az oktatás minden szintjére, és szinte permanens reformokat követel, aminek koncepcióit a pedagógusok és tanulók egyaránt érzik.

Az új oktatási törvénytervezet — amelyik a következő országgyűlés elé kerül —, valamint a felsőoktatási képzés távlati koncepciója, jól tükrözik a társadalmi igényeket, és megteremtik a szervezeti feltételeit a hosszú távú konvertibilis szakemberképzésnek. Jövőbeni fejlődésünket döntően meghatározza az, hogy ezeket a kereteket milyen tartalommal sikerül kitöltenünk. Egyik ilyen lehetőség, a regionális felsőoktatási-kutatási centrumok létesítése a nagyobb egyetemi városokban. A képzésben és a kutatásban eddig nem használtuk ki eléggé a több szakma együttes jelenlétéből adódó előnyöket. Az intézmények vezetői részéről megnyilvánuló ilyen irányú kezdeményezések realizálását nehezíti az egységes főhatóság irányítás hiánya, vagy legalábbis az ágazati minisztériumok nem elég kooperatív készsége. Ezért szükséges lenne, hogy az oktatási törvénytervezetben javasolt regionális tanácsok megalakítását és hatáskörét a Minisztertanács vagy az Elnöki Tanács szabályozza úgy, hogy ezen tanácsok felügyeletét a művelődési miniszter gyakorolja.

A napirenden levő oktatási-kutatási intézményhálozat korszerűsítése is csak az illetékes főhatóságok eddiginél jobb együttműködésével valósítható meg. E téren szintén igen körültekintően döntésekre van szükség, nem engedhető meg, hogy a nagy tradícióval rendelkező egyetemünknek a legfontosabb termelőerőt, a magas szintű káderalományt mellőzve, új karokat vagy szakokat más helyeken szervezzünk.

Debrecenben az Akadémiai Bizottság, a tudományos intézetek és az egyetemek több iparvállalattal együttműköd-

ve (különösen pl. a BIOGAL-lal, az MGM-mel, a Közútepítő Vállalattal) már eddig is számos kezdeményezést tettek az erőforrások észszerű kihasználására, közös műszerpark fejlesztésére, gyakorlati célú kutatási feladatok együttes megoldására. A városi pártbizottság mellett működő tudománypolitikai munkaközösség kezdeményezése — sok más mellett — egy igényes tanulmány készült, atomfűtőmű létesítésére Debrecen és környékének kommunális és ipari hővel történő ellátására. Függetlenül az ország jövőbeni anyagi helyzetétől, az ilyen irányú oktatási-kutatási és termelési társulások biztosíthatják további fejlődésünket. Ezek segíthetik elő az alapoktatási eredmények és az ipari termékek közötti technológiai úr és átütési idő csökkentését csakúgy, mint a társadalmi fejlődésünket hosszú távon is szolgáló sokoldalú szakemberek képzését, amely a társadalom és az egyén közös érdeke.

A négy évtized társadalmunk olyan szilárd alapjait teremtette meg, amelynek továbbépítése során a fiatalok — velünk együtt — az egyéni tehetségüket és igényeiket is érvényesíthetik, de ezen mozaikoknak egy egységes — az állampolgárok szinte egésze által elfogadható — képpé kell összeállnia. Ez nem az uniformizálás igényét jelenti, csupán az anarchia kizárását.

Tudjuk, hogy további sorunk nemcsak rajtunk múlik, de amit lehet, meg kell tennünk érte. Meggyőződésem, hogy az oktatási intézmények mindent megtesznek azért, hogy jó szakmai felkészültségű, kommunista szakembereket neveljenek. Szükséges, hogy a pedagógusok ezen hivatásteretéből fakadó áldozatát az ifjúság fegyelmzett, jó munkával, kulturális magatartással viszonozza. Bizonyítással tetteikkel, hogy különböző generációk, és ha ez megtörténik, akkor a beosztástól függetlenül mindannyiunk kötelessége, hogy átadjuk helyünket az új nemzedéknek.

Dr. Csikai Gyula
akadémikus, a KLTE rektora

Hogy választani lehessen

Ha valahol Amerikában élénk, már javában tartana a csinnadratta. Plakátok borítanak az utcákat, feliratos kalappal a fejükön járkalnak az utcán a lelkes pártbírák — és az e célból megfizetettek —, a közvélemény-kutató intézetek gyűjtik a tippeket, ki kit győz le az ádáz küzdelemben. Nálunk viszont éppúgy zajlik az élet, mint bármely más héten — pedig hétfőn országoszerre megkezdődnek a jelölőgyűlések.

A következő egy hónapban a városokban és községekben gyűlések sorozatát rendezik meg, amelyekre nagyon sok embert várnak. Szívünk szerint azt mondanánk, minden állampolgárt, ám ez a kívánalom irreális lenne (helyiség sem igen akadna a legtöbb településen ekkora tömeg befogadására), az viszont már jogos, hogy a jelölőgyűléseken legyen jelen minden dolgozó kollektíva, társadalmi réteg képviselője és természetesen mindenki, aki öszintén szívén viseli a közösség ügyét, azért már eddig is hajlandó volt cselekedni, s a jövőben is szívesen mozdul a híró szavakra. Hiszen a legjobban éppen az ilyen emberek tudják, mi mozdíthatná előre a választókerület életét, fejlődését, s arról is nekik lehet leginkább véleményük, személy szerint ki alkalmas a közös ügyek intézésére.

A jelölőgyűlés nem új jelenség életünkben, hogy most mégis többet beszéljünk róla, nagyobb fontosságot tulajdonítunk neki, mint korábban, az nem véletlen. Másfél évvel ezelőtt a választási törvénytervezet vitája során számtalanszor elmondtuk: az a cél, hogy a képviselőt valóban képviselő legyen. Aki bekerül egy döntéshozatalra jogosult testületbe, az pontosan tudja, kinek a nevében szól és szavaz, és viszont, az állampolgárok is ismerjék választójukat, bízzanak is benne. Ez a legfontosabb feltétele az önkormányzat kialakításának, a városok és községek önállóságának, s az ebből fakadó, remélhetőleg nagyobb fejlődési lehetőségek kibontakozásának.

Hogy ki lesz a tanács tag vagy képviselő, az végső soron a választás napján dől el. Am az előkészítés során vitathatatlanul a legfontosabb mozzanat a jelölőgyűlés. A szavazásor ugyanis egyenlőleg döntünk, mindenki saját meggyőződése szerint húzza le majd az egyik vagy másik nevet, a jelölőgyűlésen viszont véleménynyilvánításra, akár vitára is lehetőség adódik. Itt el lehet és el is kell mondani, miért tartunk valakit alkalmasnak arra, hogy neve felkerüljön a szavazólapra. Lehet érvelni, javaslatokat mérlegelni, meg lehet ismerni a jelölt személyét, kérdéseket lehet feltenni neki, elvárásainkat is megfogalmazhatjuk azzal szemben, akire majd szívesen adnánk a voksunkat. Talán nem túlzás, ha azt mondjuk, a jelölés a választás első fordulóját, amelynek során kialakul a választhatók immár szűk köre. (Hiszen ahhoz nem kell a valószínűségszámítás professzorának lenni, hogy megértsük, igazi esélye annak van a választásor, akinek a neve a listán szerepel. Gyakorlatban szinte elképzelhetetlen, hogy egy választókerület állampolgárainak több mint fele lehúzza valamennyi eredeti nevet, ugyanazt írja rá a szavazólapra.)

Mivel nálunk nem pártok csapnak össze, sőt a lehetséges jelöltek politikai nézetei között sem igen van jelentős eltérés, elég nehéz dönteni, kit is tartunk a legmegfelelőbbnek. Ritka az olyan választókerület, amelyben az emberek egyetlen személyre „esküsznek”. Eppen ezért jelent sokat, hogy a választási törvény lehetővé teszi több jelölt állítását, döljön el a kérdés — esetleg néhány százaléknyi szavazat révén — majd június 8-án! A többes jelölés lehetősége nem új, az új ennek tekezőz jellege.

Furcsa dolog, hogy egy országban, amelyben az emberek igénylik a demokratizmus növelését, törvényben kell előírni, hogy éljenek a már korábban is megkapott jogokkal. A beidőzödések azonban nagyon nehéz megváltoztatni, nekünk magunknak is meg kell szokni, hogy VALÓBAN VÁLASZTUNK ES NEM CSAK SZAVAZUNK arra a személyre, akinek számunkra nem is mindig világos felsőbb szempontok alapján kiválasztottak. Olyan ez egy kicsit, mint mikor a kamasz felnőtte válik, és meglepődik azon, hogy többé nem mondják meg neki, mit csináljon, hanem rábízák a döntést.

Felnőtt módra kell tehát készülnünk a választásra és a jelölőgyűlésekre is. Alaposan végiggondolva, mi magunk mit tartanánk a legjobb megoldásnak, kit látnánk legszívesebben képviselőnként, de meghagyva a lehetőséget annak, hogy mások esetleg jobb javaslattal állnak elő.

A törvényben előírtak szerint a jelölőgyűléseket a Hazafias Népfront helyi bizottságai szervezik, a jelöltekre is elsőként a népfront képviselőiben tesznek javaslatot. Ez már bizonyos garanciát jelent, hiszen egy testület már megvitatta, mérlegelte, kik közül kerülhetnek ki a legmegfelelőbb tanács tagok, országgyűlési képviselők. A népfrontbizottság nemcsak egyetlen választókerület szemszögéből nézi a kérdést, hanem azt is látogatja, milyen lesz a megválasztandó tanács összetétele. Bár lehet, hogy a most leírtak egy-egy esetben rossz érzéseket keltenek: jönnek a statisztikai követelmények!

Adjuk meg a bizalmat a népfronttestületnek, higgyük el, hogy képesek túllépni ezen a helytelen gyakorlaton is. Nem az ennyi és ennyi százalék nő, fiatal, fizikai dolgozó stb. stb. követelmény legegyszerűbb amikar a lehetséges jelöltekre gondolnak, hanem az hogy olyan legyen a tanács, amelyben a település — a székhelyköziség és a társköziség! — egészének érdekei kapnak majd hangot, s a döntések meghozatalakor egyformán gondja legyen a jelenre és a jövőre is. Igaz, a legjobban megalapozott népfrontjavaslat ellenére is előfordulhat, hogy a választókerület lakói mást, nekik megfelelőbbet is tudnak, ez sem tragédia. Megvan a lehetősége, hogy az eredeti javaslat mellé vagy helyett újabb név kerüljön a jelöltek listájára.

Hétfőn tehát megkezdődnek a jelölőgyűlések, Hajdú-Bihar megyében először a tanács tagi választókerületekben kerül sor erre a kiemelkedő jelentőségű eseményre. Valamennyi városban, községben a kialakult szokásoknak megfelelően értesítik az állampolgárokat, mikor és hol lesz választókerületük jelölőgyűlése, és mindenütt telt háza számítanak. Az első nagy próbáján annak, hogy valóban akarunk-e élni demokratikus jogainkkal.

N. Zs.

A szaktudás, a tudomány szerepe

Örvendek, hogy nemcsak a határozatok hangsúlyozzák, de az üzemek, vállalatok vezetői is felismerték, hogy jelenlegi gazdasági gondjaink megoldásában megnőtt a szaktudás, a tudomány, az értelmiség szerepe. Sajnos ez utóbbi réteg nem tudja megfelelően betölteni funkcióját, a hozzá kapcsolódó értékek több ökből nem aktiválhatók kellően. Az egyetemeken romlottak az oktató-nevelő és tudományos munka anyagi feltételei azokon a helyeken is, amelyek igen sok kiváló szakembert neveltek, köztük több későbbi Nobel-díjas tudós. Az egyetemi oktatók jelentős részénél az egzisztenciális kérdések olyan mértékben kerültek előtérbe, ami már veszélyezteti a nevelői tevékenységet és a közéletiséget az ifjúságnak egy olyan közegeben, amelyik érzékenyen reagál a társadalmi, politikai, ideológiai jelenségekre. Az értelmiségi — s ezen belül különösen a pedagógus — pálya presztizsének csökkenése komoly utánpótlási gondokat vet fel, akadályozza a szükséges szelekciót, ami az ország fejlődését hosszú időre visszavetetheti. Egyetértek Eötvös Loránddal abban, hogy: „Ha komolyan akarjuk, hogy a magyar egyetem is a tudomány iskolája legyen, akkor gyar tudósokért, Mi tanárok, akik nemcsak az egyetemi tanításnak, hanem általában a tanúgyek és a közművelődés ügyének szolgálatában állunk, életünk egy jó részét vizsgálunk és üléseken töltjük, másik részét jelentések, vélemények, számadások és leltárak szerkesztésére fordítjuk, s csak közbe-közbe szakíthatunk ki egy-egy órát annak a tudományos gondolkodásnak, amelyben folytonosan elmerülve kellene lennünk.”

Annak oka, hogy nőtt a technológiai rés hazánk és a fejlett tőkés országok között, ma még nem az oktatás és a kutatás színvonalára, a tudományos termelésre vezethető

vissza, hanem az ipar fogadóképességének hiányára. Szükséges lenne egyrészt a központi műszaki fejlesztési alapot létesíteni a közvetlen gyakorlati célú kutatásokra, másrészt megfelelő ösztönzőkkel elősegíteni, hogy a főmunkaidőben történő termelésbe az eddiginél gyorsabban kerüljenek be olyan új kezdeményezések, korszerűbb technológiai eljárások, amelyeket ma a vgm-k sajátítanak ki. Az ipar belső problémáit nem ismerem, mint kívülről azonban úgy vélem, hogy a nemzetközi munkamegosztásban figyelembe kellene venni, hogy hazánk nyersanyagokban és energiaforrásokban szegény ország. Ezért olyan termékek kifejlesztésével és gyártásával kellene foglalkoznunk, amelyek elsősorban magas műszaki felkészültségű szakembereket igényelnek. Így pl. a mikroelektronika és a számítástechnika terén nem vagyunk versenyképesek a fejlett tőkés országokkal, de az ezeket, valamint az informatikai és automatikai rendszereket kiszolgáló fejlett finommechanikai és optikai eszközök terén viszonylag rövid idő alatt az élvonalba kerülhetnénk.

A KB beszámolója kitért arra, hogy az egyes tudományágak milyen mértékben szolgálták a termelést. Ezt illetően különbséget ugyan lehet tenni az agrár-, a műszaki vagy a természet-tudományos kutatás között, de ez nem lehet egy általános értéktétel alapja. Az elvontnak tartott természettudományos kutatásoknak is döntő szerepük volt és van a termelést közvetlenül szolgáló, új eredmények elérésében és meghonosításában. Így pl. az elektronizálás alapjainak megteremtésében, a számítógépi programok kidolgozásában csakúgy, mint az új gyógyszerek és növényvédők szerek felfedezésében, az ország energiaforrásainak feltárásában, új ipari technológiák kidolgozásában. Ugyanakkor szakmai tevé-

Élet a telepen

Sajnos, mindig csak pozitív írások jelennek meg a község cigánylakosságának helyzetéről — dohog az újságírókra Bora Sándor vbitkár. — Pedig nem minden rózsás itt. Létavértes — büszkén mondom — előkelő helyen áll, ami a sikereket illeti, azonban nem szabad elfelejtenünk: nálunk is létezik még a cigánytelep. Szerencsére már csak hét család él itt. A község lakosságának 9,5 százaléka cigány, ez közel 800 ember. Viszonylag korán, az ötvenes években terelődött rájuk a faluvezetőség figyelmére. Sikerült elérnünk, hogy a fiatalok 16 éves korukig elvégzik az általános iskolát, elvétele morzsolódik le egy-két gyerekre. Az viszont sajnálatos, hogy nyolcvan százalékuk nem tanul tovább, itt marad a községben, ahol nem akad számára munka. Korán családot alapítanak, s lakás-gondjaik támadnak. A házasságot rendszerint szentesítik, bár elég gyakori a „vad-házasság” is. Az is örvendetes, hogy a négy éregek napközi otthona közül egy az idős cigány embereké.

re sem veszik a járókelők, nem lehet számukra szokatlan a tizennégy-tizenöt éves részeg fiú látványa.

„Kötelezem X. Y. lakost, hogy a tulajdonában álló lakóházán időszerűvé vált karbantartási munkálatokat (tetőszerkezet, a lábazati és az oldalfalvakolat javítása), valamint az épülethez tartozó terület karbantartását 1985. április 30-ig végezze el. Felhívom a kötelezett figyelmét, hogy amennyiben a fentieket az előírt határidőre nem hajtja végre, úgy 10 000 forintig terjedő pénzbírsággal sújtom.”

— Fellebbezéseket kapunk, ezek részben jogosak, részben nem, hisz az illetők — pénzüik, erejük van hozzá — képesek lennének kötelezettségüknek eleget tenni.

„... már irtuk a közel-múltban, hogy három kiskorú gyermekem van, vesszőseprű-, kosárfonással foglalkozom, mivel nehéz munkát nem tudok vállalni és a tízezer forinttal, amivel sújtani akarnak, az nem megoldás... a ház javíthatatlan, vizes talajon van, szaknyelven belvizes a lakás...”

A főutcán egy részeg tizenéves fiú tántorog felénk. Még messzire van tőlünk, de berna bőréből, gondozatlan ruhájáról tudjuk: cigány. Kezében ott füstölög a cigarettá, néha bizonytalan mozdulatokkal a szájaéhoz emeli. Dél múlt. A járdán nem férnek el tántorgó lépteit, mind a két oldalon igénybe vesz még egy-egy sávot. Minden percben azt lehetne hinni, nyomban elzuhan. Néha bele-beleagadjok valamit az utca meglehetős zajába. Ész-

Két gyerek elég lesz

Szabó László, a „vajdának” is nevezett 49 éves férfi kalauzol el a faluszéli telepre. Putrik, vityillók, kupilintyók — zsonganak bennem a színonimák. A megfáradt falú viskók nőnek lefelé a földbe. A vállig érő száraz gazban jól kitapostott gyalogút vezet a távolabbi „lakásokig”. Olyan itt a föld, hogy tíz szem eső térdig mélyesíti a sárba az ember lábát. Jobbra halom téglala, vályog, egy ledöntött szoba-konyhás házikó romja. Az emberek válogatják a hasznosítható anyagot.

— Azt szokták mondani, akinek nincs munkája, az bontsa el a házat — mondja a kedélyes Kanallas József.

— Maguké volt? — kérdezem a huszonöt éves férfit.

— Nem, többen vettük meg. Mi csak az egyik falat ötszázért. Rakok belőle egy főtőt vagy egy tyúkólát. A vályog, a téglala mindig jól jön a háznál. Mi nem a telepen lakunk, bent a faluban van házuk.

— Mi a foglalkozása?

— Kisiparos vagyok, vesz-

szó, gyékény- és faárukészítő. Papirom is van róla. Hosszasan keresgél a belső zsebben, de az okmány nem kerül elő.

— Jól keres a férje? — fordulok a tizenkilenc éves feleséghez, Holácsik Rózához.

— Ha sokat dolgozik, akkor sok pénz bejön, havonta tízezer forint is.

— Hány gyereket szeretnének?

— Kettő dosztig elég — mondják egybehangozva.

Egy asszony nagy hangon közbevet.

— Megmondom én magának úgy, ahogy igaz: az okos embernek annyi gyereke van, amennyit akar, a normálatlannak, meg amennyit bír. Bővíti a családot az éjszakai szórakozás, az isten nem kukucskál be a paplan alá. En tizenegyszer szültem, nyolc gyermekem van, mire mentem vele?

Nem Balogh Árpádnának mondja magát, lánynevén mutatkozik be: — Horváth Magdolna vagyok.

Nyolcéves forma fiú, s egy

Szilágyiék nálunk csak Marikát találtuk otthon

nagyobbcska lány fogja a ruhája szélét.

— Ez a szegény kislány idegbeteg — mutat a gyerekekre az anyja. — Mi lesz veled, nem tudom.

Fiatalasszony közeledik a gazos felé a főútról.

— Ennek itt magyar az ura — mutat rá, hogy fölkelte a kíváncsiságomat. — Keverednek ám itt a népek.

En azonban Horváth Sándorhoz fordulok, az unokaöcshöz.

— Szakmája van-e?

— Nincs, a Baromfi-feldolgozó Vállalatnál dolgozom mint segédmunkás.

Kiderül, hogy nő, két gyerek apja.

— Hány gyereket szeretnének?

— Befeztünk, elég volt — hangzik a válasz.

Szabó László informál.

— Hamarosan házat kapnak a faluban.

— De hát hol adnak? Nem a magyarok között. Miért nem tesznek bennünket külön-külön, ne legyünk egy bolyban? Megint cigánytelepre kerülünk. Negyvenhét éves vagyok, lopásért még nem kísérték a rendőrök, mégse mehetek a magyar sorba.

— Az Eprekért mért cigánytelep neked? — kérdez vissza Szabó László. Az asszonyt viszont nem lehet meggyőzni, egyre nagyobb hangerővel mondja a magáét. Mindenki hallja a telepen.

— Csak négy cigány családlakik azon a részen.

— Igaz — ismeri el Baloghné veje —, s azokból is csak kettő az aljas.

— Nézze — mutat az asszony egy négy-öt éves forma sapadt fiúgyereket, aki kézzel kére hányódik el hozzánk —, ez az unokám vak.

Elszorul a torkom, amikor a gyenge, aligélő, teljesen kiszolgáltatott gyerekekre nézek. Szabó László ért a tekintetemből. Indítványozza, menjek el vele az egyik utcára, ott majd kedverítő dolgoknak lehetek tanúja.

Ellenpontok

— Jöjjön be a házba, nézzen körül nálam — hívogattam igen szívélyesen a nyolcgyerekes anyját, s megfogja a fülét a vödörnek. Sárja homok van benne, a kisépért, vízzel lelocsolt házföldre kell. A gyerekek mint ijedt fiókák tapadnak az anyjukhoz.

— Szét lehet ám nézni nálam, nincs ott piszkosság. Szegénység van bezeg.

S valóban, nyugodtan nevezhetem rendnek, amit odabent találok. Igaz, kevés az a tárgy, amit mindig vissza kell rakni a helyére. A sparheltbe... nem ég a tűz, a hűvösség megboronganat. A sarokban — furcsán hat ebben a roppant szegényes környezetben — ott a televízió.

— Javítottunk volna valamit a házon, de nem érdekes, le fogják déteezni.

Három impozáns lakóház áll egymás mellett. Mind egyiken cigánycsalád lakik. Szóke gyerek szalad a kapuhoz. Hítetlenkedve nézek kalauzomra, de ő biztosítja a börtintetésével: cigány a gyerek. Szilágyiék nálunk csak a szemrevaló tizenhat éves Máriát találjuk otthon. Am az ő esetében is fölvetődik a kérdés: miért nincs munkája vagy pláne iskolában?

— Fodrászatanulónak jelentkeztem de nem vettek fel. Ez elég divatos szakma mostanában. Sajnos, nem sikerült bekerülnöm kereskedőtanulónak sem.

Hatalmas új ház a Szilágyiéké. A bútorok modernnek, belül rend, tisztaság.

— Nem unatkozol itthon egész nap?

— Találok tennivalót, s nagyon szeretek egyedül lenni. Édesanyám beteges, már csak ezért sem mehetek el itthonról.

Kalákában jobban megy a munka

(Köszeghy György felvétele)

Erdel Sándor

Utánuk a csőd...

Ki a felelős a veszteségért?

Nehéz döntés előtt áll a debreceni Mentronic Ipari Kiszövetkezet. Dilemmájuk az: megkíséreljék-e a talpraállást két veszteséges év után, vagy vállalják a kényszerfelszámolás tortúráját? Az eldöntendő kérdés megválaszolásához önvizsgálatot kell tartaniuk: hogyan is jutottak idáig? Ki a felelős a történetért?

Raktárra termeltek

A Péterfia úti ház udvarvégi pinceműhelyét csak hébe-hóba nyitja ki valaki. A Mentronic Itteni „rezidenciájának” ajtáján mostanában inkább jókora vaspánt és lakat diszeleg. Végleg lehúzták volna a rolót?

Ezen sem csodálkoznék, hiszen a Kiszövetkezet 1982-ben 188 ezer forint rendelkezéscsoporthiánnyal zárt, 1983-ban pedig 426 ezer forint veszteséget és 365 ezer forint alaphiányt könyvelt el. S alig 1 millió árbevétel mellett!

— Az induláskor úgy tudtuk, hogy van igény egyedi elektromechanikai, orvosi műszerek fejlesztésére, gyártására. Csak hogy az igény és a megrendelés között óriási a különbség! — Szabó Gábor, a Mentronic elnöke a kezdetől szedi sorba a bajok okait.

Az alapításkor összeadtak kevéssé 300 ezer forint alap-tőkejüket hamarost elköltötték. Helyiségbérletre, egyszerűbb gépek, alkatrészek vásárlására futotta. Előszörre egy RIC mérőműszert készítettek, majd megrendelések híján raktárra termeltek belőle hatvanat. Ez a kudarc s a nyomában jelentkező krónikus tőkehiány rögvést „le is ültette” a kiszövetkezetet.

— Csak amikor némi pénzhez jutottunk, foghattunk újabb munkákba — emlékszik a második évre Szabó Gábor.

Nem hozott azonban sikert, hasznót a személyhívó ki-fejlesztése sem, mert nem tudták kinek eladni a CB-hez hasonló szerkezetet. Próbálkoztak ezután nagyzeműi keltetők, moziautomaták kifejlesztésével, eladásával. 1983-at mégis veszteséggel zárták.

Süllyedő hajó

A két alaphiányos év után sokan süllyedő hajónak látták a kiszövetkezetet. Legényességük zöme is kicserélődött. Miért?

— Előfordult, hogy két-három hónapig nem tudtunk bért fizetni senkinek — mondja az elnök.

No de hiába számlázták ki utólag az órabér alapján számított 4—5 ezret, ha abból is vissza kellett adni! Főállású dolgozók havi átlagkeresete 1982-ben ugyanígy 1350 forint, 1983-ban 2440 forint volt. Hivatalos.

— Csoda, hogy nem veszték össze...

— Csak azért nem kiabáltunk egymásra kigyót-bekát, mert baráti társaság alakította a kiszövetkezetet.

— De az elnök így is felelősséggel tartozik a gazdálkodásért!

— En orvosi műszerész vagyok, nem pedig közgazdász... Itt elakad Szabó Gábor. Aztán magyarázza: az induláskor volt értő jogász-közgazdász emberük, de ő kivált. Főállású műszaki-gazdász vezető, főkönyvelő, üzletkötő nem foglalkoztattak, jórészt ő, az elnök rohant az anyagért, megrendelésekért. No meg segített...

— De nem tudtam kitől kérdeznit. A tanácsos egyremásra cserélődtek a tisztviselők, és az érdekképviselet KISZÖV-nek sem volt sűrűlódásmentes a kapcsolatunk. Hát kell az nekünk, feldoklóknak, hogy a mentőövvel fejbe verjenek?

— És tényleg! Gondjait miatt majdnem víz alá merültek. „Már az önfelszámolás is fontolgattuk” — mondja Szabó Gábor. Azt azonban kifejezte, s utóbb csak egy paksamtaból bányászom ki a tanácsos, hogy a felszámolás vagy a továbbműködés kérdését vitató közgyűlésükre a tizenöt tagból mindössze nyolcan mentek el. Adódik a kérdés: miért nem néztek szembe mindannyian a valóságos helyzetet, ha az már 1984 szeptemberében kiderült? Nem tudható.

Kényszerfelszámolás?

„Ezt az újítótársulatot országsszerte mutogatni fogjuk” — mondták az Ipari Szövetkezetek megyei Szövetségén három éve, amikor a Mentronic megalakult. Most, hogy a kiszövetkezet a csőd szélére került, másképp fogalmazzuk: „Bár eldughatnánk az emberek elől ezt a csapatot!” Eldugni azonban csak azt lehet, ami megvan...

— Mi egyszerűen nem találjuk Szabó Gábort. Az egész apparátus mégse szaladgálhat utána! — hallom Szabó Jánosótól, a KISZÖV szövetkezetek osztályának vezetőjétől.

— Pedig végre szót kellene értenünk. A Mentronic ugyanis veszteségesen, alaphiányosan gazdálkodott két évig, alapszabályukat sem tartották meg. Ki tudja, mit csináltak a kiszövetkezet név alatt? És egyáltalán: mielőtt eltek meg, amikor nem kaptak fizetést? Ezekre a kérdésekre felelünk nekünk!

— Eddig két kiszövetkezet felszámolását rendelte el a tanács, és a Mentronic is felé közelít. Ez mutathatja a KISZÖV érdekvédelmi munkájának gyengeségét?

Az osztályvezető elgondolkozik.

— Kell a tanulóid nekünk is — feleli most már halkabban. — Ennek az ügynek a végére egyébként a városi tanácsban tehetnek pontot. Ők a kiszövetkezet törvényességi felügyelői. Mi a kényszerfelszámolást javasoljuk.

Piránzki Gyula, a tanács ipari osztályának vezetője, gondolom, szeretné lezárni a Mentronic-dossziét. Így vagy úgy. Ő még ad esélyt a kiszövetkezetnek.

— Türelemesek vagyunk — mondja. — Ha úgy látjuk, hogy talpra állhat a Mentronic, nem kezdeményezzük a kétségkívül sok papírmunkát adó kényszerfelszámolást. Am ha a működés törvényességét nem állítják helyre, a felszámolásra is készen állunk.

Hogy ezt a kiszövetkezetiek elkerüljék, rendezniük kellene alaphiányukat. Ezt a tanács már kérte is, javasolta is. Utóbb pedig, 1984 októberében, felszólította a Mentronicot, ekképp: „Tovább működésük alapfeltétele az volt, hogy a fennálló veszteséget rendezzék. Amennyiben a végrehajtásra nem történt intézkedés, a 201978. (IX. 5.) PM számú rendelet 2. paragrafus, illetve 4. paragrafus (2) bekezdés alapján a kényszerfelszámolásról leszünk kénytelenek intézkedni.”

A Mentronic, persze, nem akart erre a sorsra jutni. Meglehet, azért sem reagáltak erre az öt hónapja írt levélre, mert 1984-es mérlegét elkészültét várták. Ez, mint a napokban a KISZÖV-nél megtudtam, 716 ezer forint nyereséget mutat.

Fizetési kötelezettségeiket (az SZTK-t, az adókat) teljesíteni és hiányukat pótolni tehát megvan a pénz. De ha az 1985-ös év eredményes gazdálkodását megalapozni nem lesz erejük, már csak egyről dőlhetnek: a két rossz közül melyiket, a kényszerfelszámolást vagy az önfelszámolást választják.

László Péter

1.

Két fiatal... be a szerke... sön, munkás... borítékok sz... „ajánlólevél”... — A fősz... sük.

A főszerte... lyén, de se... Bemutatkoz... az egyik fér... a panasz oká...

— Megigér... koláznak ben...

2.

Ecsedi László... li Gázszolg... szállítási üze... készségesen f... re még a sz... di a panasz... ról fiverek... ról van szó, b... borról) alig... a karosszéke... ják is a mag... szóvivő Tibor... — A bátyá... itt van, vala... dolgoztam. V... azért jöttem... mindketten... a nehézsége... A Török... buszt vezetne... kat hordják... „Dekádban”... évek óta. Ma... hajnalban... embereket, az ország va... kijelölt száll... közben a mu... szállás közt... elvégeznek...

3.

Változik a... László, a m... megbízott... Kovács Sánd... pártalapszerve... kezik. Szeret... nának Török... rúbb lenne t... ménykülönbsé... vezetők nem... az efféle... Annál kevés... győződésük:... miféle „ügy”...

— Számom... metlen, hogy... zással a háta... kem kell vé... zonygatnom a... Pillanatnyi s... kat sejtetően... Rádásul a Tö... lenében.

Az üzemvez... beszélgetésre... dokumentum... Miközben a... zem, igyeksz... magam szerep... kezett az új... nek utána... megismerni... véleményét... döntőbíró, ak... rázkodni kell... annak, aki s... talanságot ne... Márpedig azt... tom: Ecsedi... lyok szerint... vitás esetben.

Már az els... tum” tisztáz... dést. Javaslat... nevekkel, s... Barra Károly.

4.

Hallgassu... kat is — kére... vezető máris... mestert de ha... érkezik D. Sz... Magyar G... pen helyettes... irányítót, a... Czeglédi Lászl... mesteri funkci... látkozik elégsz... vérekket.

— A kocsi... rik az osztály... mindig hozzá... Törökék ne jö...

— A munká... juk, vagy a m... teszem fel m... telmüen a kér... érzem, sajátos... lemzi a testvé... gét.

A Török fiúk nem mentek tanfolyamra

MUNKAHELYI TÖRTÉNET, AMELYBEN NINCS MINDENKINEK IGAZA

1.

Két fiatal ember jön szembe a szerkesztőségi folyosón, munkások. Az egyikük borított szorongat, benne „ajánlólevél”.

— A főszerkesztőt keresik.

A főszerkesztő nincs a helyen, de segíteni próbál. Bemutatkoznak egymásnak, az egyik férfi már mondja is a panasz okát.

— Megígérték, hogy beiskoláznak bennünket a tan-

folyamra, de jött az új főnök, annak nem tetszik a fizetésünk, így azután mehetünk — hámozom ki a lényegét az olykor összekapaspkodó, de inkább szerencsés fémfontatokból.

Erdekel az „ügy”, valamint érdekel a felszín alatt. Egyetlen munkahelyi konfliktus még nem ok arra, hogy az ember az újsághoz forduljon. Találkozót beszélünk meg: ott, a helyszínen majd minden kiderül.

2.

Ecsedi László, a Tiszántúli Gázszolgáltató Vállalat szállítási üzemének vezetője készségesen fogad, egy időre még a szobáját is átengedi a panaszosoknak. A Török fiúvérék (mert testvérekről van szó, Gyuláról és Tiborról) alig helyezkednek el a karosszékben, már mondják is a maguk igazságát. A szöveg Tibor, a fiatalabbik.

— A bátyám már tíz éve itt van, valamikor én is itt dolgoztam. Vagy másfél éve azért jöttem vissza, mert mindketten ígéretet kaptunk a nehézipari iskolára.

A Török fiúvérék mikrobuszt vezetnek, a munkásokat hordják a szereléshez. „Dekádban” járnak már évek óta. Magyarán: hétfőn hajnalban összeszedik az embereket, utaznak együtt az ország valamely vidékén kijelölt szálláshelyre. Hétfőn a munkahely és a szállás között ingáznak, de elvégzik közben minden-

felét (anyagbeszerzést, szállítást), amire alkalmas a kis busz. Pénteken délután, este haza, aztán hétfőn megint kezdődik minden előlről.

— Ha meglenne a darukezelő, nem kellene örökké dekádba járni — magyarázza érdeklődésüket Gyula. — Alig látom a családomat.

— Barra Karsai bácsi megígérte, hogy beiskoláznak — veszi vissza ismét a szót Tibor. — De közben elment a cégtől, a nyugdíj előtti szabadságát tölti. Az utóda meg nem foglalkozik velünk.

— De miért jennének előtélte?

— Azt mi nem tudjuk, de nekünk Karsai bácsi megígérte az iskolát. Az igaz, hogy mi megmondjuk, ami nem tetszik, meg a főnököknek is. De a munkánk ellen nem lehet panasz, ahová menni kellett, mi oda mentünk.

3.

Változik a szín: Ecsedi László, a március 15-től megbízott üzemvezető és Kovács Sándor, a 2. számú partalapszervezet titkára érkezik. Szeretném, ha maradnának Törökék is, ha maradt volna lenne tisztázni a véleménykülönbségeket —, de a vezetők nem látják értelmét az efféle szembeszámításnak. Annál kevésbé, mert meggyőződésük: nincs itt semmi „ügy”.

— Számomra az a kellemtelen, hogy friss megbízással a hátam mögött, nekem kell védekezni, bizonygatnom az igazamat. — Pillanatnyi szünet után sokat sejtetően hozzátesszi: — Raadásul a Török fiúvérék ellenében.

Az üzemvezető készült a beszélgetésre, dossziéjából dokumentumokat vesz elő. Miközben a papírokat nézem, igyekszem tisztázni a magam szerepét: panasz érkezett az újsághoz, szeretnék utánajárni, szeretném megismerni az érdekeltek véleményét. Nem vagyok döntőbíró, aki előtt magyarázkodni kellene. Különösen annak, aki semmi szabálytalanságot nem követett el. Márpedig azt világosan látom: Ecsedi László a szabályok szerint járt el, minden vitás esetben.

Már az első „dokumentum” tisztázza az alapkérdést. Javaslát az iskolára, neveléssel, s az aláírással: Barra Károly. A Török fiúv-

reket hiába keresem a felsorolásban...

Akár el is búcsúzatnák, de még elolvassam a többi papírt is. Egy baleseti jegyzőkönyvet, mely ugyancsak nagy viták után készült, jóval a koccanás (?) után. (Török Tibor: „Felém tartott egy kamion, alig tudtam elkerülni az ütközést, a tüköröm így is letört. Magam vettem egyet, otthon rendbe tettem az autót, hogy hétfőn indulhassak a munkásokért.”)

Ecsedi László: „Be volt nyomva a kocsik oldala, a szélvédő is kiugrott a helyéről. De akárhogy volt, az elvesztett jelenet nem lehet elhallgatni!” Azután egy papírt, amelyben engedélyt kérnek melléfgallokadás vállalására — mint kiderül, utólag. (Ecsedi László: „Debrecenben jártam, mikor láttam, hogy az egyik Volánbusz a Török fiú vezetője. Engedély nélkül, akkor, amikor itt nem volt munka a nagy hideg miatt.”) S végül a legutóbbi eset, amely csak néhány hete történt. D. Szabó Gyula építészvezető szinte követeli a felelősségre vonást, miután Törökék (feltűnő, mennyiszor említik őket együtt, a testvérek közötti különbséget se téve) nem tartották be a művezetőnek tett ígéretüket.

Sorakoznak egymás után a „bűnök”, de nekem már ennyi is elég: a Török fiúkat aligha állítják jó példának a tizázosok elé.

De akkor miért olyan biztosak ők a saját igazukban?

— A munkájukat úgy, ahogy elvégzik.

D. Szabó Gyulának jobb véleménye van, de...

— Azóta ismerem ezt a két fiatal embert, amióta először betették ide a lábukat. A személyes véleményem pozitív: velem szemben mindig szolgálatkészek voltak, soha nem fordult elő, hogy megtagadták volna, amit kértem. A munkahelyekről viszont állandóan más hallok, a munkavezetők szinte rettegnek tőlük. Akármint mondanak, Törökék nem hajlandók úgy csinálni.

4.

— Hallgassunk meg másokat is — kérem, s az üzemvezető máris hívja a garázs-mestert de hamarosan megérkezik D. Szabó Gyula is.

Magyar Gyula most éppen helyettesíti a menetirányítót, a betegeskedő Czeglédi Lászlót. De garázs-mesteri funkciójában is találkozik elégszer a Török fiúvérékkel.

— A kocsikat tőlünk kéri az osztályok, de szinte mindig hozzátesszi: csak Törökék ne jöjjenek.

— A munkájukkal van bajuk, vagy a modorukkal? — teszem fel most már egyszerűen a kérdést, mert úgy érzem, sajátos kettősség jellemzi a testvérpár egyéniségét.

igy kell bánni, a másikkal meg másként ahhoz, hogy szót értsünk.

Akárhogy is, alaposan félrebillent a fiúvérék mérlege: az elősorolt sok-sok vizsgakódás, fegyelméletlenség melyen lenyomja az egyik serpenyőt, szinte meg sem mozdul a másik oldal apró „jó pontjainak” pehelysúlyától. (S tegyük hozzá újra: ha minden kifogást idefírnék, betelne vele az oldal.)

— Nem kellett volna már régen rendre szoktatni őket? Fegyelmük, figyelmeztetések, ha kell, kártérítés...

Csend, mindenki mástól várja a választ. Végre Kovács Sándor szól meg.

— Barra Károly nagy tapasztalattal, kiváló szakmai tudással, de talán túl elnézően vezette az üzemet, oly-

kor megengedett olyasmit is, amit nem kellett volna. Beszélgettünk vele, de ő mindig magyarázatot adott a konfliktusokra. Ha Ecsedi elvtárs másként követeli meg a rendet, azt tudomásul kell venni minden beosztottnak.

(Mit mondana erre Barra Károly? Később megkérdeztem tőle, de távozása után, immár kivülről nem szívesen nyilatkozott. Három mondatot azért „engedélyeztettem”. Az ígéretéről: „Nem volt az valódi ígéret, talán egy beszélgetés közben elhangzottott efféle, amit a fiúk készpénznek vettek.” A munkáról: „Elvégezték mindig, amit kellett, jó munkások.” A viselkedéséről: „Rájuk férne egy kis jó modor, mert így maguknak ártanak a legtöbbit.”)

5.

Menni készülök, a folyosón a Török fiúvérék várnak.

— Miért nem mondták el azt is, amiről a vezetők beszéltek? — kérdelem tőlük, példákat is említve. Mindenre van magyarázat, enyhítő körülmény, s még azt se mondhatom, hogy lehetetlen, elfogadhatatlan az érvelésük.

— Legalább Czeglédi Lászlót hallgassa meg. Beteg ugyan, de otthon is megkeresheti. — Szinte könyörögnek, utolsó esélyt keresve a veszni látszó csatában.

Czeglédi László a közvetlen főnök, menettirányító a TIGÁZ-nál, régi ember ott. Műtete volt, éppen csak lábadozik még, de ez nem akadályozza abban, hogy véleményét mondjon.

— Én azt nem tudom, hogy a munkahelyen mit csinálnak, mit nem. Jönnek a levelek a sofőrök ellen, de azoknak én nem ülök fel. Ha az építők nem haladnak úgy, ahogy kell, a szállításban keresik a hibát, viseljük mi a felelősséget.

(Új szempont, elgondolkodtató megállapítás.)

— Az biztos, hogy én akármint is mondtam nekik, azt megcsinálták. Ha délután szóltam, hogy reggel az ország másik részébe kell

menni, egy hónapra, akkor másnap elmentek egy hónapra.

— És a fegyelméletlenségek? Még az is előfordult, hogy a Volánnál vállaltak munkát.

— December 20-tól a hideg miatt álltunk, nem volt mit csinálni. Azt mondták nekem, elmennek addig a Volánhoz, majd ha lesz megint munka, utólag szabadságot frunk. Szabálytalan, az igaz, de nem károsult az az senki. Arról meg ki tehet, hogy a Volánnál nem kérték az engedélyt? Ott is kevesen vannak, örülnek, ha embert kapnak.

— A modorukat nehezen viselik.

— Az biztos, hogy velük szemben én se vagyok mindig üriember. Nehéz fiúk, félrehúzódk, nemigen barátkoznak senkivel, elvégezik a munkájukat és mennek a dolgukra. Csak az esik rosszul, hogy aki a Török-ügyről beszél, az nem megy évszámra dekádba kubikosokat hordani. Mert ezek azt csinálják. Meg ha mászt mondok, akkor mászt. A két „csórónak” mindenféle gépre van jogosítványa, arra ültethetem, amire akarom.

6.

Csak épp darura nem, a nehézipari iskolára vizsga híján. Hacsak a kölcsönös jóindulat nem szül kompromisszumot: nyitassék tiszta lap, s a következő beiskolázáskor az arra írtak szerint döntsék az illetékesek.

De ehhez a Török fiúvéré-

nek is belátóbbaknak kell lenniük. Nem elég dolgozni, a munkát elvégezni, de be kell tartani írott és íratlan szabályokat is. Aki nem tud a sorba beállni, az ne várja, hogy valaha is sorra kerül...

Görömbölyi László

BUDAPEST. AZ ÉPÜLETASZTALOS-IPARI ÉS FAIPARI VÁLLALAT FERENCVÁROSI GYÁRÁBAN AZ IDÉN HETVEZEZER ABLAKOT ÉS SZÁZHARMINCÖTEZER AJTÓT KÉSZÍTENEK

MTI Fotó — Balaton József

Pece zablára fogva

Drének fölött a Vörös Októberben

1.

Most, hogy a gyors, hirtelen olvadások lerohantak a földekről, a Vörös Október elnöke talajszemlére hív. Még az asztallap simaságú táblákon is csigavonalban tekergőző csermelyágyak jelzik a víz elsőpró erejű erőit. Hány tonna értékes lősz ragadhatott magával?, ki nem számítja senki.

— Tenger gyűlt volna össze — kerit egy hatalmas félkört a Keleti-főcsatorna irányába Szarvas László —, ha annak idején ki nem vesszük ezt a kanyart a Pecéből. Levágtuk.

Valóban érdemes volt. A Pece a hátsó földek közt ősi folyómederként csavargott, s ahol tudott, széjjelretült. Igaz, halat, csíkot bőven adott, ahogy az itteni öregek állítják: „dézásra lehetett szedni”. Sokra azonban, szó szerint, nem ment vele a kisparaszt. „Levezetgetéssel” védekeztek ellene, de a völgyekbe, hajlásokba annyi árkot mégsem áshattak. Szóval, sok jó földet rabolt el magának a Pece.

Az elnök, mintha akkor, maga előtt látja:

— A nád verte föl még 1972-ben is a tájékat, s a Keleti-főcsatorna szinte ellenségévé vált, mert kettévágta a Pece természetes folyását. Akkor határoztuk el, hogy lényegében egy hozzá képest szűk árokba tereljük, s a „lecsapot” kanyar által körül irt földeket alagsóvezük. Műveljük.

A kérdés nem lehet más:

— Jelentős területet nyert a szövetkezet?

— Azt hiszem — fontolja meg a választ Szarvas László, mert a nyereség abban fogható meg inkább, hogy ezután időben vethettek, olyan földeken, ahol azelőtt csak elkészíthették a szikkadárra várva. Emellett (hogyne) felszabadították a Pece igája alól konkrétan is hektárokat.

Am ahhoz, hogy az alagsóvezés érjen valamit, összegyűjtött vize elfolyjon, s a keleti alatt egy bújatatóba vezetve átbukjon, s a túlsó parton a Pecében tegye meg további útját, még az övcsatorna is kellett. Ez a Keleti oldalában fut, de van, ahol véget ér, kis árokká változik. A vízügy pénzgazdálkodási ereje szabja meg, mikor mélyül, szélesedik arébb.

Egy olyan szakaszhoz érkezünk hát, ahol véget ér. A táblák itt víz alatt. A búza a langyos tóban az ideges szélől megborzolódik. Ahol még tart a mély övcsatorna, ott semmi hiba. Erős zöld torzsaival ütközik a vetés, fölfelé.

A különbség szemléletes. Kiabál.

2.

Szarvas Lászlóék Hajdú-Biharban úttörői voltak az alagsóvezésnek. Áldoztak rá. Állami támogatást kaptak, s el tudom képzelni, milyen nagy álom vált valóra a lőszháton, ahol a talaj termelő ereje megcsoroghat. A számok nyelvén szólva ezernégyezer hektár földjük meliorált, ami nem jelenti azt, hogy alagsó fut el mindenhol. De írjuk le, hogy a drén 120 ezer méter utat tett meg eddig.

A két adat úgy lesz elgondolkodtató, ha a költségeket is megemlítjük 40–50 millió forint az úgynevezett ráfordítás összege.

Vajon megtérül-e?

Szarvas László azonnal igent mond, ám a haszon sok mindentől adódik össze, s olyan értékek az ösztetevők, hogy csak forintban kifejezni, a lehetlenség határát súrolná. Mert példának okáért a hajlások, ahol a víz állt, a kisparaszt ugyan lőfogattal meg tudta közelíteni, ám a nagygép hogyan menjen oda? Tapossa le a kelést? A nagygép egyszerűen, egy időben vetve tud több termést szavatolni. Kinek? Saját magának, tehát a népgazdaságnak is.

Azt is csak gazdász szemmel lehet elkönyvelni, hogy aszályos időkben a drén jótékonyan hűti a talajt, a növény (az elnök szavaival élve) szemmel láthatóan jobban érzi magát. Az is igaz, hogy ahol mély, süppedékes a felület, ott megjavul a talaj víz-levegő aránya. Ameddig az alagsóvezés hatása kiterjed, már 30 százalékos terméshozadék lehet a meliorálás szűkebb értelemben vett fogalmának javára írni. A Vörös Október húszmillió forintos (saját) befektetése nem volt hát kidobott pénz az ablakon. A természetlagos stabilizálódtak, s ez nyugodt tervezési megfontoltságot kölcsönöz a szakértelmeknek.

„Büzéből tavaly elsők voltunk Hajdú-Biharban” — faggatom ki az elnök szerénységéből az elsőseget. A burgonya átlaghozama hektáronként meghaladta a 400 mázsát, a répa 500 mázsát hozott, no ez köszönhető az optimális gazdálkodásnak is a drének felett. Vagyis a kiváló vetőmagnak, a huzamos gyomirtás gazdász sikerének stb., mert alagsóvezéssel, csak talajjavítással, csak talajrendezéssel agrotechnikai problémákat jóvá tenni, eltüntetni nem lehet.

Tudjuk, hogy a drének által öntözni is lehet. Ám a víz sem minden. Szóval, a Vörös Október növénytermesztésében minden együtt van.

Az országút mellett, Nagyhegyes alatt, ahol megtörik az árokká vált Pece folyása, jól láthatók a kotrás nyomai. A Hamvas Sárretyi Vízgazdálkodási Társulat mélyíti évről évre. A meliorálás tehát olyan munka, amit nem lehet abbahagyni, ha komoly termelésről van szó. Nem messze, ugyancsak Nagyhegyes szélén, ahol egy tanya már beépült a faluba, hosszú csatorna oldalában működnek a drének. Mintha megannyi friss forrás bugyogna a földből, a talaj meggyűlt, leszűrt, elvezetett vize olyan tiszta. Felül a földek hátán sehol sem csillag a régi ismerős, a belvíz. Már csak egy valam kell, hogy a Pece hirtelen megduzzadásától ne féljenek; a Keleti-főcsatorna alatt áthaladó bújatát kell mélyebbre tenni. Ez bizony a vízügynek nem kevés pénzébe kerül. Remélhető azonban, hogy rangsorolni fogja a bújatát a fontosság szerint, lehetőségei között. A jövő nagyobb terméshozamainak feltételei, íme, így illeszkednek össze.

Szalai Csaba

Rokolnázóban

BIRKENAU

Pár nappal ezelőtt volt 40 esztendeje, hogy felszabadult az auswitz-birkenauai koncentrációs tábor. Az évforduló kapcsán nagyszabású megemlékezést tartottak a tábor helyén. Mintegy 50 ezren gyűltek össze a kegyeletos ünnepségen, köztük az Ellenállók és Antifasiszták Szövetsége magyarországi küldöttei. Az egykori náci haláltáborban mintegy négy millió embert gyilkoltak meg, a történelem eddig legembertelenebb módszereivel. A haláltábor volt foglyai, a túlélők békélfelhívást intéztek a világ minden népéhez.

Az ünnepségen a delegáció tagjaként részt vett GERVAI TAMÁS fotóművész is, aki fotósorozatban örökítette meg a megemlékezést és a volt táborban szerzett élményeit. Fotói rövidesen kiállításon is bemutatásra kerülnek. Képeinket a készülő kiállítás anyagából válogattuk.

RÁCSOK EMLÉKE

A KREMATÓRIUM ROMJAI

A KIVÉGZŐFAL KOSZORÚI

MAGASFESZÜLTÉG

BŐRÖNDÖK GAZDA NÉLKÜL

S. O. S. Emberek, sorsok – akták

A levelezési rovatot gondozva igen sok magányos, idős ember problémájával találkozom nap mint nap. Olyanokéval, akik már csak a sajtó nyilvánosságától remélik gondjuk megoldását. Szerencsére e panaszok zömét a különböző szervek vezetői és munkatársai segítségével sikerül is megoldani. Am mi van olyankor, amikor túl kellene lépni a papírformákon, a paragrafusokon, ki kellene lépni a „hívatalból”, amikor „csupán” megértést, együttérzést, emberbaráti segítséget igényelnének a segélykiáltó levelek, telefonok mögül? Hogy egy ember, egy ügy, egy sors ne pusztán aktává váljon, melyet aztán „elintézve” bélyegzővel ellátva nyugodtan be lehet fűzni?

Forrás néni egy időben gyakori vendége volt szerkesztőségünknek. Ennek a nyolcvanon felüli, egykor szép arcú, sudár, végül teljesen magára maradt öregasszonynak lassanként egész küzdelmes élete kibontakozott e – néha órákig tartó – beszélgetések során. Férjét a háború, egyetlen fiát pedig gyógyíthatatlan betegség pusztította el. A sors csapásai, a magány, s az idő múlása, mely szintén könyörtelen, lassan annyira felőrölte idegeit, hogy valós – és vélt – problémái hihetetlen mélységekbe sodorták. Bármennyire is szerettem volna rajta segíteni, megnyugtató szavakon kívül egyebet nem nyújthattam neki, hiszen jóformán maga sem tudta, mit is akar, miben is vár segítséget. De várt. És nem kapott senkitől. Pedig nem voltak nagy igényei: csupán együttérző, jószándékú, megértő emberi szavakat kért volna valakitől – valakitől.

Kondráth néni problémája már kézzelfoghatóbb volt. Ő is magányos, elesett, gyógyításra szoruló. Kis házából lassanként szinte szó szerint kifüstöltek. Tözsomszédjához ugyanis egy engedély nélkül működő kisiparos tette be a lábát – helyesebben a műhelyét. A zajtól, s a szomszéd kényéből azóta szüntelenül áradó füsttől Kondráth néni nem menekülhet, pedig több fórumot is megjárta már panaszával. A fűtőtechnikai vállalat illetékesei ki is derítették, hogy a szomszéd kényéből baj van: nincs rendszeresen tisztítva, s a tűzrendszeti előírásban foglaltaknak más tekintetben sem felel meg. A tanács szabálysértési osztálya viszont azt „nyomozta ki”, hogy az illető kisiparos engedély nélkül – tehát kontárként – dolgozik a szomszédban. Fel is szólították, hagyjon fel tevékenységével. A helyzet azonban változatlan. Kondráth néni továbbra is füstölő átitott ruhában, köhészelve szalad egyik fórumtól a másikig, bár jöllehet – papíron – neki van igaza. Hát nem lenne kis hazánkban olyan szerv, mely nemcsak intézkedik, de érvényt is tud szerezni a hivatalos törvényeknek?

Fekete Gizella évtizedekig tanácsi dolgozó volt. Ott érte az első agyvérzés is, melynek következtében félig lebénult, s leszálalékolták. Állapota már javult, bár azóta még egy agyvérzést kapott, Világeletemben agilis, tettekre kész, segíteni akaró és tudó asszony volt. Most ő szorulna segítségre. Egy egészséges ember talán meg sem értené az ő problémáját. Számára viszont a saját gondja a legnagyobb. Úgy érzi, szomszédai ellene esküdtek. Megrongálták a kerítését, emiatt házőrző kutyáját sem engedheti szabadon, belegázolnak a tulajdonát képező kertbe, így a kerítését tartó betonoszlopok is megsüllyedtek, dőlni kezdtek. Kiszolgáltatottnak érzi magát ez az állapota folytán amúgyis kiszolgáltatott idős nő. Segélykérő telefonjai, levelei nyomán végül is olyan határozat született, mely nem ismeri el az ő igazát. Volt munkahelyétől – amely egyébként azonos a határozatot hozóval –, annak jogi osztályától ki is küldtek egy kedves, fiatal munkatársat, aki megkérdezte: szociális gondozónőre van-e szüksége? Nem! Nem gondozónőre – emberségre, megértésre, szeretetre, emberbaráti együttérzésre lenne szükség. S ez az, amit nem lehet receptre felírni. A gyógyszereket egyébként pontosan szedi – s retteg egy harmadik – talán végzetes kimenetelű – agyvérzéstől.

Sz. Erzsébet szintén rokkantnyugdíjas, vele egy udvarban lakó „sorstársa”, a szomszédja „csupán” öreg: 82 éves. A mellettük levő házból éjszakánként furcsa, mindmáig kideríthetetlen zajokat hallanak. A zaj forrása szerintük az ott működő kisiparos üzeme – bizonyítani azonban semmit nem tudnak. A kisiparos a KIOSZ által kiadott szabályos működési engedéllyel rendelkezik, s éjszakánként pedig senki nem dolgozik az üzemben. A szomszédos ház lakóinak azonban nincs egyetlen nyugodt éjszakájuk sem – már altatóval sem tudnak elaludni. Elmondásuk szerint mintha kompresszor, vagy más, nagyfrekvenciájú gép működne az ablakuk alatt éjszakánként. A KÖJAL-tól több alkalommal jártak ki, a megengedettnél nagyobb zajszintet azonban egyszer sem mértek. A környezetvédelmi hivatal szakemberei szintén vizsgálták az ügyet – rendelkezéseket azonban ők sem észleltek. Honnan származik akkor a rejtélyes, két ember életét felőrölő, elviselhetetlen éjszakai zaj? Talán csak megtépzott idegeik torzszüleménye? Amibe bele kell nyugodjanak? Senki nem tudja.

Forrás néni már nem jön többet, már nincs szüksége segítségre, megnyugodott – örökre. Megdöbbentem, amikor a gázszerelőt olvasva tudtam meg, miért nem láttam hónapok óta. Lelkiismeret-furdalásom volt, talán mégiscsak meg kellett volna látogatnom, talán valóban úgy volt, ahogy ő mondta, hogy üldözik a szomszédai, hogy gázzal akarják megmérgezni, hogy rozsdás víz folyik a csapjából, hogy... De már nincs több „hogy”. Forrás néni elment. De a többiek maradtak – s egyre többen vannak. Hogyan tudnék rajtuk segíteni? Ehhez nekem is segítségre lenne szükségem.

Kenyeres Ilona

Megs

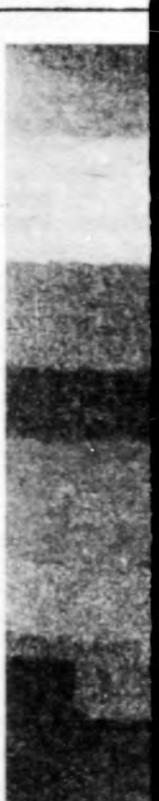
Kamaszodott legszívesen ragott. Többnyire rulyát, fűzőt, emlékszik, frissen tisztá, frissen egyik-másik.

Eltelt negyven év, mint Csakhogy mára megszólató. Hogy az széljen, a fészerezet, a miris. És a marada. Bár hisz D. Szerűen az háve és hajlaidejét. Harmadonvezető nagyalomása. ség parancsovéleg a moztért vissza ehez, a fafarebőszörményiműhelyt rendelgozok, néti.

Szüköske rom lépés hosszában. szék, a forga fér benne. len véső, kés Vésőit, kései ti. Kopott me reszelőből csafoglalatba löszalagallal kézbe simul ember vízest – mutafésnyugodtan.

Persze, hógénységre cékényelmes, tisztessé modabafaragásb lehetőségre koznla.

Előbb dompet csinált. no meg azugyanis, hogvagyis, haneracet alá v vált azonban bi Lajos kivgel bír. Má aztán jó utanult. Ötvenn

ÉGERHA

Vend

A hír rövid Csokonai Szán Japánba vendégrendezmú groteszk. A komme hogy egy mából érkezik nvan azonban Színjátzó St – 1981-ben tőr világszín. Leánykérés c nős módon u a fesztiválon a véletlen eg a személyes olyannyira ta a japán társzág, a c vendégszerep vásukra.

A számunk n Japánban is. Mindössze ködik az orsnyos „no”, illvetik. Melletöltik be a szágban. A Toyama város

Megszólal a fa

DOBI LAJOS MŰHELYÉBEN

Kamaszodó fiúként úgy játszott legszívesebben, hogy faragott. Többnyire sípót és fűrészlapot, fűzből, bodzából. Mái emlékszik, milyen öröm volt, ha tiszta, friss hangon szólt egyik-másik.

Eltelt negyven év. Dobi Lajos megint faragni kezdett. Csak hogy már másképp akarja megszólaltatni a fát. Belül. Hogy az anyag maga beszéljen, a forma, a szín, az erezet, a minta. Ez nehezebb. És a maradandóbb.

Bár hisz Dobi Lajost egyszerűen az ajtó, hogy kedve és hajlama szerint töltse idejét. Harmincnégy évig volt vonatkozó a debreceni nagyallozáson. Szívügyesség parancsolta le a hirtelen és végleg a mozdonyról. Ezután tért vissza első szenvedélyéhez, a faragáshoz. Hajdú-böszörményi házában kis műhelyt rendezett be. Ott dolgozik, néha reggeltől estig.

Szüksége műhelye ez. Három lépés szélében, négy hosszban. De az asztal, a szek, a forgatható lámpa elfér benne. Meg a töméslen véső, kés, lombfűrészlap. Vésőt, késeit is maga készíti. Kopott menefűrész, fémszálból csiszolja és élezi, fagolglatba szorítja, szigetelőszalaggal burkolja, hogy kézbe simuljanak. „Szegény ember vízzel főz, sóval ízesíti” — mutat körbe derűsen és nyugodtan.

Persze, hogy nem a szegénységre céloz. Feleségével kellemes, szép lakásban, tisztaságban élnek. Hanem a faragásban saját erejére, lehetőségére kellett hagyatkoznia.

Előbb domborművű tájképet csinált. Ez volt a próba, no meg az ára. Ráébredt ugyanis, hogy a tájkép nem véső, hanem ceruza vagy ecset alá való. Bizonyossá vált azonban az is, hogy Dobi Lajos kivételes képességgel bír. Második lépésként aztán jó utat választott. Törtört faragás, legfinomabb, legigényesebb

fejlel eljárat Hajdúszoboszlóra Szabó Sándorhoz, mesterségben gyarapodni, beiratkozott a debreceni művelődési központ szakkörébe, művészetben, írásban pallérozódni. Szorgalmasan olvas, tájékozódik. Úvegezett könyvszekrényükben néprajzi, népművészeti szakkönyvek, lexikonok, gyűjtemények sorakoznak. Legújabb Malonyay Dezső összegező alkotását rendelte meg; az első kötetet máris sűrűn forgatja.

Java munkái pásztorbotok, csanakok, tálak, tényérok, tokos tükrök, sulykolók, kanalak. Mikor sztergával dolgozik, a fa természetes színe, erezetét, színét követi. Ahhoz igazítja az alapformát, annak változatosságát emeli díszítéssé.

Csak nemesfát használ. Főleg diót, körtét, vadkörtét, cseresznyét, juhart, japánakacót. Ezért a külön díszítés hiánya épp a fa nemes, élő szépségét engedi érvényesülni.

Nyilvánvaló, hogy alakító-készsége teljesebben a faragásban, vésésben bontakozhat ki. Fokozatosan előbbre jutott ebben is. Például át-tört faragás, legfinomabb, legigényesebb

műveletekkel teremtette. Ez hagyományos remeklének számít. Föltett szándéka, hogy a botok, csanakok, tányérok, tükrösök felületére ne csak gazdagon, hanem mind hitelesebben is vésse, faragja a mintákat. Virágokat, indákat, leveleket, és juhászkot, csikósok, bárányok, lovak, pulik alakját. Elfogadva, hogy itt sosem elég az elmélyülés a múlt kimeríthetetlen kincstárában.

Rangos meghívásokat kapott és kap egyéni és csoportos kiállításokra, tapasztalat-cserékre. Tagja lett a népművészeti országos szakmai szervezetének.

Természetjáró ember is Dobi Lajos. Gyakran pihen és horgászik a Hortobágyon. Érelődik benne a terv, hogy nemesfába örökíti a Hortobágy jellegzetes embereit, lábasjóságait, madarait, halait, növényeit. Összefüggő sorozatban. Talán egy kis bútorra, nevezetesen egy tálas ajtajára.

Ha rászánja magát, biztosra vehetjük, hogy végbeviszi. Ezt is, más is.

Székelyhidi Agoston

(Szabó Miklós felvétele)

„A semmi ágán”

AZ ALFÖLD SZÍNPAD BEMUTATÓJÁRÓL

Az 1960-as évek elején az öntevékeny színjátszó mozgalom megújulásának lehetünk tanúi. Az egy- és többfelvonásos színházi előadásokat a szerkesztett műsorok, novellaadaptációk váltották fel. Új műfajként jelentkezett a versekből, versmozaikból a montázstechnikával építkező oratórium. Ez az új forma magán viselte a modell — a zenei kompozíció — elemeit. Ugyanakkor törekedett a versek és költők szerepszerű megjelenítésére. A lírai anyag szabad kezelése, a szerkesztés újszerűsége és merészsége számos határos produkciót eredményezett. Később a formális vonások elburjánzása, a statikusság, sőt az unalom jellemezte a hasonló jellegű műsorokat. Ennek aztán az lett a következménye, hogy a lírai oratórium eltűnt az amatőr színjátszó mozgalomból, esetenként a múlt rekvizitumaként élt tovább. Az Alföld Színpad bemutatója éppen azért érdemel megkülönböztetett figyelmet, mert mind a szerkesztés, mind a színpadi megjelenítés részleteiben talán vitatható, de mindenképpen új útjait járja.

A Thuróczy György által szerkesztett és rendezett A semmi ágán című produkció színszerű verses kompozíció, amely József Attila belső lelki és költői világának víziója. A három szerkezeti eleméből és kilenc tételből álló műsor József Attila verseiből — pontosabban egy teljes versből és számos versrészletből — épül. A szerkesztő-rendező követve a költő életpályáját, József Attila útját három különböző egységű, alkutú színjátszó-versemmel elvezeti fel. Az együttes pedig hál kórust alkot, hol annak tagjai szerepet vállalva válnak a költő körülvívó világ egy-egy fontos tényezőjévé, alkotó elemévé. Thuróczy György a versorokból önállóan építkező alkotja meg szüverén József Attila-képet. Felvetődik a kérdés — ez egyébként az előadás megközelítésének és értékelésének alapproblémája —, lehet-e, szabad-e a versrészleteket ilyen önállóan kezelni? Megengedhető-e, hogy színi hatást kapjanak a versmozaikok, helyenként drámai töltést hordozva. Az, amit láttunk,

meggyőzőtt bennünket, hogy ilyen módon újjíteremthető és megeleveníthető egy költő művészi világa. A versorok és mozaikok az egész építőtéglaivá váltak. Természetesen itt elsősorban nem József Attila költészetének bemutatásáról van szó, hanem a költőről, az emberről, az alkotóról vall ez a produkció.

Az Alföld Színpad bemutatójának a szerkesztés mellett a színpadi megjelenítésben is számos új vonása van. Néhány egyszerű kellék, jelmezszűrő öltözk, a világítási effektusok és a szereplők mozgásának pontos összhangja víziószerű, látványos és szép előadást eredményezett. A szereplők választéka pontos. A három József Attila — Ecsedi Zsolt, Nagy Károly és Szilvási Csaba — közül az első kettő volt igazán meggyőző. A kórus és a népes szereplőgárda szólam- és játéka részleteiben precízen kidolgozott és hatásos.

Az Alföld Színpad bemutatóiról szólva többen megfogalmazták már, hogy azokon erőteljesen érződik a rendező szuggesztív egyenlősége. A szereplőknek, játékosoknak Thuróczy György kevés lehetőséget ad az improvizációra. Ez jellemző az új bemutatójukra is. Ez kapcsolatban kell megvizsgálnunk, hogy esetenként a túlzott precizitás már mesterkéltséget jelez, és különösen a harmadik tételben a költőtől idegen életérzések és indulatok is felbukkannak. Zavaróan éreztük Major Tamás néhány, a tévé képernyőjén jól ismert gesztusának jelenlétét. Mindezek azonban kevésbé nyomják rá bélyegüket a produkcióra, mint a korábbi években.

Az Alföld Színpad új bemutatója figyelemre méltó vállalkozás. Bizonyára vitájk majd a műsor szerkesztési elveit, a versek színi megjelenítését, de úgy érezzük, mindenképpen jelentős előadás születésének lehetünk tanúi, amely, túlzás nélkül mondhatjuk, impulzusokat adhat az újra a dilettantizmus felé hajló amatőr színjátszó mozgalomnak is.

Filip Tibor

Hanglezefigyelő

Jégkrémbalett

(Szerenádok) Wolfgang Amadeus Mozart napjainkban nem csak a zenetörténet zseniális komponistáinak egyikéként érdemes az utókor figyelmére. Sikerszerű befutó színmű drámai hőseként is sűrűn szerepel neve kulturális körökben; legfrissebben annak okán, hogy Milos Forman Amadeus című filmje egyszerre 8 (nyolc) Oscar-díjat szerzett az Újvilág kritikusaival éves minősítésén. Úgy is mondhatnánk tehát, hogy Mozart soron van, tehát aktuális, tehát kortársunk stb.; s ezzel az állítással nem állunk messze az igazságtól.

Ma már ugyan elképzelhetetlen, hogy egy zeneszerző szerenádok komponálásába fogjon, ráadásul olyan indokkal, hogy ezzel az arisztokrácia körében biztosítson magának számára megélhetést; de azért megélhetésről a mai szerzőknek is gondoskodniuk kell. Az igazsághoz tartozik persze, hogy Mozartot a c-moll szerenád és az Esz-dúr szerenád megalkotása egyáltalán nem vitte közelebb a fentebb nevezett célhoz; viszont két remekművel gazdagította a zeneirodalmat. S legalább az utókor hála járjon valaminek kárpótlást, ha már a jelen közönsége értetlenségbe fullasztja a géniusz megnyilatkozásait.

A két darab közül az egyik — az Esz-dúr — nem más, mint korábbi fúvósszextettjének átdolgozása nyolc fúvós hangszerre, s jellegében tökéletesen megfelel a szerenád műfajával szemben támasztott követelményeknek. A másik a c-moll azonban már elemi erővel feszíti szét annak hagyományos kereteit. Társasági ajándékként ez a mű már elképzelhetetlen: olyan mértékben fokozza szegényessé a hangzást, teszi a sajátos mondanó kifejezőeszközévé a szonátát, ami messze meghaladja a kor átlagmuzsikájának szokásait. Nem lehet csodálni, ha a megrendelő nem tudtá méltányolni ezt a tulajdonságát. Viszont a Hungaroton új lemezén a Berkes Kálmán vezette Budapesti fúvós-együttes — amely a Magyar

Allami Operaház szólistájából alakult — két évszázad távlatából is képes felragyogtatni a mű értékeit, nyolc fúvós hangszer sajátos hangkor együttesében.

(Francia líra) Kétlemezes, szép kiállítású albumban nyújt keresztmetszetet a Hungaroton a francia költészet legjavából. Kérdezhetnénk, hogy miért éppen a francia lírát érte ez a megtiszteltetés, de az efféle akadémikusokoskodás ezúttal értelmetlen volna, hiszen nyilvánvaló az a hatás, amit a francia irodalom évszázadokon át a magyar kultúrára gyakorolt. Azt sincs okunk kétségbe vonni, hogy illetéktelen kezébe került a válogatás jogát: Somlyó György szerkesztő a téma avatott magyar szakértője, ezenkívül maga is költő, s az előadóművészet jó ismerője: minden adva volt tehát ahhoz, hogy reprezentatív összeállítás születessen a szándékból.

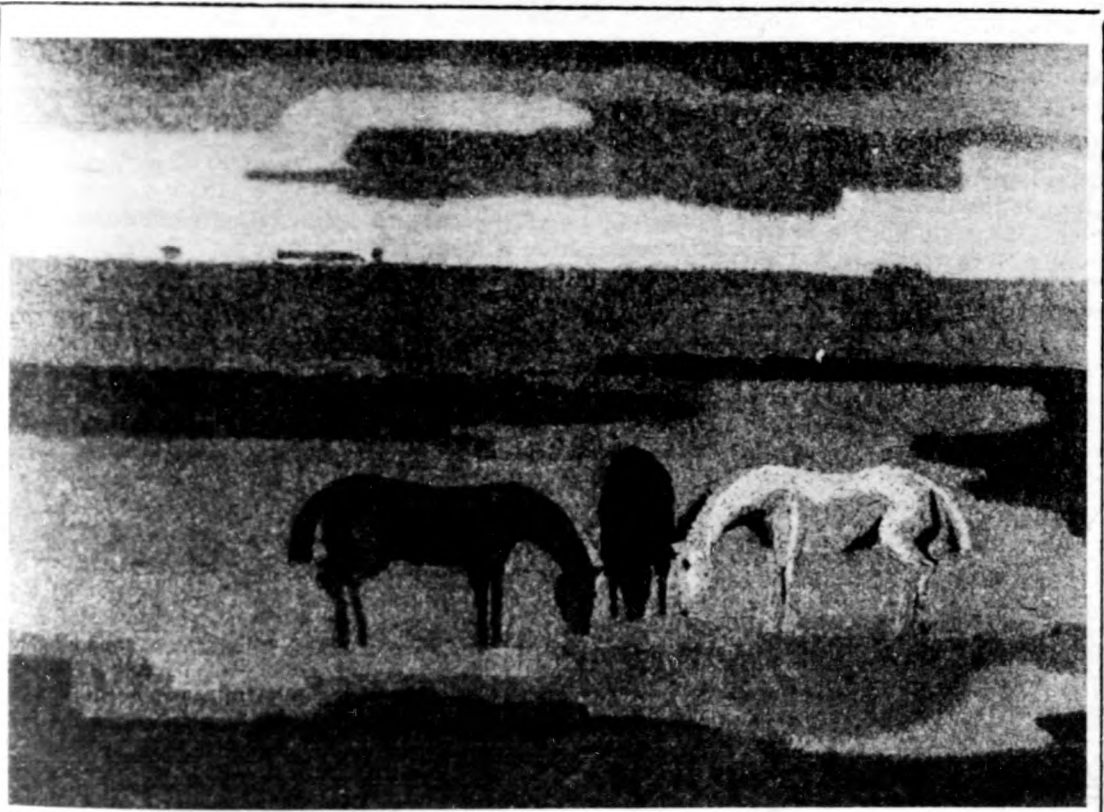
Rutebeutól Aragonig ível a válogatás tartománya, s természetesen szőz, s benne minden klasszikus: Villon, Lamartine, Baudelaire, Verlain, Rimbaud, Valéry, Eluard. Az átlagolvasó számára kevésbé ismert neve — Labé, Scarron, Cros, Corbierre, Supervielle — is feltűnnek a sorban, s ez jelzi, hogy a lemez nem csak esztétikai, hanem ismeretterjesztő funkciót is betölt. A versek tolmácsolásában kiváló előadói gárda — Mensáros, Gálfi, Molnár Piroska, Bálint András, Jordán Tamás és mások — jeleskedik. Nekik köszönhető, hogy a betűk érző, eleven szavakká állnak össze, s évszázadok üzenete a fekete korongokról az ember szobáibaiban szólal meg.

(Balkáni népek zenéje) Nem tudom, eszébe jutott-e már valakinek a hanglezefigyelőben, hogy a népzene iránt az utóbbi időkben tapasztalható élnék érdeklődésre építve sorozatot indítsanak a világ népzeneinek bemutatására. Feltételezem, hogy felszínre került már az ötlet, csak — mondjuk — valótárs akadályok nehezítik megvalósítását. Pedig alighanem közönségsikerre számíthatna az UNESCO-soro-

zat jellegzetesebb darbjainak átvétele vagy más kiadványok hazai közzététele. Az etnikai reneszánsz idején hasznosan szolgálhatna más népek habitusának, lelkivilágának megismerését, ha lehetőség nyílna autentikus népzene hallgatására.

Némiképp ezt célozza a magyarokból és nemzetiségi tagokból Budapesten alakult Zsártnok együttes első nagylemeze, amely a balkáni népek zenéjéből szedett csokorba ötvenpercnyi Bolgár, görög, török és macedon dalok és táncok szólalnak meg a lemeztől, jól érzékelte az elsősorban hangulati indítatású zenék jellegzetességeit. A többnyire instrumentális felvételek mellett Sebestyén Márta hangja közvetíti dalokat. Nem mondhatom magam Balkán-szakértőnek, ezért csak szubjektív érzéseim tolmácsolhatom azzal, hogy némiképp sterilek, jöflésültek találok a felvételeket; mintha épp azok az érzelmi szélsőségek hiányoznának róla, amik pedig ezeket a zenéket elsődlegesen jellemzik.

(Jégkrémbalett) Nemcsak századunk művészete, de a rockzene is túl van már a pubertás koron, a minden áron való különbözős élykor erőltetett vágyán. Megéltünk már mindent: disszonanciát, kakofóniát, artikulatlan zörejek kavalkádját; a magyar „underground” élcsapata, a Bizottság együttes mégis már második lemezén pukkasztja a polgárt. A Jégkrémbalett (talányos című) avantgarde film kísérőzenéjeként nagylemezre került anyag tovább megy a korábbi vállalkozásnál: még torzabb, idegesítőbb és értelmetlenebb. „Antizene”, „antiszöveggel”, önön értelmetlenségét is idezőlbe téve. Régi felismerés azonban, hogy a káoszt nem lehet kaotikusan ábrázolni: márpedig ez a zene néhány perc után meglehetősen monotonná válik, s gesztusértéke is ellilán. Ettől függetlenül nagyon helyes volt megjelentetése: akiknek ez kell, legyen joguk és lehetőségük hazavinni és hallgatni. Egyik fülükön be, a másikon...

ÉGERHÁZI IMRE: HORTOBÁGY

Vendégrendezés Japánban

A hír röviden: Pinczés István, a debreceni Csokonai Színház fiatal rendezője április 8-án Japánba utazott, hogy előkészítse őszi vendégrendezését, Orkény István Tóték című groteszk-játékának színpadra állítását. A kommentár. Nem mindennapi eset, hogy egy magyar rendező számára Japánból érkezik meghívás. Ennek is előtörténete van azonban. Pinczés István a Debreceni Színház Színház Stúdióval — amelynek vezetője — 1981-ben részt vett egy New York-i amatőr világszínház fesztiválon, ahol Csehov Leánykérés című jelenetét adták elő. Különös módon ugyanezzel a darabbal szerepelt a fesztiválon a japán Bungei-Za társulat, s a véletlen egybeesés jó alkalmat teremtett a személyes ismerkedésre. A rokonszenv olyannyira tartósan bizonyult, hogy azóta a japán társulat háromszor járt Magyarországon, a debreceni stúdió pedig kétszer vendégszerepelt a távoli országban meghívásukra.

A számunkra érthetően egzotikusnak tűnő Japánban sajátos a színházi helyzete is. Mindössze három hivatásos társulat működik az országban, amelyek a hagyományos „no”, illetve „kabuki” játékként ismertek. Mellettük a félhivatásos társulatok töltik be a „színházellátó” szerepet az országban. A 160 félhivatásos csoport egyike Toyama város Bungei-Za színháza, amely

önálló épülettel, próbahelyiségekkel és apparátussal rendelkezik. A társulat — amelyre tehető alapítványok támogatnak — magáénak vallja azt a mind szélesebb körben hódító törekvést, amely az európai realista színházi művészetnek alkalmazásával igyekszik bővíteni a színházi kifejezőeszközök körét. Ez a szándék húzódik meg a debreceni rendező meghívása mögött is. Az előadandó darab kiválasztását Pinczés Istvánra bízták, csupán az volt a kikötésük, hogy olyan művet ajánljon, amelyet angolra lefordítottak, s amely már bizonyos nemzetközi sikert is elért. Hogy a magyar kultúra nemzetközi megismertetésében még akad tennivaló, azt mi sem bizonyítja jobban, hogy a Tóték lesz az első magyar darab, amit Japánban bemutatnak. Az október 12-i premier ilyenformán bizonyos kulturális missziót is betölt. A Bungei-Za színház vezetője, Hiroshi Koizumi egyébként nemcsak a debreceni és a toyamai színházak további együttműködését szorgalmazza, hanem felvetette a Toyama megye és Hajdú-Bihar megye közötti kulturális kapcsolatok megteremtésének igényét is. Ez újabb konkrét jele annak az érdeklődésnek, amivel a japánok a magyar kultúra eredményeit figyelemmel kísérik. Kár, hogy a nagy földrajzi távolságok nehezítik a kapcsolatok szorosabbá tételét.

A MEZŐVÁROS

DEBRECEN TÖRTÉNETE 1693-IG

Két évvel ezelőtt karácsonyi ajándék volt a város-történeti monográfia első — kronológiai rendben második — kötete. A sorozat új darabja szintén ünnepi alkalomra jelent meg: a város felszabadulásának 40. évfordulójára. Felfokozott várakozás előzte meg, hiszen az 1693—1849 közötti fejlődés igényes áttekintése sikeres folytatást ígért, ugyanakkor számos kérdést nyitva hagyott. Az olvasók most ismerkedhetnek meg az ott leírt folyamatok előzményeivel, sok minden most válik világosabbá, érthetőbbé. A város múltja iránt érdeklődők fontos, mondhatni izgalmas kérdésekre kaphatnak választ: miként létesülhetett e tájon település? hogyan fejlődött Debrecen mezővárossá, majd szabad királyi várossá? miként vált a hazai protestantizmus egyik központjává? hogyan tarthatta meg a török korban széles körű belső autonómiáját? egyáltalán: miként formálódott a város sajátos arculata, honnan eredtek és hogyan erősödtek a meg a „debreceniség” gyökerei?

Már előljáróban megállapítható: a monográfia megcélzott és az előző kötetben magasra emelt színvonalát ez a kötet is tartja. Gondos, részletes helytörténeti feldolgozás; a szerzők elsősorban az egykorú forrásokból (régészeti leletek, levéltári iratok, nyomtatványok, kéziratok, művészeti emlékek stb.) merítettek, de a szakirodalom korábbi eredményeit is hasznosították. A forrásanyag jellege, mennyisége befolyásolta a tárgyalás módját és mélységét is, hiánya vagy korlátozott volta néhol azt is behatárolta, hogy miről írjanak (pl. a XVII századról viszonylag sokat olvashatunk, a XV. századi fejlemények bemutatásakor viszont gyakori a visszavetített következtetés). Az Alföldi Nyomdában készült terjedelmes (629 oldalas) könyv nagy része szöveg és táblázat; ezekhez gazdag jegyzetapparátus kapcsolódik (64 apró betűs oldal). A sorozat szerkesztési elveinek megfelelően a kötet is több — szám szerint tíz — tanulmányból áll, és mindegyik más-más kutató munkája. Egyikük, Szendrey István a szerkesztői feladatokat is elvégezte. Ő írta a bevezetőt is, ahol kissé szokatlan módon az első kötet kritikáira is reflektált.

Voltaképpen a várostörténeti összefoglalás egészéhez szánt természet- és településföldrajzi alapozás Borsy Zoltán dolgozata (Debrecen és környékének földrajzi viszonyai). A sokakban élő, elterjedt tévhittel szemben egyértelműen bizonyítja, hogy ezen a tájékon igenis megvoltak a természeti feltételei egy város kifejlődésének. Volt itt víz (a Tó-cső) erdőség, földművelésre és főleg állattenyésztésre alkalmas talaj és kereskedelmi élelőnős helyen, a Nyírség és a Hajdúhát tájhatárán feküdt az a három falu, amelyből a régi városmag létrejött.

Állításait megerősítik a régészek is. Sz. Máthé Márta jó részt közvetett adatok alapján, de meggyőzően igazolja, hogy a Tó-cső-völgy folyamatosan lakott volt (Debrecen és vidékének története az őskorban). Hasonlóan vélekedik Mesterházy Károly is, aki tanulmányában a címtől (Debrecen és környéke a népvándorlás és a honfoglalás korában) eltérően az első okleveles említésig, 1235-ig halad. Szerinte a Tiszántul már a X. században sűrű településhálózat alakult ki, amelynek ekkor még jelentéktelen kis pontja a majdani Debrecen. Bár a lokalizálási kísérletek bizonytalanságaira is utal, elfogadja azt a feltevést, hogy a kora Árpád-kori Debrecen a mai Nagytemplom környékén lehetett. Ezt a gondolatot viszi tovább Mody György (A fatulát a mezővárosig). Kitér a ásatások során előkerült, valamint a térképeken és az oklevelekben fellelhető adatokat egyaránt mérlegelő települési és birtoklástörténeti írásból az is kiderül, hogy egy viszonylag gyors ütemű felépülés — amiben nagy szerepe volt a birtokosnak. Dózsa nádornak — következésképpen „a települést az 1330-as évektől gyakorlatilag mezővárosnak lehet tekinteni”. Ilyenformán a tényleges állapotot rögzítette az 1361-ben kiadott királyi privilégiumlevél, amely Debrecen jogilag is a mezővárosok sorába emelte.

A közel három és fél évszázados mezővárosi fejlődést hat tanulmány is tárgyalja, tematikus bontásban. A szerzők bemutatják, hogyan illeszkedett, tagolódott be Debrecen a korabeli feudális rendbe és milyen egyedi, jellegzetes vonásai voltak. Szendrey István munkája (Debrecen, a mezőváros) a legerjedelmesebb és tartalmilag legösszetettebb: a birtoklástörténetről, a város jogi helyzetének változásairól és kiváltságairól, a városigazgatás szerkezetéről és működéséről, a városgazdálkodásról, a népesség alakulásáról és a városépítésről egyaránt ír. Nagy László a mezővárosi külkapcsolatait, ún. diplomáciai tevékenységét vizsgálja, az ország három részre szakadásától (Debrecen a nagyhatalmak útközpontján). Bársony István jól áttekinthető, logikus gondolatmenetben ismerteti Debrecen kereskedelmi fejlődésének kereteit, a forgalom irányait és méreteit (A város kereskedelme 1693-ig). Takács Béla a céhszervezés és az egyes céhek történetét kíséri nyomon iparágak szerinti csoportosításban; befejezésül szól a céhek belső életéről is (Debrecen ipara 1693-ig). Mivel a mezőgazdaság ekkor nem játszott igazán jelentős szerepet, és a levéltári adat is meglepően kevés, Balogh János csak rövid összefoglalást ad (A mezőgazdálkodás). A város korabeli szellemi kultúrájának és gondolatvilágának rajzát nyújtja Makkai László főlényes tudással, nemzetközi kitekintéssel megírt. Árnnyalt analízissel teletűzdelt egyház- és eszméletörténeti alapvetésben (Debrecen mezővárosi művelődéstörténete), amibe beágyazódik a művészet-, iskola- és nyomdátörténet is.

Debrecen történetében a mezővárosi lét számottevő — bár egyenletesnek és nyugodtnak nem nevezhető — fejlődést hozott. Mintegy két évszázadon át, elsősorban Zsigmond király és a Hunyadiak támogatásával a város gazdaságilag fokozatosan megerősödött, kibontakozott és megszilárdult önkormányzati rendje. Lényeges változás következett be a XVI. század középső harmadában, az ország három részre szakadásakor, amikor Debrecen különleges, előnyöket és hátrányokat egyaránt szülő helyzetbe került. A lakosság túlnyomó többsége ekkor már kézműparral és kereskedelemmel foglalkozott. A jogilag viszonylag homogén, vagyonilag viszont differenciált mezővárosi polgárság különböző rétegeit összetartotta az érdekközösség: a város fennmaradása, gazdasági erejének megőrzése. Kőfala nem lévén, Debrecen okos, ügyes politikával védte magát: a királyi Magyarország, Erdély és a török birodalom érintkezési pontján élve háromfelé is adózott, túrta a sanvargatást, a sarcokat, hogy aztán a nyugalmasabb időkben kihasználja kedvező fekvését. Jó piaci kapcsolatokat, vásárainak nagy látogatottságát. Kihaszánlja azt a tényt, hogy elvileg magánföldesúri birtok volt, de valójában szinte korlátlan belső autonómiával bírt. A XVI. század derekán érte el Debrecen a reformáció, ezen belül is a városi fejlődés, a kora kapitalista tendenciákkal leginkább egybehangzó helvét irányzat. Ekkor szervezték meg a református iskolát, a későbbi kollégiumot, ekkor alapították a nyomdát, ekkor prédikáltak itt a hazai reformáció kiemelkedő érvényesítői: az ekkor vált Debrecen művelődési centrummá, szellemi műhelyé. Makkai László nyomós érvei szerint a

város akkori magartatásának, eszmeiségének kialakulásában meghatározó szerepet játszott Melius Páter püspök, aki „a civisek gazdasági és társadalmi törekvéseinek szószólója volt”. Ő dolgozta ki azt a vezérfontalat, normarendszert, amely Debrecen, a debreceniek életvitelében hosszú időn át érvényesült.

A kötetből kitűnik, hogy a hajdani mezővárost, különösen annak utolsó másfél évszázadát egyszerre jellemezte a zárttság és a nyitottság. A zárttságot és a nyitottságot előidéző tényezők — a belső autonómia, a jogi homogenitás, a külső fenyegetettség, a túlélés mindent átható szándéka, a helvét vallás ridegsége, illetve a világi jelenlét, a diákok külföldi tanulmányai, a jövevény papok, tanárok és nemesek munkássága, a korabeli függetlenségi harcokhoz való óvatosságot stb. — együtt, kölcsönhatásban formálták a város arculatát, képét. Viharos és mégis gyarapodó, a szellemi gazdagodás és a sok-sok szenvedés, gyötrelmes időszak. A kötet szerzői — főként Szendrey István — azt is érzékeltetik, hogy a folyamat végén a szabad királyi városi cím elnyerése egyszerre jelentette egy korábbi fejlődési szakasz betetőzését és a XVIII. században felgyorsult, hanyatlás kezdetét.

A tudatos szerkesztői munka eredménye, hogy a könyv szerzői a fejlődési folyamatokat hasonlóan, az alapvető kérdéseket (Debrecen kialakulása, a város jellege és gazdálkodása stb.) azonosan értelmezik. Az átfedéseket, ismétléseket azonban így sem sikerült kiküszöbölni (pl. a kiváltságok, a vásárok, a borsforgalom tárgyalásánál). Ilyen sokmunkatárs esetén természetesen tűnet a színvonalbeli egyenlenség. A gazdagon dokumentált kötet rengeteg új részletet, összefüggést tárt fel a város múltjáról. Több ponton kiegészíti, módosítja az eddigi kutatások megállapításait: pl. a városvezetés rendjéről, Melius értékeléséről, a puritanizmus behatolásáról. Hozzájárul az ország korabeli történelmének jobb megismeréséhez is: mezővárosi fejlődés, reformáció térhódítása, külkereskedelm irányai stb.

Mindazonáltal néhány kérdésre nem kapunk kielégítő választ, itt-ott pedig hiányérzetünk támad olvasás közben. Például elmaradt a részletes tájékoztatás a helynév (Debrecen) eredetéről: a reformáció hatásának elemzése leszűkül egy tanulmányra (Makkai L.), máshol szinte nem is utalnak rá; csupán pár sorban említik a Karácsony György-féle felkeltést; nincs kellő súllyal jelen a Bocskai-szabadságharc sem. Leginkább mégis a társadalmi struktúra beható vizsgálata, egyáltalán a társadalmi történeti megközelítés hiányzik. Holott indokolt lenne, mert a kötetben éppen a társadalmi szerkezettel, tagozódással kapcsolatos fejtegetések, megjegyzések a legkevésbé meggyőzőek. (Nehéz hihető pl., hogy ez idő tájt „társadalmi kategorizálásról” nincs szó.) A könnyebb eligazodást segítené, ha a pénz- és nemesség, egymáshoz való viszonyukról (pl. gurus, akcese, forint: bővebb felvilágosítást kapna a járatlan olvasó. Ebből a kötetből is kimaradt az index és a kronológiai táblázat; jó viszont, hogy van egy válogatott bibliográfia. A szerkesztői előszó ígéretet tett arra, hogy az utolsó, ötödik kötetben lesz összevont hely- és szemlélynévmutató. Kérdéses, hogy ez-e a megfelelő megoldás: a hasonló próbálkozások tapasztalatai szerint ugyanis így nagyon nehézkes a visszakeresés.

Immár két kötet igazolja: a várostörténeti monográfia helytörténetírásunk jelentős és eredményes vállalkozása: a kiadó és a munkatársak jó úton indultak el. A debreceni tudományos műhely ereje a biztosíték arra, hogy a színvonal ezután sem fog csökkenni. Most már csak azt kell sürgetnünk, hogy a további kötetek gyorsabban kövessék egymást, és ne kelljen két-két évet várunk, amíg megjelennek.

Bényei Miklós

KERPEL PÉTER GRAFIKÁI

Maradt a „középszer”?

Látogatás

a nyíradonyi művelődési házban

Távolról sem az otthonosság érzése szállt meg, amikor beléptem a nyíradonyi Móróc Zsigmond Művelődési Ház hideg, kopár, zöld falú előterébe. A három kistermet és a színháztermet megtekintve sem szűnt meg bennem ez az érzés.

Szilágyi Györgynek, a több mint húsz éve (1962 óta) működő intézmény igazgatójának szavai magyarázzák és oldják ezt a tárgyközből áradó ridegséget:

— Délutánonként telnek meg emberekkel ezek a termek. Művelődési házunk a közeli Aradványpuszta és Tamásipuszta lakóival együtt 7600 ember közösségi művelődését hivatott szolgálni. Mivel Debrecen kulturális programjainak vonzereje ide már szinte egyáltalán nem ér el, rendezvényeinket igen gyakran látogatják az itteniek. A legnagyobb „elszívó erőt” a tőlünk néhány lépésnyire levő presszó jelenti, ez ellen sajnos nehéz küzdenünk...

Biztonság a munkában

Szilágyi György pedagógusként került a művelődési házba, népművelői „képesítést” az itt eltöltött tizenhat év adta számára. A másfél évtized alatt szerzett tapasztalatok hozzáértést és biztonságot jelentenek munkájában, ez utóbbihoz persze az intézmény jó anyagi háztartása is támasz: megközelítőleg egymillió forintból gazdálkodiknak, amelynek közel harmada saját forrásból, a tanfolyamok, rendezvények bevételeiből származik. A közeg üzemének, tévészeinek támogatása elenyésző.

Nagyrendezvényeik, kiscsoportos foglalkozásai nem különböznek más közösi művelődési házak programjaitól: az egyik oldalon színházi előadások és hakniműsorok, a másik oldalon ifjúsági klubok, szakkörök. Két ifjúsági klub várja a fiatalokat Adonyban és Tamásiban: előadás a Debrecen körüli felszabadító harcokról, élménybeszámoló a külföldi utakról, csillagászat... — izelítő összejevetelek témáiból.

A modellező, a honismereti szakkör és a kis fizikusok köre elsősorban a gyerekeket vonzza, hasonlóképp rájuk épít a könyvtár is — amely 23 ezer kötetével szintén a művelődési házban kapott otthont — könyvtárát szakkörökkel. Játékos formában megszeretteti az irodalmi alkotásokat, elsajátítani a könyvtárhatalmi ismereteket — a szakkör e célokat szeretné megvalósítani. Szándéka úgy tűnik sikerül is, hiszen az olvasók többsége gyermek. Az irodalmi nevelés, az irodalmi programok azonban mintha itt, a könyvtárnál véget értek volna: vezető híján megszűnt a színjátszó szakkör, igen ritkák a renghagyó irodalomórák...

A napokban — meghívott TIT-előadóval — számítástechnikai tanfolyamot indítottak. Az előrelátó tervezésre vall, hogy több tanár is igyekszik elsajátítani az itt megszerzett ismereteket, hogy később továbbhadassák tanítványaiknak.

Aranyokleveles pávakörök

Szilágyi György igazgató még egy nem mindennapi gyermekprogramot is megemlít:

— Három éve balettképzést vezetett. Óvodáskortól nyolcadikosokig minden korú gyermek ismerkedik itt a balett lépéseivel. Az első évben még közel százan, idén már csak hetvenen vesznek részt ezeken a mozgáskultúrát fejlesztő foglalkozásokon. Remélem, nem tendencia jellegű ez a számbeli csökkenés.

— Mire lehet büszke a nyíradonyi művelődési ház?

— Két országos hírű pávakörünkre: az egyiket nyíradonyi, a másikat aradványpusztai emberek alkotják. Számtalan díjat mondatnak magukénak, országos minősítő versenyen a közelmúltban mindkettő arany oklevelet szerzett. Nemcsak nálunk és a környéken, hanem az ország más tájain is sikert aratnak fellépéseikkel. Megnyugtató, hogy van utánpótlásuk is, hiszen a tizenkét fős citerazenekar kivétel nélkül fiatalokból áll. Ők még a néptáncosportunkban is táncoltak, és táncolnának most is, de sajnos oktató híján ez a csoport is megszűnt. Nemcsak a művelődési házban, hanem az egész közösnél veszteség ez, hiszen táncosaink két éve már ezüstminősítést is kaptak.

Nem beszéltünk még a képzőművészeti programokról, holott az egyik terem ezeknek hivatott helyét adni: havonta-kéthavonta láthatnak új kiállítási anyagot az ide látogatók. Részben a megyei művelődési központ adja ezeket, részben pedig helyi segítséggel és ötlettel állítják össze őket, legutóbb például felszabadulási fotókiállítást készítettek.

Az igazgató közérzete

Néhány éve Monológ a középszerrel címmel a Naplóban már megjelent egy írás az adonyi művelődési házról. Hogyan lehet válaszolni erre az értékelést is tartalmazó címre: változott-e valamit azóta az igazgató „közérzete”?

— Közösi vezetésünk mintha jobban szívügyének érezné az itt élők művelődését. Nagyobb önállóságot kaptunk. Költségvetésünk sem forog veszélyben, különösen jól zártuk az 1983-as évet. Mindezek ellenére élnem egy kis félelem az ideai esztendővel, de a „közérzetem” azért jobb lett.

Nehéz megítélni, hogy maradt-e vagy változott a „középszer”. A cikk írójának ez nem is feladata, mint az sem, hogy válaszoljon arra a kérdésre: vajon csak a művelődési ház dolgozói múlik-e, hogy a hagyományörző és értéket teremtő helyi igényeknek — gondolva itt a néptáncosokra és az irodalmi szakkörre — szakképzett, hozzáértő vezetők híján nem tudnak mindenkor eleget tenni?

Monoki Júlia

MEGE

Tör

A történet megtestesítésén nagy szerepet játszó dolkodó cselekvéseknél, hogy olykor mi eseményre repli legyenek, de a dag életűt bolizálja, azt az utat, van a belső korunkban polgári emelkedés, munkások sokszor gőnemegyszer torkollott, de a műlásponjtár történeti tal volt azert jeler Lukács az első költő volt, igény nyilván gondolatil költőleg történelmi hanem az

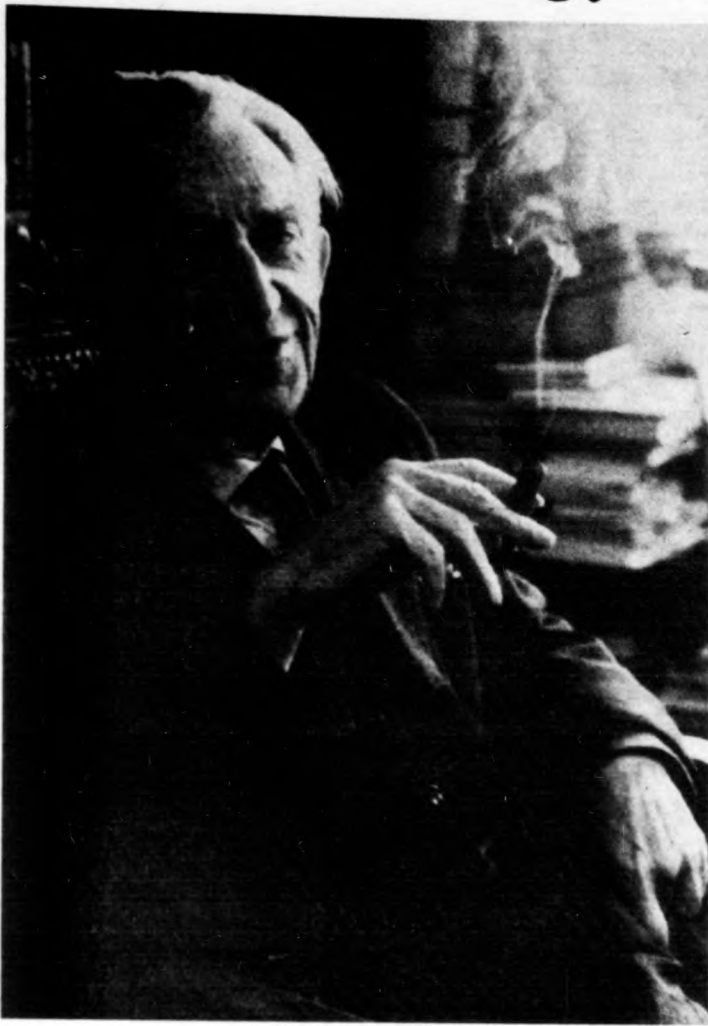
Magyar világpr

Nagyon a lukács, dern problatlan fog márvány és mindve Nem csup saság ala hatunk, hat megje dráma cím egyik pass döntő iger ügyis csak túra-e, tör történelem taink igaz történelmi ars poetic húzódik életműven, nak, hogy létezik — het ezek u horizont. volt azok sították lom összef irodalommi problémák világgproble kül, hogy sikknak alá Azt a pro amivel Ad lei kört lyogot tép szemem” feltételek éppen Lu vitte végig tesebben.

Lukács sokoldalú Életművében a filozófiatikai, az esztétikai, or mákat, hogy kat ne is e mond enne gondolatvil zetten és magyar sz gyar talaj sége, sőt a értelmében széles orie ső tanulm ténelmi és kenységet maga korá és csaknem lenség. Esztétikai dolunk, műlelete cím ve, e mög történelmi regény

Történelmi jelenlét és egyetemesség

A történelem teoretikus megtestesítése minden igazán nagy és sokoldalú gondolkodó célja. De igen keveseknek adatott meg az, hogy olyan nagy történelmi események aktív szereplői legyenek, mint amelyeket Lukács átélt. Gazdag életútja mintegy szimbolizálja és reprezentálja azt az utat, amelynek megvan a belső logikája még korunkban is. A baloldali polgári intellektuál útja a munkásosztály felé igen sokszor göröngyös volt, és nemegyszer zsákutcába torkollott. Lukács önatküzde a munkásosztály álláspontjára az események történelmi tudatosítása által volt lehetséges. Ady azért jelentett olyan sokat Lukács indulásában, mert az első olyan 20. századi költő volt, akinél ez az igény nyilvánvaló lett: gondolatilag, szellemileg, költőileg átélni az egész történelmet. Nem a múltat, hanem azt, amelyben él.

maához. Tervezett etikájához rövid ontológiai bevezetést akart írni — ezt lett a *Társadalmi lét ontológiájáról* három kötet. Vagy mielőtt Thomas Mann Felix Krull regényének, az *Egy szélhámos vallomása*-nak az elemzésébe kezd, a lét és tudat általános viszonyának néhány problémáját veti fel, hogy így közelebb kerüljön és olvasóját is közelebb vezesse a konkrét tárgyhöz. S talán ez az oka annak, hogy Lukácsot sokan nehéz olvasmánynak tekintik. Életművével bizonyítja, hogy az igazság soha nem jelenhet meg egy jól megfogalmazott mondatban, csak széles megalapozás, elemzés eredménye lehet, amelyért mind az íróknak, mind az olvasóknak meg kell szenvednie, a gondolati utat végig kell járnia. Minden konkrét jelenséget történelmi és ontikus távlatba kell helyezni, s azzal összefüggésben kell vizsgálni. S ez a módszertan ad biztos lehetőséget arra, hogy elváljunk egymástól az időlegest, az átmenetit és a történelmileg jelentőset.

Magyar problémák, világproblémák

Nagyon jól jellemzi ezt a lukácsai attitűdöt a modern problémák iránti halatlan fogékonyság, amely már pályájának kezdetén és mindvégig jellemezte. Nem csupán a Thália Társaság alapítására gondolhatunk, hanem az 1911-ben megjelent *A modern dráma* című könyvének egyik passzusára is: „... a döntő igent vagy nemet úgyis csak akkor lehet kimondani, ha egész kultúránknak igazi kultúra voltáról fognak majd egyszer ítélni.” S ez a kérdés, hogy kultúránk igazi kultúra-e, történelmünk igazi történelem-e, és gondolatunk igazán kulturáltak és történelmi-e, mintegy ars poeticuszerűen végighúzó Lukács György életművé. Ez az oka annak, hogy Lukácsnál nem létezik — és nem is létezhet ezek után — szűkös horizont. Lukács egyike volt azoknak, akik tudatosították a magyar irodalom összefüggését a világ-irodalommal, a magyar problémák összefüggését a világproblémákkal, anélkül, hogy az egyiket a másiknak alárendelte volna. Azt a programot tehát, amivel Ady Endre a Gallilei kört jellemezte: „Hályogot tépett a mag, ar szemem” — a történelmi feltételek következtében éppen Lukács életműve vitte végig a legkövetkeztesebben.

Lukács vitathatatlanul sokoldalú gondolkodó. Életművében megtaláljuk a filozófiatörténeti, a politikai, az esztétikai fejtegetéseket éppen úgy, mint az etikai, ontológiai problémákat, hogy az irodalmiakat ne is említjük. S nem mond ennek ellent Lukács gondolatvilágának kifejezetten és hangsúlyosan magyar származása, magyar talajba gyökerezettése, sőt az első program értelmében feltételezi is a széles orientációt. Már első tanulmányai olyan történelmi és esztétikai érzékenységet mutatnak, ami a maga korában is kivételes és csaknem elszigetelt jelenség. Ha olyan tisztán esztétikai elemzéseire gondolunk, mint *A regény elmélete* című fiatalkori műve, e mögött is ott rejlik a történelmi szemlélet és a regény formaproblémáit

úgy fejt ki, hogy e kifejtés révén világszt talájon az első világháború által felvetett életproblémákra.

Ez az egyetemesség Lukács gondolatvilágán belül egyike azoknak a vonzerőknek, melyek részben személyes, részben elméleti varázsát oly sokoldalúvá tették. A legpróbb, a történelmi folyamat lényegétől még oly távol eső problémákat is hirtelen olyan távlatokba helyezte, amelyek segítségével olvasói vagy hallgatói jobban, mélyebben értették meg a világot, az sokszor megdöbbentő. De a megdöbbenést mindig szellemi mozgás követte. S Lukács minden írására jellemző: szellemi mozgásra, gondolkodásra kényszerít, mikor is a közvetítő elemek kutatása, az átlátás, a transzparendia kiterjesztése által a legsötétebb, érthetetlennek tűnő folyamatok is hirtelen világossá válnak, értelmet nyernek egy magasabb összefüggésben. S ez a látásmód csaknem analógia nélküli.

Harc az értelemért

Ez a fajta látásmód tette lehetővé, hogy Lukács történelmileg láthassa a szocializmus jelentőségét. 1918-as belépése a kommuniszták soraiba életre szóló elkötelezettséget jelentett számára. Ez az elkötelezettség annyit jelentett, hogy új, reális talajt talált, amelyen folytatni lehet a harcot azért, hogy a kultúrának, a történelemnek értelme és tartalma legyen. S nem utolsósorban ez volt az oka annak, hogy Lukács a nagy történelmi változások tudatosítója volt és maradt egész életében. A művészetben mindig azt kutatja, hogy egy megoldásnak, egy gondolatnak, egy ábrázolásmódnak mennyire tartalma, illetve funkciója a történelmi fejlődés. Esztétikájának ellenzői nemegyszer igazságtalannak érezték, hogy mindig világtörténelmi, világirodalmi mércével mér. S valóban így értette meg a szocialista irodalom olyan teljesítményét, mint Solohové, de ezen az alapon értékelte O'Neillt és Peter

Weiss-t is. Ez a magyarázata annak is, hogy a legmegvetőbb szó Lukács szótárában az „efemer” volt. Ami kérészerűtlen, ami csak ideiglenes jelentőségű — noha az az első pillanatra nagyon tetszetős, szemképrázató — azt mélyesen elítélte.

A világtörténelmi és világirodalmi tudatosságért folytatott küzdelemben gyakran ütközött ilyen kérdészerű jelenségekbe. A körülötte zajló viták egy részét megértéssel szemlélte, szükségességnek tartotta és a történelmi tudatosság részeként tekintette. Más részét azonban éppen a felszínesség, a támadások üressége, hamissága, s főként történelmietlensége lepte meg. S Ady kifejezésével élve: „a perc-emberké” dárdái azért keserítették el, mert az ilyen vitákban nem látta a tudományos vagy művészi szenvedélyt, hanem a vitázó szavakból nemegyszer kicsinyes, tudományellenes „pernyi” indítékok bukkantak elő. S a torzulások, amelyeknek tisztavirág-életűsége kétségtelen volt számára, adott időkben mégis visszavethették a fejlődést, hamis kérdésfelvetéseket, hamis válaszokat szültek. Lukácsot mindvégig jellemezte az első nagy materialista filozófustól, Demokritosztól kölcsönzött attitűd: mindig tudott nevetni. Végeredményben megmosolyogta a kicsinyességet, és ebben is kifejeződött gondolkodói és emberi fölénye. Mikor a humor természetét elemezte Solohovban, azt írta, hogy a humor mindig a feltörekvő tendenciákkal és a tendenciák biztonságérzetével függ össze. A bizonytalanság, a történelem zavarai a humoralanság szülői, a fölény pedig feltétlenül — bár nem elnéző! — mosolyt vált ki az emberekből.

Sohasem hitte azt, hogy a filozófusnak, az esztétának, az irodalomtörténésznek pusztán egysíkú vagy pusztán morális küldetése lenne. Ugyanígy nem hitt saját tévedhetetlenségében sem. Nemcsak önkorekciói vallanak erről, hanem efelől egész stílusa is meggyőző. Óvatosan, majdnem félve közelít a legtöbb té-

Konzervativizmus, értékmentés

Ez az elválasztás azért szükséges, mert a felszínes, a látszólagos érték mindig veszélyezteti a valódi értékeket. Életművének lényegét jellemezte Thomas Mann akkor, midőn a kontinuitáshoz való ragaszkodást emelte ki nála. S ez az a vonás, amelyet bírálói konzervativizmusként emlegettek. Pedig a kontinuitáshoz való ragaszkodás nem más, mint az emberiség történelmileg és művészeileg megteremtett értékeinek átmentési és továbbfejlesztési kísérlete a modern korban. Egyik első írásából emeltük ki azt a gondolatot, hogy minden esztétikai ítélet mélyén a modern kultúráról — a legszélesebb értelemben vett kultúráról — alkotott ítélet rejlik. S ez az ítélet Lukács számára a lét és nemlét dilemmája volt. Egyik utolsó, nyomtatásban megjelent gondolatát idézzük most, hogy lássuk, a vezető gondolat új formában, de megmaradt nála munkássága végéig. *A beszélgetések Lukács Györggyel* című könyvben így figyelmeztette partnereit és olvasóit: „Hogyha a lét és lényeg marxi elemzését tanulmányozzuk, mindig az a jelenség legjellegzetesebb, hogy a folyamat eltűnik belőle. (...) Erőfeszítéseinknek szükségképpen nagy feladata az, hogy előbb az elmélet területén mutassuk fel: minden állapotszerű és a dologiasodás csupán reális folyamatok megjelenési formája. Így fokról fokra megértjük az embereket, hogy életüket mint történelmi folyamatot kell hogy végigéljék. Ez hallatlanul nehéz dolog. De hiszek benne, hogy mint a jövő perspektívája, egyáltalán nem lehetetlen.” Ebben a gondolatban találkozunk egymással a filozófus, az esztéta és a kommunista néptribun. Ilyen gondolati alapon vált Lukács életműve a 20. század elevenen ható s — az előbbi értelemben — történelmi dokumentumává.

Hermann István

Századunk kiemelkedő gondolkodója

LUKÁCS GYÖRGY (1885–1971)

Lukács György életműve a magyar kultúra szerves, elidegeníthetetlen része, amelynek csúcsteljesítményei az egyetemes kultúra progresszív ágának élő, eleven hajtásaihoz tartoznak.

1885. április 13-án született Budapesten. Nagypolgári családból származott — apja bankigazgató volt — és mind emberi létmódját, mind gondolkodói magatartását tekintve igen nagy utat tett meg a kommunistákhoz, a marxista gondolkodásig.

Életműve oly gazdag, hogy annak teljes bemutatására nem vállalkozhatok. Az alábbiakban három metszeten kísérlem meg megrajzolni képét: a politikus, az esztéta és a filozófus arculatát.

A politikus Lukács karakterisztikájának lényege, hogy 1918-tól tagja volt a kommunista pártnak, és a kommunizmus eszméjéhez halálig hű maradt. Az 1919-es Tanácsköztársaság közoktatási népbiztosa, majd a magyar Vörös Hadsereg V. hadosztályának népbiztosa volt. A Tanácsköztársaság leverése után előbb itthon illegálisan, majd az emigrációban Bécsben, Berlinben, valamint tízenkét éven át Moszkvában élt és dolgozott.

1928–29-ben a KMP II. kongresszusának előkészületei során írta meg kongresszusi tisztervezetést álnéven (Blum-tézisek), amelyben a proletárdiktatúra helyett a munkáspárt demokratikus diktatúra megvalósítását jelölte meg célként Magyarországon. Téziseit elvetették, önbírálatra kényszerült, és ezt követően 1945-ig nem vett részt a magyar párt politikai életében.

1945-ben tért haza Magyarországra. Bár 1945–48 között nem volt tagja a legfelsőbb vezetőségnek, a politikai életben betöltött szerepe ennek ellenére jelentős. Tekintélye messze meghaladta a vezető politikusokét. Neve ebben az időben egyértelműen azonos a kommunista párt ideológusával. 1948-ban Kossuth-díjjal tüntették ki. A politikai élet torzulásainak következménye, hogy 1949–53. között ismét kizárult a politikai életből. „Az ész trónfosztása” című könyvét ekkor írta. 1955-ben — 70. születésnapja alkalmából — másodszor kapta meg a Kossuth-díjat. Öszinte örömmel és lelkesedéssel közölte az SZKP 1956 februárjában megtartott XX. kongresszusát, amelynek hatására nálunk is fellendültek a társadalomtudományi kutatások. A 60-as évek végén nagy érdeklődéssel kísérte figyelemmel a magyar gazdasági reform előkészületeit, és attól sokat várva örömmel üdvözölte.

Az esztéta Lukács már a század elején bontogatta szárnyait. Ady-tanulmánya (1910), A lélek és a formák (1912), A regény elmélete (1914–15) című munkái fiatal kora ellenére jelentősek. 1912. és 1918. között Heidelbergben élt, tanult, kutatott. Esztétikai munkássága során azt kutatta, hogy az emberiség történetének nagy korszakaiban mely műfajok és miért az uralkodóak, a jellegzetesek. Fő problémája, hogy a filozófia kategóriáit hogyan lehet alkalmazni az esztétikára. A 30-as években a realizmus-szocialista realizmus kérdéseit kutatva ez utóbbit a „nagy realizmus” szerves folytatásának tekintti. A művészet pártosságáról azt vallja, hogy vannak történelmi pillanatok, amikor nincs olyan párt, amely képes lenne a teljes igazságot kifejezni. A művész ilyenkor nem pártok fölött, hanem mintegy a pártok között áll: ez nem zárja ki pártosságát, mert az író állásfoglalása akkor is benne van a műben, ha erre nem törekszik és véleményét tudatosan nem mondja ki. „Az esztétikum sajátossága” című műve (1964) a marxista esztétika mindmáig meg nem haladott teljesítménye. Olyan fogalmakat tárgyal és fejt ki, mint a művészi visszatükrözés, a mimézis, a különösség, a művészet szabadságharca, stb. Esztétikai munkássága kitorolhetetlenül rányomta bélyegét a XX. század marxista esztétikájára.

A filozófus Lukács. A filozófia a társadalom idegsejtje, mely érzékenyen reagál a társadalom rezdüléseire. Ezért van az, hogy eredeti filozófia csak ott keletkezik, ahol a társadalomban súlyos, megoldatlan problémák halmozódnak fel. Filozófiai ars poeticájához tartozik, hogy az emberek nem látják be cselekedeteik hatását, az egyes tettek nem azonnal hatnak. A látszólag következmény nélküli cselekedetek később embereknek, népeknek, nemzeteknek benyújtják a számlát.

Első jelentős filozófiai műve, a „Történelem és osztálytudat” (1923) a Marxhoz vezető út azon állomása, amelynek szerzője még nem volt mentes a messianizmustól. Élete értekebb szakaszában ezt meghaladva, maga is kritikával nézett e művére. „A fiatal Hegel” (1938) az objektív idealizmus marxista bírálatát adja. Ennek mintegy „kiegészítője” a már említett „Az ész trónfosztása” (1954) című műve, amelyben az idealizmus irracionista (szubjektív) vonulatát tárja fel és bírálja Hegeltől egészen századunk derekáig.

Kevesen tudják, pedig tény: ő mondta ki először, hogy Lenin a korszak Marxa. Nagy eszmerendszerünkről vallja: „A marxizmus az egyetlen nagy világnézet a középkori katalicizmus óta.”

„Életem legjelentősebb művét nyolcvanéves koromban kezdtem írni” mondta. „A társadalmi lét ontológiájáról” című ezeröttszáz oldalas hatalmas befejezetlen művéről. A gondolkodó alaposságának jellemzésére hadd álljon itt utolsó nagy művének rövid története: „Az esztétikum sajátossága” című munkáját nagy esztétikája első részének szánta. Azt gondolta, hogy a második rész előtt meg kell írni a marxizmus etikáját. Ehhez kezdett hozzá, amikor ráértett arra, hogy nem lehet marxista etikát írni a társadalmi lét filozófiai alapozása nélkül. Egy 100–120 oldalas lételméletet akart írni, de a szellemi óriás fejében összegyűlt anyag 1500 oldalas, hatalmas befejezetlen művet eredményezett. „A társadalmi lét ontológiájáról” című műve csak halála után, 1976-ban jelent meg. E műről azt gondolom, hogy ellentmondásos korunk jövőjéért jelenünk filozófiailag — gondolatilag nehezen érthető meg Lukács „Ontológiája” nélkül.

„A szocialista társadalom, a nemzetközi munkásmozgalom fejlődésének jelenlegi feltételei egyre inkább lehetővé és szükségessé teszik Lukács György tevékenységének, elméleti és gyakorlati örökségének tárgyilagos marxista elemzését és értékelését” — olvashatjuk a Lukács György születésének 100. évfordulójára kiadott Irányelvekben, amelyet az MSZMP KB Művelődéspolitikai Munkaközössége fogalmazott meg állásfoglalásában.

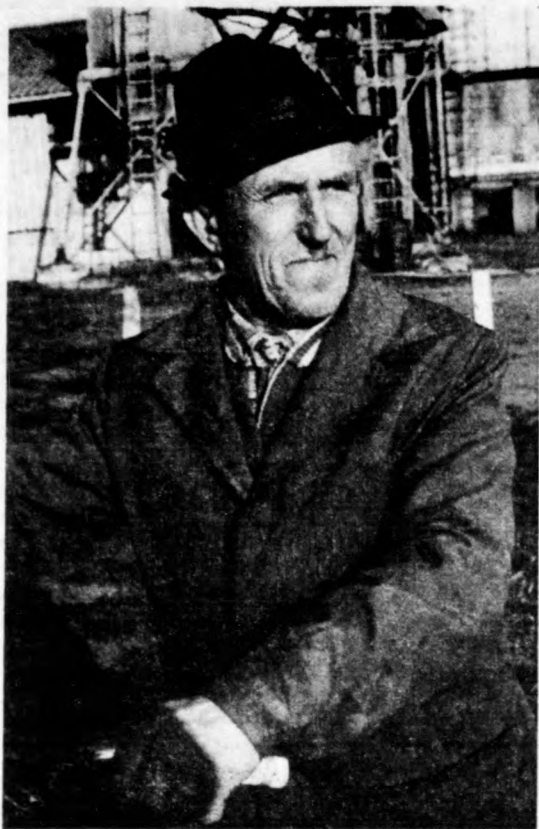
Fővárosunk szoborral tisztelte születésének 100. évfordulóján, nemzetének pedig kötelessége, hogy ne csak emlékezzen, hanem tanuljon is tőle.

Dr. Kovács György

Példát mutatni és követelni

JÓ SZEME LEGYEN A TANYAGAZDÁNAK

Javában hódított a tél, nagy pelyhekben és szünet nélkül hullt a hó, amikor Apafán, a debreceni Kossuth Termelőszövetkezet birtokát képező major egyik jellegtelenné épületek még jellegtelenebb termében ünneplőbe öltözött küldöttek társaságában Kis Péterrel, a térsz ellenőrző bizottságának az elnökeivel először találkoztam. A tanyagazda, merthogy Kis Péternek ez a voltaképeni munkaköre, az ellenőrzés nem mindig népszerű feladatát végző testület nevében adott számot a múlt esztendő tapasztalatairól — az előremozdulásról csakúgy, mint a hiányosságokról, rendellenességekről. Felűnt a szövetkezet erkölcséért felelős, már idősödő ember lebilincselő komolysága, nyelvi kifejezőereje, méltósága. Éreztem, hogy minden kijelentése hiteles: az is, hogy „a legutóbbi PM-revizió után a megye legjobb gazdaságai közé sorolták a termelőszövetkezetet”, s az is, hogy úgy mondhat, vannak olyan állattenyésztő telepeik, amelyekben a rendet már nem csinálni kell, hanem tartani...

azokban a majorokban, ahol nincs üzemegységvezető, tanyagazda legyen —, de a terményt, ami a Kossuthban megterem, mind én veszem át. Ebben áll az én felelősségem. Ritkán fordul elő, ha van is rá példa, hogy a kombájntól tisztítatlanul visszük a szemet a Gabonának.

— Csúszós terep a raktározás — mondom a jómódra valló magtár mélyén a törékeny embernek.

Kis Péter megáll, egyetértően mosolyog, s rövid hallgatás után úgy folytatja, mint ha mindabból, amit mondhat, most következne a legfontosabb:

— Igen. De sok a fegyelmezett dolgozónk is. Már még olyat is látni, hogy teszem azt leessik egy csipetnyi valami, s felveszik. Nem ment ez könnyen, egyik napról a másikra, hiszen nem titok, volt itt dolga a városi táncosoknak és a pártoknak is, amíg a mai vezetősek ki nem alakult. Az emberek nem értették meg egymást. Az örökös torzalkodás, az egységes vezetés hiánya gáncsot vetett a fejlődésnek. Nem volt fizetőképes a gazdaság. Az járta, hogy zárszámadáskor a tag tartozott.

A megélt hiányok, küszködések s a mai lét és kondíció kontrasztja ma már kellemes élmény a beszélgetőknek, még ha oly testmelegek, szinte tapinthatóan közeli is a nehezen odahagyott állapotok.

— Körülbelül annyi életpasztalet és emberismeret nélkül, amennyivel én itt a Kossuth Tsz-ben 1960 óta, sőt már korábban Borsóson, az állami gazdaságban gazdagodtam, nehéz lenne ez a hivatás, talán nem is lehetnék ellenőrző bizottsági elnök. Olyan ez is, mint a tanyagazdaság: az ember szemének mindig ott kell lenni az apróságokon, mert ott kezdődik a nagyobb megbecsülés.

Miként egymás megbecsülése is, folytat-hatnánk a Kis Péter által mondottakat, de hát időnk és lehetőségünk véges, az életmű, amelyet egy ember szívós rendszeretével és szépérzékével formál, úgysem fogható át egyetlen megközelítésben. Ahhoz át kellene vezetni az olvasót a közeli, Szikgyakor 35. alatti szép portára, az egymásnak élő családtagok körébe, bemutatva az évek során megtanult szakmai ismeretek kamatoztatását is. Akkor nyílna ki talán teljes mélységében az a pár szó, amit Kis Péter a beszélgetést záró kézfogáshoz mellékel:

— Így élünk itt. Munkával, de jól.

Gulyás Imre

A TÓCÓSKERTBEN 261 LAKÁS

A felszabadulási és kongresszusi munkaverseny eredménye, hogy az igen kedvezőtlen téli időjárás ellenére az első negyedévben a Tócsókertben 261 lakást készített el a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat (Fotó: Piltz Gyula)

HAJDÚ-BIHARI NAPLO — 1965. APRILIS 13.

A laktanya mellett lakom

Különös, kiszámíthatatlan néha, hova veti az embert a sorsa. Visszatér-e még valaha arra a helyre, ahol életének egy sorsdöntő szakasza kezdődött — nem tudhatja előre. A berhidai születésű Szilágyi Mészáros Miklós tizedes sem gondolta 1945. január 1-én, amikor letette a katonai esküt a megszülető magyar demokratikus hadseregben, a debreceni Pavilon laktanyában, hogy csaknem négy évtizeddel később a laktanya közvetlen szomszédságába, az Alkotmány utca 4-be költözik. Most csak a ház sarkáig kell elmennie, hogy rápillantson a laktanya kapujára, amelyen negyven éve a II. Ukrán Fronti kötelekében dolgozó I. Magyar Vasútépítő Hadosztály 1. zászlóaljának tisztekeént kivonult, hogy részt vegyen a fasizmus elleni felszabadító háborúban. S a Veszprém megyei Berhidától milyen hosszú volt az út idáig...

Tanulni — emberséget is

Szigorú tekintetű, kemény arcú férfi tessék be a második emeleti kis lakásba. Jó, beszélgetünk, de dohányszívó nélkül, tekintettel betegem fekvő feleségére, s nemkülönben az ő megromlott egészségére. A másik felület már beszélgetés közben fogalmazódik meg: csak az igazság kerülhet papírra! Nincs akadály a hát az emlékek idézésének, egy nehéz emberi sors bemutatásának.

— Apám gyári munkás volt Peremartonban az Ipari Robbanóanyaggyárban. Rám is ez a sors várt. Jófejtű gyerek voltam, szerettem tanulni. De azt is nagy szerencsének tartottam, hogy a hat elemi elvégzése anyám beszerzett a gyárba. Az igazgató titkárnőjének takarított, mosott, szóval innen volt a segítség. Másként is sokat köszönhetek annak az aszszonyynak:

— Egy szobája csak könyvekkel volt tele. Szívesen adott belőle kölcsön. Gondolom, ez is ösztönözte a tanulásra. Telefonkezelő voltam, magánúton elvégeztem a polgárit. Így lehettem vegyesláborás. Aztán összeütkezésbe kerültem a törvényrel...

— Hogyan?

— Tudja, a kénsavüzem gondba került az egyik nyáron. A munkások közül sokan aratási szabadságon voltak. Jöttek a vagonok, megkértek kénkovával. Nekünk is szóltak, hogy menjünk ki-rakni, mázsáját hét fillérért. Azt találtam mondani: miért ne kérjünk tíz fillért, most úgyis meg vannak szorulva. Biztosan megadják. Fene se gondolt arra, hogy én ezzel bérmozgalmat, sztrájkot szervezek. Csak mikor a csendőrek elővettek: — Bűdös kommunista köllök! Ki tanított erre? Pedig csak azt akartam mint más, nagyobb darab kenveret. Szóval rájöttem, az emberségnek, az igazságnak is ára van.

Pillanatnyi súlyos, töprengő csönd. Vajon azt veszi számba: később hányszor, s hogyan kellett az igazáért megfizetni?

Forgószélben

— 1940-ben behívtak katonának. Elkaptam a háborús forgószél. Sopronba kerültem távbeszélő századhoz, majd a 4. gyalogezreddel részt vettem az észak-erdélyi bevonulásban.

Legyint.

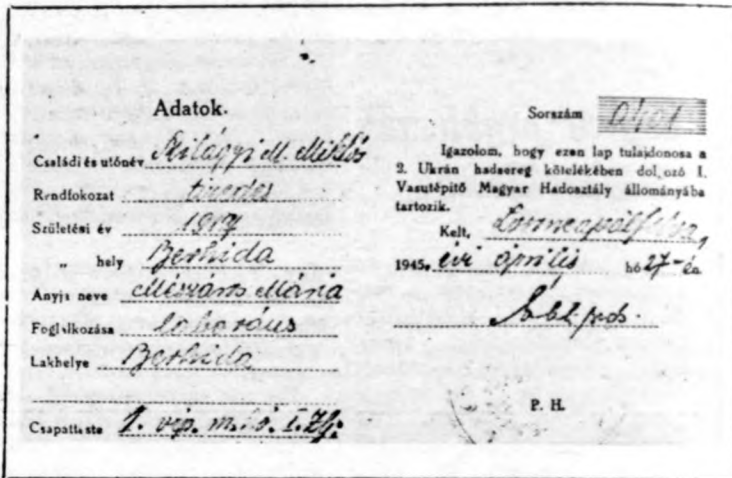
— Jobb erről nem beszélni. Ahogy visszajöttünk, Debrecenben szétszórtak bennünket. Tatabányán voltak bányász zavargások. Mi nem avatkoztunk be. Később átkértem magam a határvasdászokhoz. Rozsnyóra kerültem.

Rámosolyog a fekvő aszszonyra:

— Ott ismerkedtem meg a feleségemmel. Mielőtt kitélt volna a szolgálat, szót egy ismerős hadnagy: — Ne szerelej le, egy-két hónap múlva

a hátunk mögött nyugodtan felfejlődhetnek. Egy elcseszett bajtársunk frissen ázott sírja mentette meg az életemet. Egy Hajdú Imre nevű debreceni takácsal abba ástuk be magunkat. Én mégis aknaszilánkot kaptam, meg légnymást. A kievi kórházba kerültem. Meg akart gyóntatni egy pap. Elfutott a mérge, a keserűség. Ne engem gyóntasson tisztelendő úr — mondtam neki —, hanem azokat, akik ideküldtek minket! Azoknak nagyobb a bűnük. Rendes ember lehetett, mert ő intette el, hogy hazakerüljek a szombathelyi kórházba.

Leszerelték. Akkor is botlalt járt be a gyárba, mikor már egészséges volt. Elege volt a háborúból. Mégis a többszöri felülvizsgálat után parancsolt a SAS-behívó, 1944 őszén. Ujra Rozsnyó volt az állomás. Meghamisított nyílt parancsral utazta be Szilágyi Mészáros Miklós tizedes nyolc katonájával az országot. Néhány napra Berhidára is eljutott. Eger alatt esett fogságba. A további er-telmentlen harc helyett ezt választotta.

„Biztosabbnak tartottam...”

— Szihalmón, a Hortobágyon keresztül gyalog kísértek bennünket Debrecenbe, a Pavilon, vagy ahogy most nevezik: a Bocskai laktanyába. Ahogy vonultunk keresztül a falukon, fiatal emberek mutatták nekünk a „dokumenteket”. Menjetez csak nyugodtan, ti is ilyet kaptok, aztán mehetnek haza.

Mégsem így alakult a híradós tizedes sorsa.

— Megszóltott egyszer egy főhadnagy, egy veszprémi tanító, hogy segítsek szervezni az alakuló vasútépítő hadosztályba az embereket. Ráálltam kis gondolkodás után.

— Nehéz volt a döntés?

— Nem. Nézze, így utólag könnyű lenne bármire is hivatalozni, bármit is mondani. Az már világos volt, hogy nemsokára vége a háborúnak. Arra gondoltam, ha én ezzel közelebb hozhatom, vállalkozom rá. Megmondom azt is, éreztem, hogy itthon vagyok, biztosabbnak tartottam a részvételt, mint a bizonytalan idejű hadifogságot.

Becsületes, nyílt tekintettel néz rám. Hiszek az őszinte, szerény szavakban. De mégis, a kimondott szó mögött valami többet, nemesebbet, nagyobb elszántságot érezek. Hiszen az eskü napján ő tolmácsolta az új, születő hadsereg katonáinak Petőfi Farkasok dala című versével

Sohasem próbált döntésemből később sem erényelőnyöket kovácsolni. Elismert vegyész szakemberként dolgozott a Péti Nitrogénművekben, amikor akaratára ellenére „kiemelték” a győri olvasószolgálat, műveltségére hivatkozva oktatásügyi, művelődési pályára irányították. A bátor szókimondástól, az igazságtól nem volt hajlandó eltérni. Az ötvenes évek elején igazságtalan bántást kapott érte. Volt, hogy fél évig állás nélkül volt, családjával együtt kölcsönből élt. 1951-től a veszprémi Nehézvegyipari Kutatóintézetben dolgozott. Elvégezte munka mellett a vegyipari és a mezőgazdasági technikumot. Később a Tiszai Vegyikombinátban dolgozott 1977-ben történt nyugdíjazásáig. Sőt azon túl is még hét évig az üzemi pártbizottság felkérésére vállalta a politikai irodalom terjesztését. Leánya Debrecenbe jött férjhez, tavaly úgy döntött feleségével: utánuk költöznek. Vagyott már a pihenésre, de még jobban a család, a két unoka után.

S talán a hajdani, a negyven év előtti események színe-lye is vonzotta...

Szilágyi Károly

A MA

A porcelán eredetű: a kere-lanának hívták importált, add-kínai kerámiát fényes, sima, a-la tengeri csigá-Kínában a por-repből fejlődő-fokra. Az első porcelán megszi-dinasztia ide-mint egy évezre-re — vezethet-nálata azonban században a M-idejében vált e-első kínai por-resztes lovakok-pába. A keram-zadokon át kut-módját. Pedig névze nincs különös: kaol-és földpátból adja a kemény az átlatásoság-böztetnek va-kemény és lág-porcelánt. A-egyébként a-felhasználás sz-le változata va-

Az európai p-lálásának dic-lik két német-Kettőjük Friedrich Bö-kerámikus (és-híresebb, akin-lódi kemény p-

MŰSZAKI

Seika

Tudományos mény, pénzüg-halmaz — ig-Japánban nem-tó hát, hogy b-lennek meg a-állásuktól, va-köszöntve az U-

Nos, ami a-telen. A Seika-dót köti össze-szabb, több, m-(Ebből körülb-fénelk alatt 10-méterrel —, a-folytatódnak. megfogalmazó-a második vil-rozás akkor sz-gerszeronon v-vasúti kompha-életét követel-1956-ban kijé-megkezdődtek-1966-ban a ké-pajzsok. A ná-évek elejétől-tes mérnöki r-a két főágulat.

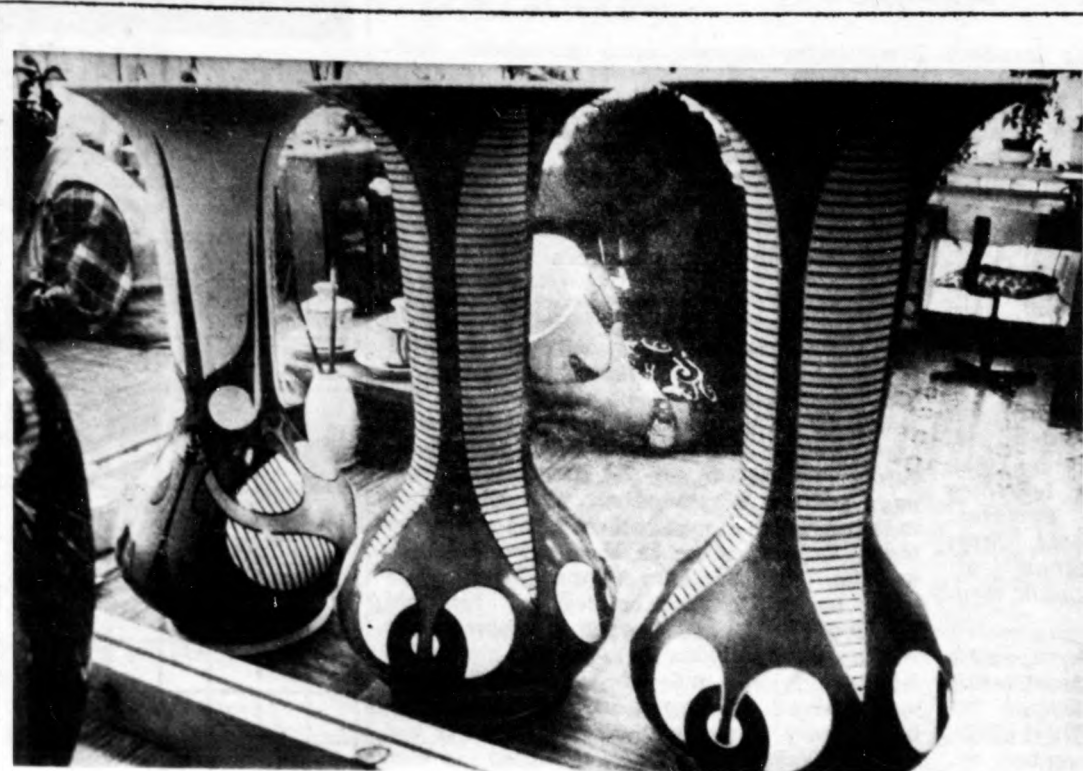
Ennyiben te-kedődnek, az-káz. Az építke-len talajadotts-elhúzódott. (A-mintegy 700 t-detileg 1979-r-munkálatok v-rint még lega-első vonat vég-egyáltalán vég-

A gondok e-a jelek szerin-Seikában a H-nyei haladjan-vesztései és-ehhez szükség-színűbb, hogy-ne lesz, kétsé-lés eddigi töb-

A másik me-útépítés az e-lett volna, ám-tartanak (kör-felvett kölcsön-vételek viszon-vagyis 1987 t-lítja, hogy a-gánkére akar-pénzügyi terhe-lek ezek — am-a Seikan vilá-

A MAGYAR PORCELÁN RANGJA

A porcelán neve portugál eredetű: a kereskedők porcelánának hívták az Európába importált, addig ismeretlen kínai kerámiát. Olasz neve a fényes, sima, áttetsző porcelán tengeri csigától származik. Kínában a porcelán a köcserekből fejlődött ki fokozatosan. Az első valódi fehér porcelán megszületése a Tang dinasztia idejére — több mint egy évezreddel ezelőttre — vezethető vissza. Használatában azonban csak a XV. században a Ming dinasztia idejében vált általánossá. Az első kínai porcelánokat a kereszties lovagok hozták Európába. A keramikusok évszázadokon át kutatták a készítés módját. Pedig összetételére nézve nincs benne semmi különös: kaolinból, kvarcból és földpátból áll. A kaolin adja a keménységét, a földpát az átlátszóságát. Megkülönböztetnek valódi, illetőleg kemény és lágy, vagy fritt porcelánt. A porcelánnak egyébként — a minőség és a felhasználás szerint — sokféle változata van.

Képünkön: a híres hollóházi porcelánvázákóból láthatunk néhányat (Fotó: Temesi László — KS)

Az európai porcelán feltalálásának dicsősége megoszlik két német mester között. Kettőjük közül Johann Friedrich Böttger drezdai keramikus (és alkimista) a híresebb, akinek az első valódi kemény porcelánt 1708-

ban sikerült előállítania. Nem sokkal ezután a porcelánmázas titkára is rájött. Hazánkban aránylag később, csak a XIX. században indult meg a porcelángyártás. Később azután annál

komolyabb rangra tett szert, s ma sincs mit szégyenkezniünk: a magyar porcelánipar termékei világhírűek vagy a világhírré törnek. Ez utóbbi kategóriába tartoznak a Hollóházi Porcelán-

gyár különleges — Szász Endre kivételes képességű művészi munkássága nyomán kialakított — tányérjai, vázái, étkészletei és hatalmas porcelánfalai.

MŰSZAKI CSODA, PÉNZÜGYI GOND Seikan, a szuperalagút

Tudományos, műszaki értelemben csodálatos teljesítmény, pénzügyi szempontból viszont megoldatlan gondok halmaza — így foglalható talán össze a legrövidebben a Japánban nemrég elkészült szuperalagút a Seikan. Érthető hát, hogy bíráló cikkek és ünneplő írások egyaránt jelennek meg a Felkelő Nap országának sajtójában, pártállásuktól, vagy véleményüktől függően támadva vagy közönlően az új létesítményt.

Nos, ami a dolog műszaki oldalát illeti, a siker kétségtelen. A Seikan, amely Japán legészakibb szigetét, Hokkaidót köti össze Honshuval, a főszigetével, a világ leghosszabb, több, mint 53 kilométeres tenger alatti alagútja. (Ebből körülbelül 23 kilométeres távon halad a tengerfenék alatt 100 méterrel — a vízfelszín alatt mintegy 240 méterrel —, a maradék szakaszok a szárazföld belsejében folytatódnak.) A nagyszabású terv már a század elején megfogalmazódott, a konkrét elképzeléseket azonban csak a második világháború után dolgozták ki. A végső elhatározás akkor született meg, amikor 1954-ben a Cugaru-tengerszoroson végigszörfölő hatalmas tájfun elsüllyesztett öt vasúti komphajót. (A tragédia hozzávetőleg 1400 ember életét követelte. (Ettől kezdve felgyorsultak az események. 1956-ban kijelölték az alagút nyomvonalát, hamarosan megkezdődtek a próbafúrások, majd 1964-ben, illetve 1966-ban a két szigetről megindultak egymás felé a fúrópajzsok. A nagyobb szabású munkálatok a hetvenes évek elejétől folytak, most márciusban pedig — a tökéletes mérnöki munka dicséretéért — pontosan találkozott a két főalagút.

Ennyiben tehát felhőtlen a siker. Ahol a problémák kezdődnek, az a pénz, az idő és a felhasználás körüli viták. Az építkezés ugyanis az előre nem látható kedvezőtlen talajadottságok, pusztító vízbetörések miatt rendkívül elhúzódt. (A balesetek összesen 33 dolgozó halálát, s mintegy 700 társuk sebesülését okozták.) Az átadást eredetileg 1979-re tervezték, ám a most befejeződött alagút munkálatok végül is 21 évig tartottak, s a becslések szerint még legalább egy-két esztendő szükséges, mire az első vonat végigroghatja a 11 méter átmérőjű főtárnán. Ha egyáltalán végigfut...

A gondok egy része ugyanis épp azzal függ össze, hogy a jelek szerint megüszülnek azok az elképzelések, hogy a Seikanban a híres szuperexpressz, a Sinkanzen szerelvényei haladjanak, mivel a japán államvasutak hatalmas veszteségei és adósságai miatt aligha tudja vállalni az ehhez szükséges további kiadásokat. Jelenleg tehát valószínűbb, hogy egyszerű személy- és teherszállítás helyszíne lesz, kétségtelenül lerövidítve a szigetek közti átkelés eddigi több órás hajóútját.

A másik megoldatlan gond a költségek kérdése. Az alagútépítés az előzetes számítások szerint 200 milliárd yen lett volna, ám napjainkban már jóval 600 milliárd fölött tartanak (körülbelül 2,7 milliárd dollár). Az építkezéshez felvett kölcsönök kamatait máris fizetni kell, az első bevételek viszont csak a forgalom megindulásával egy időben, vagyis 1987 tájéka várhatók. A dolgokat tovább bonyolítja, hogy a japán kormány ugyanebben az évben mágnakézzre akarja adni a nemzeti vasúthálózatot. Igen ám, de akad-e majd vevő? Melyik cég lesz hajlandó ekkora pénzügyi terheket a nyakába venni? Megoldatlan kérdések ezek — amelyek persze valóban semmit nem vonnak le a Seikan világszerepéről, hiszen szerzett dicsőségből.

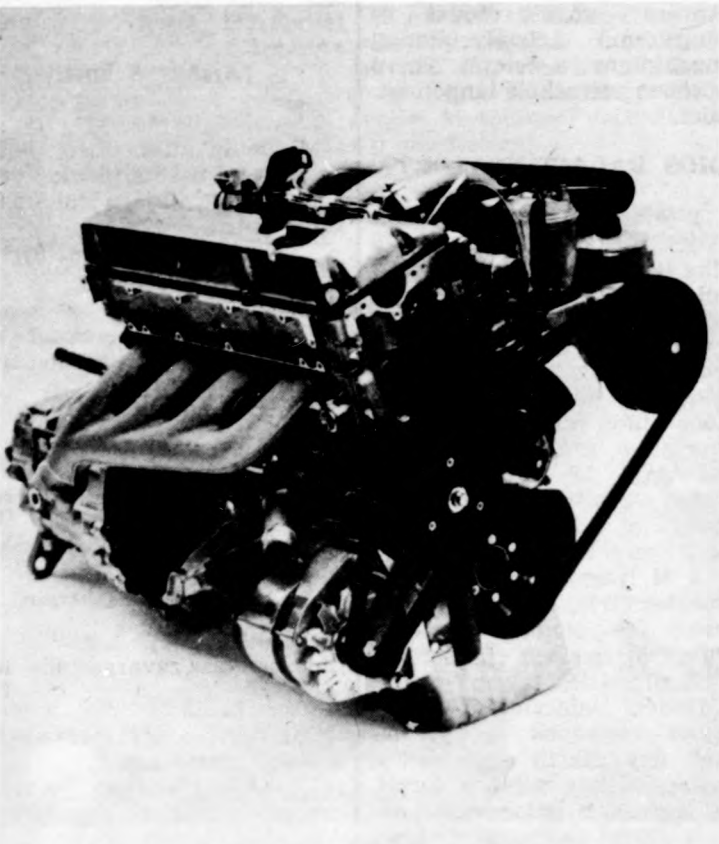
„Takarékos” Diesel-motor

Mind nagyobb az utóbbi időben a Diesel-motorok iránti kereslet, s ezt nem is nehéz megérteni, lévén ez az erőforrás hosszú életű, takarékos üzemű, robusztus és még környezetkímélő is. A felénkkel szembe fordított kereslet egyik időszakos oka azonban a környezetvédelmi törvényekkel összefüggő intézkedésekben is keresendő, amelyek erősen korlátozzák a gépjárművek üzemanyagának az olomtartalmát.

A könnyű nyersolajból átlagosan 20 százaléknyi benzinpárlatot és 20 százalék könnyű fűtőolajat nyernek ki. Ez utóbbi voltaképpen a Diesel-olaj. Sokáig jobbára csak teherautóknak, autóbuszoknak, mezőgazdasági járműveknek stb. volt Diesel-motorjuk. Míg másfél évtizeddel ezelőtt a Daimler-Benz gyár egyedül uralkodott a Diesel-piacon, ma már közel 20 nagy autógyár állt rá az egész világon a takarékos motortípus előállítására.

E kihívásra a Daimler-Benz olyan új konstrukcióval állt elő, amely nyom-

ban megkapta a motor-szakma teljes elismerését és csodálatát. A Mercedes 190-es típusjelzésű, közep-kategóriájú személygépkocsiról van szó, amelynek két liter lökettérfogatú motorja 53 kW (72 LE) teljesítményű, s amely álló helyzetből 18 másodperc alatt gyorsul fel 100 km/óra sebességre. Ráadásul rendkívül takarékos is ez az új típus: száz kilométeren mindössze hat-hét liter Diesel-olajat fogyaszt, ami részben az előkamrás hengergonksztrúciónak köszönhető. Ez utóbbi egyébként a kocsizajszintjére is hatással van: halkabb járást, vázteszi a motort, melyet teljesen bezártak egy hangszigetelő tokba. Ennek köszönhetően a motor legmagasabb zajszintje nem lépi túl a 75 decibelt, ami Diesel-motornál „világrekordnak” számít. A mindössze 4,42 méter hosszú Mercedes Benz 190 D aerodinamikailag példásan kialakított karosszériájú, ami nagyban hozzájárul az üzemanyag-fogyasztás alacsony szinten való tartásához.

Képünkön: az új konstrukciójú motorblokkot láthatjuk, amelyről az erő párosul a rugalmassággal és a csekély fogyasztással a halk járással (KS)

A FÖLDMŰVELÉS FOLKLÓRJA

A szántás-vetés és állattartás hiedelmeiből

Fű, es, havaz, úgy lesz tavasz — tartja a nép ezokról a hiedelmekről. Ennek a tavasz évszaknak is a legszeleesebb hónapja április. Egyik napon gyönyörű napsütéses az idő, megizzad a szántó-vető ember a földeken, más napon pedig még a kezét is össze kell dörzsölnie a csipős levegőben. De milyen semmisség ez a ravaszág ahhoz a sok örömhöz képest, amit az újjáéledés évszakának köszönhetünk. Ha azt mondják az emberek: *tavasszal feljújja a szél a kaparekót*, azt értik alatta, hogy ilyenkor mindenki jobban érzi magát, új erőre kapnak azok az öregek is, akikről pedig azt hitték, elviszi őket a tél.

Mikor az emberek az első kakukkszózt meghallották, igyekeztek pénzt tenni a zsebükbe, hogy egész évben bőven legyen belőle. Ha délről zendült meg először a tavaszi ég, sok esőt vártak abban az esztendőben. Az első évszázadok igyekeztek valamit megemélni abban a hiszemben, hogy nem győtri őket a derékfájás. Ha először nem él, hanem döglött kigyót láttak, úgy hitték, egész évben betegesek lesznek. A márciusi esőt áldották, az zsir a földre — mondták róla —, míg az áprilist átoknak tekintették. A márciusi hóban megmosdottak a fiatalok, hogy ne legyenek ragyások, szeplősek. A szemüket a felnőttek is megmosták vele, jót tett a látásuknak. Ha tavasszal a Dunáról zendült meg először az ég, az is esős nyarat jelzett. Nekünk nem kell naptár — mondták a hegyesiek —, ha a hegy zúg, tudjuk, hogy másnap eső lesz. Ha a szárnyas hangya kirajzott, két nap múlva szintén esőt vártak. Ez a két utóbbi időjárás-előrejelzés nyáron is érvényes.

A földekre — a bő termés reményében — még a télen sok trágyát kihordtak. Ha valaki meghalt a faluban, azon a napon nem trágyáztak, hiedelmük szerint az tűz lett volna a földre. A régié szerint, ha tavasszal két ikerborjúval körülszántották a határt, akkor nem verte el a jég. Azt tartották, hogy a márciusi esőre virradó éjszakán a patakba merített víz gyógyító erejű. Eltették és később abban fűrésztöttek meg a beteg gyereket. Március elején jöttek ki a méhrajok a kasból, ilyenkor a gazdák székelték meg a kasokat és keresztet vetettek, hogy sok méhük legyen. Márciusban a méheket azért is szentelték, hogy visszataláljanak, ne hagyják el a gazdát. A gazdák futottak a kiróppanó rajok után és szenteltvizet hintettek rájuk. Tavasszal az ágynevet addig nem rakták ki az udvarra szellőztetni vagy száradni, amíg az eke ki nem ment az udvarról. Az első kihajtás napja Szent György-nap tájára esett. Ilyenkor szenteltvízzel meghintették az állatokat. Voltak asszonyok, akik nagyon haragudtak, ha reggel kihajtakor valaki elment a tehenük előtt. Akadtak olyanok is, akik sohasem adtak a szomszédoknak tejet, mert azok azt megbabonázták volna. Mikor megellett a tehen, a tisztelő fűzetet itatták meg vele, hogy meg ne rontsák. Rontás ellen egyes helyeken patkót szegtek az istálló küszöbére.

Szántás előtt mindig keresztet vetett magára a férfi. Az özevgyasszony ekéje is kiáll, mondták, mikor már javában itt volt a szántás ideje. Ha csak lehetett, hétfői napon kellett megkezdeni a szántást. Ha valamit vetettek vagy ültettek, holdtöltekor tették, ellenkező esetben áldatlan lett volna a munkájuk. A petrezselyemmagot kétféle újjal kellett vetni, hogy két hét múlva kikeljen. A vetőmagot a vetőborsból kézzel szórták a talajra. A mákot némán vetették, hogy a verebek meg ne egyék. A tököt és az uborkát csak asszonyoknak lehetett ültetni, s csak olyanoknak, akiknek már volt gyerekeik. Tökmagültetéskor *ponyusból batyut* kötöttek a hátukra, hogy nagy legyen a tök és szaladtak, hogy hosszú legyen az indája.

Mikor befogott és munkába ment a gazda, az ostorral keresztet rajzolt az útra és megemelte a kalapját. Amikor vetni kezdett, előtte keresztet jelzett a búzaszemmel. Hét elején s délelőtt kellett megkezdeni a vetést, aki hét utolján vagy délután vetett, arra rászóltak. A régi öregek hajdonfótt vetettek, a későbbi gazdák csak megemelték a kalapjukat. A kikelt veteményt hamuval hintették be, hogy a féregtől megóvják. Ha vége volt a krumpliültetésnek, eldőltek, lefeküdtek, hogy olyan nagyra nőjenek a gumók, mint ők maguk.

Baskó (Zemplén) idős asszonyai szerint a márciusban kelt csirke a legjobb. A kotlóst holdtöltekor ültették. Mikor borult volt az idő, akkor szoktuk alátenni a tojásokat, hogy mind sötét legyen, legyen benne csirke — mondta egyik adatközlőm. A libatöjtést a gazda kalapjából rakták a tojó alá, hogy sok gúnár legyen, a tyúktojást meg kötevényből, hogy sok jérce keljen. A kotlóst hajnalban ültették, amikor a kondás hajtott, mert akkor a csirkák is hamar kikeltek a tojásból. Ha ült a kotlós, nem volt szabad fűtűtleni, sipolni, mert megfulladt volna a tojásban a csirke. Ilyenkor *kikircsét* se volt szabad a házhoz hozni. Ha a tyúk kukorékolt, elválták a nyakát, a fejét pedig háttal állva átdobták a házon. Egyes helyeken a kis tojásokkal is ezt cselekedtek. Szőlőmetszéskor egy kis üvegcskébe összegyűjtötték a szőlőkönnyet. Hétközben ezzel mosták meg a fájós szemet. Ha tehették, holdtöltekor metszették a szőlőt.

Látható, hogy a föld a falu emberének mindene volt, ez biztosította a megélhetését, e körül forgott minden gondolata. Ez aggasztotta, s ez szerzett neki legnagyobb örömet. Nem csoda, ha lépén-nyomon emlegeti szőlőmondásaiban, közmondásaiban. *A föld anyja, a víz mostoha* — helyezi a nép a pusztítást is okozó víz elé a csak hasznot hajtó földet. *A földet a gazda lábnyomára hízalja*, azaz szem előtt kell tartani a vetést, ha sokat remélünk tőle. *Csak kinozza a földet* — mondták a rossz gazdára. *Az a jó föld, amelyik hallja a kakasszót* — tartotta a bölcs parasztember, méltán, hiszen a faluhoz, tanyaához közel eső parcella több trágyát kap, így jobban is terem. Igen szerencsétlen volt az az ember, aki *alól kihúzták a földet*, vagyis nincstelenné tették. Mehetett kenyér után, amerre látott, azaz *futhatott földetlen földde*. Keservében hamar *földde lenni* vágyott. S ha valóban meghalt, megjegyezték róla: *sziija már a sárga földet*.

Erdei Sándor

KURUC

A kuruc szó eredetileg keresztést (Lat. cruciatus) jelentett és Dózsa György keresztjeire (1514) vezethető vissza, akiket az urak a keresztet jegyében akarták a török elleni harcra indítani. A 16. sz.-ban a felkelő parasztokat illeték a kuruc elnevezéssel, majd Thököly Imre és II. Rákóczi Ferenc Habsburg-ellenes szabadságharcának résztvevőit neveztek kurucoknak. Cserei Mihály, ez a 17. sz.-ban élt történész a kuruc elnevezést először Dózsa paraszthadától, az elnevezésnek Béli Mátyás csapán tudományos hátteret adott.

A kuruc elnevezést, a szó eredetét Szalay László, Kővári László történészek is elfogadják. Legújabb Nagy László történész a szó eredetét az eddigiektől eltérően magyarázza. Abból indul ki, hogy Rákóczi György udvarmesterének, Bethlen Ferencnek egy 1646. évi ceremóniatervében ez áll: „Rákóczi szekere előtt megy a párdúcőrösök másik fele... végül az apró kurucok.” Ebből Nagy László azt a következtetést vonta le, hogy I. Rákóczi György udvari ifjait hívták kurucoknak, mert ezek páncéllöltözést neveztek „kuraczin”-nak vagy „Kuraczel”-nek, de feltételezi azt is, hogy a „Kur” vagy „Kurmacher” kifejezések magyarosításával állunk szemben „udvaronc” értelemben. Maguk a felkelők az 1670-es években fokozatosan barátkoztak meg a kuruc elnevezéssel, csak a későbbi utódok illették ezzel a szóval állandó jelleggel Thökölyt és II. Rákóczit Ferenc harcosait.

1693-ban I. Lipót (1657-1705) szab. királyi városi rangra emelte Debrecen, ezért a város elkötelezettnek érezte magát az uralkodóhoz iránti hűség, s 1703. július 23-án az első kuruc csapatot a kapuőrök nem is engedték be a városba, s öszszecsapásra került sor. Rákóczi Ferenc és Dobozi Mihály főbíró sámsoni találkozója után azonban a patricius Debrecen „muszáj kuruc”-cá vált, s az iparúzó város a kuruc haderő egyetlen magazinumává vált, fegyver, ruházat stb. szállítására kötelezte magát. A patricius Debrecen Rákóczi-hűségét azonban a kényes helyzet megváltozása után azonban a patricius Debrecen „muszáj kuruc”-cá vált, s az iparúzó város a kuruc haderő egyetlen magazinumává vált, fegyver, ruházat stb. szállítására kötelezte magát. A patricius Debrecen Rákóczi-hűségét azonban a kényes helyzet megváltozása után azonban a patricius Debrecen „muszáj kuruc”-cá vált, s az iparúzó város a kuruc haderő egyetlen magazinumává vált, fegyver, ruházat stb. szállítására kötelezte magát.

A kuruc hadsereg a parasztfelkelés szűk kereteiből nőtt ki az egész magyarság akaratát képviselő nemzeti hadsereggé. A reguláris ezredeknél a könnyű lovasság volt fő fegyvernemük. Ezt egészítették ki a gyalogezredek, a tüzérségi és műszaki alakulatok. A kuruc sereg portyázó harcmodorának korszerű hadművészetévé való felelőssége azonban nem történt meg, mely részben a hadászati járattan főúri tábornokok tudatlanságának tulajdonítható, a döntő fontosságú csatákat a kurucok főbírói elvesztették. A Csapókerület neveztek el utcát a kurucokról.

Dr. Nyakas László

A pszichológus válaszol

„PATAKOK” ... „Mármost az izzadság patakoiban folyik rólam, főleg a tenyereimről és talpamról, ha emberek között vagyok. Nyáron valóságos árvíz csap ki a cipőmből. Ez már elég régóta így van, nem tudnám sem időponthoz, sem eseményhez kötni a megjelenését. Tudtommal semmi bajom az emberekkel, nekik néha ugyan van velem, de ezt meg szokták mondani, és elintézzük egymás között. Allitóltag néha szoktam veszekedni a munkatársaimmal, mert valaki elveszi a tollam, és éppen mire írni kezd, nincs sehol. Szóval ilyesmi. Szerintem ennek nincs jelentősége. Viszont az izzadástól szeretnék megszabadulni. Roppant kellemetlen, hogy állandóan különböző manővereket kell kieszelnem, hogy senkinek a kezét ne kelljen megfognom, s lehetőleg az enyémet se fogja meg senki. Bemutakozásnál se szoktam kezet nyújtani. Most udvarolok egy nagyon csinos lánynak, s attól tartok, ha megtudná, hogy izzadok, megundorodna tőlem.”

Mintha egy élettani folyamat ténye, az izzadás az átlagnál nagyobb hatással lenne önmre, mintha kapcsolata alakulásának hogyanját tenné ettől függővé. Úgy tűnik, mintha az izzadás mértéke lenne ember, értékének, vonzó vagy taszító voltának mérője. Ön mintha bizonytalan lenne saját ember értékében, elfogadhatóságában. Talán valaki, vagy valami megrendítette az önmagába vetett hitét, bizalmát. Emberi kapcsolataiban keresse azokat a jelzéseket, melyek az ön emberi fontosságára vonatkoznak. Barátj körének kialakításában is egyik fő szempont lehetne, hogy olyan barátokat válassz, akiknek ön mint ember fontos, értékes.

Ráérő idejében esetleg megpróbálhatná felderíteni, vajon azoknak az embereknek az életében, akikkel ön kapcsolatba kerül, milyen jelentősége van az izzadásnak. Vajon testhőmérséklet jelzőnél egyébre „használják-e?”

„LASSU” ... „Sohasem jövök ki az idővel. Az általános háztartási munkával is képtelen vagyok időre elkészülni. Ha ötkor hozzáfogok vacsorát készíteni, körülbelül nyolc órára leszek kész. Egy tojásrántotta elkészítése fél órát vesz igénybe. Hiába hátróztam el számtalanszor, hogy holnaptól új életet kezdek, fűrgén, frissen fogok mozogni, gyorsan elintézem a kötelező teendőim, s utána pihenek, olvasok. Még sohasem sikerült elérnem, hogy legalább este elalvni előtt olvassak egy kicsit. Kérdésem az, hogy milyen módszerrel lehetne elérni, hogy a munkatempómon egy kicsit gyorsítani tudjak?”

Az ön maga által, önmaga számára kitűzött jutalom, a jól végzett munka után a megérdemelt pihenés nem vált be. Talán már munkavégzés közben öntudatlanul, akaratlanul minősíti saját munkáját, elégedetlen önmagával, úgy érzi, hogy nem érdemli meg a kitűzött jutalmat, s így annak szerentő ereje elvesz. Megpróbálhatná konkrét

eredmények alapján, apró részenként értékelni saját teljesítményét, hogy munkája eredményességéről meggyőződhesen. Egy-egy munkafázisra egy-egy meghatározott időt ad magának, s igyekszik az időhatárokat tartani. Mikor dolgozik, készítse oda jól látható helyre a hagyományos ketyegőórát, s ha van hozzá kedve, közben hallgathat egy kis gyors ütemű zenét.

„SIVAR HAZASSÁG” ... „Egyéves gyermekemmel otthon maradtam. Meg nem állok egész nap, sütök, főzök, mosogatok, takarítok, mosok, foglalkozok a kisfiunkkal. Mindig nagyon igyekszem, hogy mire a férjem hazajön a munkából, rend és tiszta legyen az asztal, a háló: férjem hazajön, rendszerint egy fél liter vodka, rum, vagy pálinka társaságában. Elkezd szidni a munkahelyét, a munkatársait, az egész világot. Engem szóhoz se hagy jutni, hogy elmondjam, mi történt itthon. Mikor befejezte, bevonul a szobába, leül a tévé elé, magához veszi az úveget és kóstolgatja. Ennyi kikapcsolódás nekik is kell, mondja. Az úveg felénél már horkol. A másik fele vagy marad másnapra, vagy kiejti a kezéből, s mire bemegyek, már szétfolyt a szőnyegem. Nekem kell még az ügyig is elcsepegni. Másnap reggel ünnepélyes fogadalmat tesz, terden állva megesküszik nekem, hogy soha többet ilyet nem tesz, és estére kezdődik minden előlről. Az elköltözésen gondolkodom. Egyelőre még az tart vissza, önmek hátha van valami ötlete, amiért maradjak a férjem mellett.”

Úgy értem, férje fontos az ön számára. Ragaszkodik hozzá, indokot keres, hogy mellette maradjon. Leveléből úgy tűnik, eddig nem sikerült még férjével megérintenie, hogy mit jelent ő az ön számára. Úgy látszik, férjének valami munkahelyi problémája van, mely nap mint nap annyira feszíti őt, hogy újra és újra megpróbálja megfogalmazni, de talán feszültség-telenség is bonyolultságánál fogva ez sohasem sikerül igazán. Ön ugyan végighallgatja munkatársainak szidását, de nem segít a probléma feltárásában, férje egyedül marad ön mellett, s magánya társaival harmasban — férje, gondjai és az alkohol — bevonulnak a szobába, ahol szintén egyedül vannak. A következményeket már ismeri. Férje újra és újra megpróbál erőt venni magán, egyedül megoldani a problémáját. Talán ha ön segítene neki azzal, hogy figyelmesen végighallgatja férje mondanóit, együtt keressen a megoldást. Sajátjanként kezelni férje problémáját, megpróbálni helyébe képzelní magát, s törnie a fejét ön is a megoldásban. Mikor hazaérkezik, hívni segíteni vacsorát készíteni, a gyerekekkel foglalkozni. A legsürgősebbtől kezdve is megbeszélhetnék, a tényleges feloldozást a gyermek elataltása után időre hagynák. Úgy tűnik, férje segítségét vár öntől, s talán együtt hamarabb megtalálnák a megoldást.

Katona Zsuzsanna Sarolta
klinikai szakpszichológus

HAJDÚSÁGI FARSANG

A Napló ételrecept-pályázatára érkezett

SZOJÁS POGÁCSÁK

10 dkg csirkemellet és 1 darab áztatott zsemlet ledarálok, hozzáadok 7 dkg Pro-pa fasírtport, 5 dkg szójaszószt, 2 dl vizet, 1 mokkáskanál sót. Ízlés szerint majoránát, borsikaafüvet. A masszát jól összedolgozom. Körülbelül félóra pihentetés után Conchita ételízesítő segítségével kis pogácsákat formálunk, melyet zsemlemorzsaába hempergetve nem túl forró olajban közepes hőmérsékleten mindkét oldalon pirosra sütünk. Párolt zöldséggel, diétás vacsora. Körettel és savanyúsággal kiadós, olcsó fogás.

ÉVA MÁRVÁNYSELETJE

Hozzávalók: 5 tojás sárgája és fehérje, 15 dkg vaj vagy Rama margarin, 15 dkg cukor, 1 citrom vagy narancs reszelt héja, 25 dkg finom szójaliszt, 5 dkg szójaliszt, 5 dkg búzacsíra, 1 kávéskanál szódadikarabóna, 3 dl tej és 4 kávéskanál kakaó, 5 dkg vagdalt dió. A tojássárgákat, a citromhéjat, a vajat a cukorral habosra keverem és hozzáadom a szódadikarabónával elkevert lisztet, 1 dl tejet, majd a szójalisztet és még 1 dl tejet. Jól összekeverem, végül könnyedén hozzádolgozom a tojások keményrevert habját. Egynegyed részét átöntöm a tésztaának a tojásfehérjés edénybe — másik egynegyed részét zsirozott közepes, kb. 25x40 cm nagyságú tepsibe öntöm.

A megmaradt masszához 4 púpozott kávéskanál kakaót, 5 dkg búzacsírt és 1 dl tejet keverek — ráöntöm a tepsiben levő sárga masszára, elegyengetem. A tojásfehérjés edényben levő sárga tésztát egyenletesen ráöntöm a barna tészta tetejére. Apróra vágott dióval és nagyszemű kristálycukorral meghintem a tetejét. Forró sütőben mérsékelt lángon sütöm.

DIÓS PALACSINTATORTA

1 tojást, fél citrom reszelt háját, mokkáskanál sót, 15 dkg lisztet, 8 dkg búzacsírt fél liter tejjel palacsintatésztaának keverek, majd 2 evőkanál étolajat adok hozzá. Így a palacsinta sütésénél a teflon palacsintasütőbe külön olajat nem kell használni, csak az első palacsintánál. 10-12 palacsintát tudok kisütni a masszából, melyeket a következők töltelékkeverékkel töltök meg. 2 dl Nagymama sárgabacklekvárja, 2 dkg búzacsíra. fél csomag vaníliás cukorral ízesített 5 dkg darált dió, ízlés szerint cukor. Minden palacsintát vékonyan megkenek a töltelékkel, úgy rakom egymásra a palacsintákat, mint a tortát. A legfelső palacsintát darált dióval gazdagon megszórom, diógermekkel díszítem úgy szeletelve, mint a tortát. (Tálalás előtt 5 percre a sütőben átmelegítem.) Beküldte: **Pető Lászlóné, Debrecen, Kertváros u. 13.**

Aforizmák

Vannak, akik egymásra rakják egy autórúcs három darabját, felakasztanak mellette egy kiegészítő villanykörtét és máris Michalengolónál nagyobbak képezik magukat. Nekem ahhoz sem lenne bátorságom, hogy egy Michalengelo-szobor árnyékában dolgozzam. (Francesco Messina)

Megértettél? Megbocsátottál? Elfelejtettél? Micsoda félreértés! Csak megszűntél szeretni. (Arthur Schnitzler)

Mindenki mindenben vét. De ha ezt mindenki tudná, megvalósulna a földi paradicsom. (Dosztojevszkij)

A sikeres embereknél a siker többnyire nagyobb az emberségénél. (Daphne du Maurier)

A nevelés egyetlen ésszerű módja példát mutatni, ha másként nem megy, elretentőt. (Albert Einstein)

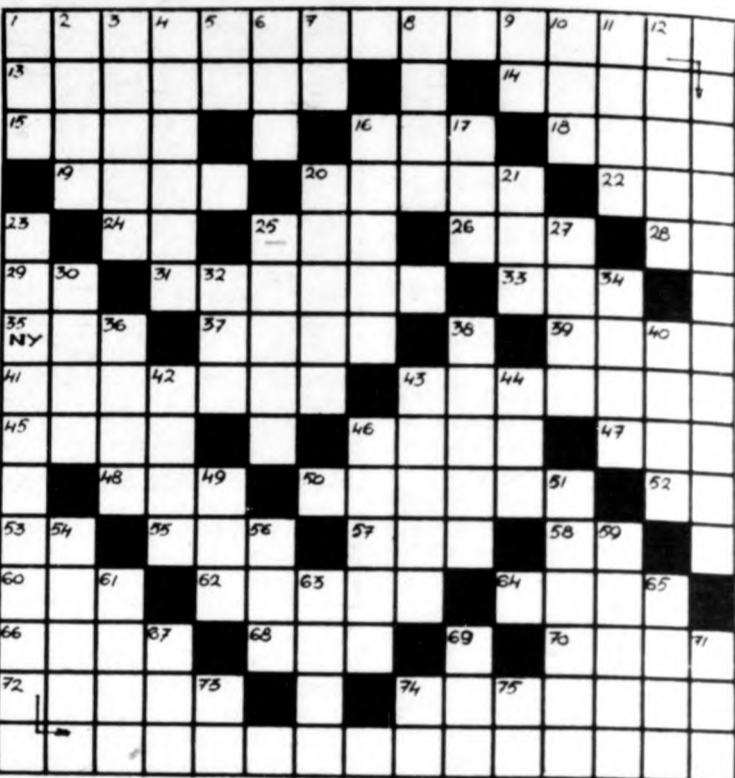
Kérésekkel uralkodik az asszony és parancsal a férfi: az egyik azért, mert akar, a másik, mert tud. (Joh. Christian Rost)

A filozófus számára a nő — az anyag diadala a szellem fellett, mint ahogy a férfi — a szellem diadala az erkölcs felett. (Oscar Wilde)

KERESZTREJTVÉNY

ERDŐBEN

Legyezzetek ti könnyűszárnyú szellők a téli bútól sapadt arcomat... Kosztolányi; Dezső Erdő című verséből idézünk; folytatása a vízszintes 1. és függőleges 23. számú sorokban.

Vízszintes: 1. A versidőzet első folytatása). 13. Zeneszerző, kar-rehabilitációs bizottság. 10. Levegő, görögül 1. Virág része. 12. Biztosítékul adott tárgy. 16. Könyvű, női ruhakelme. 17. Tolcsányi székelykereszt. 19. Fedetlen álló. 20. Vékony fémlap. 22. Műemlék is lehet. 24. Kiejtett betű. 25. Kalória rövidítése. 26. Fekete István írása egy rókaról. 28. A gadolínium vegyjele. 29. Mártírhalált szenvedett költőnek neve. 31. Fejék. 33. Csomópont. 35. Testrészt. 37. Algériai kikötő. 39. Hamisan játszik. 41. A középkorban magyárra ítélték. 43. Delceg. 46. Jut. 47. Hegy, adatoronynyal. 48. Furcsa egy hal. 50. Fut. 52. Ceruzavég. 53. Mit nekem He-kuba. 55. „Se... se búze”. 57. Amerikai hűgynökség. 58. Az asztácium vegyjele. 60. Folyó. Thaföldön. 62. Feszülté teszi. 64. „A kutya... a karaván halad”. 66. Ertekesít. 68. Lehár-onerett. 70. Földünk egyik legnagyobb kiterjedésű tava. 72. Magyar származású osztrák költő (Miklós). 74. Szelencéje a bajok forrása volt a görög mitológiában. Függőleges: 1. Angol só. 2. Az ezredéves emlékmű egyik alkotóművésze (György). 3. Női becenev. 4. Legendás erejű ósvité. 5. Cégtársulat. 6. Baskk szeparatista szervezet. 7. Igen, oroszul. 8. Kutatócsoport. 9. Veg-rehabilitációs bizottság. 10. Levegő, görögül 1. Virág része. 12. Biztosítékul adott tárgy. 16. Könyvű, női ruhakelme. 17. Tolcsányi székelykereszt. 19. Fedetlen álló. 20. Vékony fémlap. 22. Műemlék is lehet. 24. Kiejtett betű. 25. Kalória rövidítése. 26. Fekete István írása egy rókaról. 28. A gadolínium vegyjele. 29. Mártírhalált szenvedett költőnek neve. 31. Fejék. 33. Csomópont. 35. Testrészt. 37. Algériai kikötő. 39. Hamisan játszik. 41. A középkorban magyárra ítélték. 43. Delceg. 46. Jut. 47. Hegy, adatoronynyal. 48. Furcsa egy hal. 50. Fut. 52. Ceruzavég. 53. Mit nekem He-kuba. 55. „Se... se búze”. 57. Amerikai hűgynökség. 58. Az asztácium vegyjele. 60. Folyó. Thaföldön. 62. Feszülté teszi. 64. „A kutya... a karaván halad”. 66. Ertekesít. 68. Lehár-onerett. 70. Földünk egyik legnagyobb kiterjedésű tava. 72. Magyar származású osztrák költő (Miklós). 74. Szelencéje a bajok forrása volt a görög mitológiában. Függőleges: 1. Angol só. 2. Az ezredéves emlékmű egyik alkotóművésze (György). 3. Női becenev. 4. Legendás erejű ósvité. 5. Cégtársulat. 6. Baskk szeparatista szervezet. 7. Igen, oroszul. 8. Kutatócsoport. 9. Veg-rehabilitációs bizottság. 10. Levegő, görögül 1. Virág része. 12. Biztosítékul adott tárgy. 16. Könyvű, női ruhakelme. 17. Tolcsányi székelykereszt. 19. Fedetlen álló. 20. Vékony fémlap. 22. Műemlék is lehet. 24. Kiejtett betű. 25. Kalória rövidítése. 26. Fekete István írása egy rókaról. 28. A gadolínium vegyjele. 29. Mártírhalált szenvedett költőnek neve. 31. Fejék. 33. Csomópont. 35. Testrészt. 37. Algériai kikötő. 39. Hamisan játszik. 41. A középkorban magyárra ítélték. 43. Delceg. 46. Jut. 47. Hegy, adatoronynyal. 48. Furcsa egy hal. 50. Fut. 52. Ceruzavég. 53. Mit nekem He-kuba. 55. „Se... se búze”. 57. Amerikai hűgynökség. 58. Az asztácium vegyjele. 60. Folyó. Thaföldön. 62. Feszülté teszi. 64. „A kutya... a karaván halad”. 66. Ertekesít. 68. Lehár-onerett. 70. Földünk egyik legnagyobb kiterjedésű tava. 72. Magyar származású osztrák költő (Miklós). 74. Szelencéje a bajok forrása volt a görög mitológiában. Függőleges: 1. Angol só. 2. Az ezredéves emlékmű egyik alkotóművésze (György). 3. Női becenev. 4. Legendás erejű ósvité. 5. Cégtársulat. 6. Baskk szeparatista szervezet. 7. Igen, oroszul. 8. Kutatócsoport. 9. Veg-rehabilitációs bizottság. 10. Levegő, görögül 1. Virág része. 12. Biztosítékul adott tárgy. 16. Könyvű, női ruhakelme. 17. Tolcsányi székelykereszt. 19. Fedetlen álló. 20. Vékony fémlap. 22. Műemlék is lehet. 24. Kiejtett betű. 25. Kalória rövidítése. 26. Fekete István írása egy rókaról. 28. A gadolínium vegyjele. 29. Mártírhalált szenvedett költőnek neve. 31. Fejék. 33. Csomópont. 35. Testrészt. 37. Algériai kikötő. 39. Hamisan játszik. 41. A középkorban magyárra ítélték. 43. Delceg. 46. Jut. 47. Hegy, adatoronynyal. 48. Furcsa egy hal. 50. Fut. 52. Ceruzavég. 53. Mit nekem He-kuba. 55. „Se... se búze”. 57. Amerikai hűgynökség. 58. Az asztácium vegyjele. 60. Folyó. Thaföldön. 62. Feszülté teszi. 64. „A kutya... a karaván halad”. 66. Ertekesít. 68. Lehár-onerett. 70. Földünk egyik legnagyobb kiterjedésű tava. 72. Magyar származású osztrák költő (Miklós). 74. Szelencéje a bajok forrása volt a görög mitológiában. Függőleges: 1. Angol só. 2. Az ezredéves emlékmű egyik alkotóművésze (György). 3. Női becenev. 4. Legendás erejű ósvité. 5. Cégtársulat. 6. Baskk szeparatista szervezet. 7. Igen, oroszul. 8. Kutatócsoport. 9. Veg-rehabilitációs bizottság. 10. Levegő, görögül 1. Virág része. 12. Biztosítékul adott tárgy. 16. Könyvű, női ruhakelme. 17. Tolcsányi székelykereszt. 19. Fedetlen álló. 20. Vékony fémlap. 22. Műemlék is lehet. 24. Kiejtett betű. 25. Kalória rövidítése. 26. Fekete István írása egy rókaról. 28. A gadolínium vegyjele. 29. Mártírhalált szenvedett költőnek neve. 31. Fejék. 33. Csomópont. 35. Testrészt. 37. Algériai kikötő. 39. Hamisan játszik. 41. A középkorban magyárra ítélték. 43. Delceg. 46. Jut. 47. Hegy, adatoronynyal. 48. Furcsa egy hal. 50. Fut. 52. Ceruzavég. 53. Mit nekem He-kuba. 55. „Se... se búze”. 57. Amerikai hűgynökség. 58. Az asztácium vegyjele. 60. Folyó. Thaföldön. 62. Feszülté teszi. 64. „A kutya... a karaván halad”. 66. Ertekesít. 68. Lehár-onerett. 70. Földünk egyik legnagyobb kiterjedésű tava. 72. Magyar származású osztrák költő (Miklós). 74. Szelencéje a bajok forrása volt a görög mitológiában. Függőleges: 1. Angol só. 2. Az ezredéves emlékmű egyik alkotóművésze (György). 3. Női becenev. 4. Legendás erejű ósvité. 5. Cégtársulat. 6. Baskk szeparatista szervezet. 7. Igen, oroszul. 8. Kutatócsoport. 9. Veg-rehabilitációs bizottság. 10. Levegő, görögül 1. Virág része. 12. Biztosítékul adott tárgy. 16. Könyvű, női ruhakelme. 17. Tolcsányi székelykereszt. 19. Fedetlen álló. 20. Vékony fémlap. 22. Műemlék is lehet. 24. Kiejtett betű. 25. Kalória rövidítése. 26. Fekete István írása egy rókaról. 28. A gadolínium vegyjele. 29. Mártírhalált szenvedett költőnek neve. 31. Fejék. 33. Csomópont. 35. Testrészt. 37. Algériai kikötő. 39. Hamisan játszik. 41. A középkorban magyárra ítélték. 43. Delceg. 46. Jut. 47. Hegy, adatoronynyal. 48. Furcsa egy hal. 50. Fut. 52. Ceruzavég. 53. Mit nekem He-kuba. 55. „Se... se búze”. 57. Amerikai hűgynökség. 58. Az asztácium vegyjele. 60. Folyó. Thaföldön. 62. Feszülté teszi. 64. „A kutya... a karaván halad”. 66. Ertekesít. 68. Lehár-onerett. 70. Földünk egyik legnagyobb kiterjedésű tava. 72. Magyar származású osztrák költő (Miklós). 74. Szelencéje a bajok forrása volt a görög mitológiában. Függőleges: 1. Angol só. 2. Az ezredéves emlékmű egyik alkotóművésze (György). 3. Női becenev. 4. Legendás erejű ósvité. 5. Cégtársulat. 6. Baskk szeparatista szervezet. 7. Igen, oroszul. 8. Kutatócsoport. 9. Veg-rehabilitációs bizottság. 10. Levegő, görögül 1. Virág része. 12. Biztosítékul adott tárgy. 16. Könyvű, női ruhakelme. 17. Tolcsányi székelykereszt. 19. Fedetlen álló. 20. Vékony fémlap. 22. Műemlék is lehet. 24. Kiejtett betű. 25. Kalória rövidítése. 26. Fekete István írása egy rókaról. 28. A gadolínium vegyjele. 29. Mártírhalált szenvedett költőnek neve. 31. Fejék. 33. Csomópont. 35. Testrészt. 37. Algériai kikötő. 39. Hamisan játszik. 41. A középkorban magyárra ítélték. 43. Delceg. 46. Jut. 47. Hegy, adatoronynyal. 48. Furcsa egy hal. 50. Fut. 52. Ceruzavég. 53. Mit nekem He-kuba. 55. „Se... se búze”. 57. Amerikai hűgynökség. 58. Az asztácium vegyjele. 60. Folyó. Thaföldön. 62. Feszülté teszi. 64. „A kutya... a karaván halad”. 66. Ertekesít. 68. Lehár-onerett. 70. Földünk egyik legnagyobb kiterjedésű tava. 72. Magyar származású osztrák költő (Miklós). 74. Szelencéje a bajok forrása volt a görög mitológiában. Függőleges: 1. Angol só. 2. Az ezredéves emlékmű egyik alkotóművésze (György). 3. Női becenev. 4. Legendás erejű ósvité. 5. Cégtársulat. 6. Baskk szeparatista szervezet. 7. Igen, oroszul. 8. Kutatócsoport. 9. Veg-rehabilitációs bizottság. 10. Levegő, görögül 1. Virág része. 12. Biztosítékul adott tárgy. 16. Könyvű, női ruhakelme. 17. Tolcsányi székelykereszt. 19. Fedetlen álló. 20. Vékony fémlap. 22. Műemlék is lehet. 24. Kiejtett betű. 25. Kalória rövidítése. 26. Fekete István írása egy rókaról. 28. A gadolínium vegyjele. 29. Mártírhalált szenvedett költőnek neve. 31. Fejék. 33. Csomópont. 35. Testrészt. 37. Algériai kikötő. 39. Hamisan játszik. 41. A középkorban magyárra ítélték. 43. Delceg. 46. Jut. 47. Hegy, adatoronynyal. 48. Furcsa egy hal. 50. Fut. 52. Ceruzavég. 53. Mit nekem He-kuba. 55. „Se... se búze”. 57. Amerikai hűgynökség. 58. Az asztácium vegyjele. 60. Folyó. Thaföldön. 62. Feszülté teszi. 64. „A kutya... a karaván halad”. 66. Ertekesít. 68. Lehár-onerett. 70. Földünk egyik legnagyobb kiterjedésű tava. 72. Magyar származású osztrák költő (Miklós). 74. Szelencéje a bajok forrása volt a görög mitológiában. Függőleges: 1. Angol só. 2. Az ezredéves emlékmű egyik alkotóművésze (György). 3. Női becenev. 4. Legendás erejű ósvité. 5. Cégtársulat. 6. Baskk szeparatista szervezet. 7. Igen, oroszul. 8. Kutatócsoport. 9. Veg-rehabilitációs bizottság. 10. Levegő, görögül 1. Virág része. 12. Biztosítékul adott tárgy. 16. Könyvű, női ruhakelme. 17. Tolcsányi székelykereszt. 19. Fedetlen álló. 20. Vékony fémlap. 22. Műemlék is lehet. 24. Kiejtett betű. 25. Kalória rövidítése. 26. Fekete István írása egy rókaról. 28. A gadolínium vegyjele. 29. Mártírhalált szenvedett költőnek neve. 31. Fejék. 33. Csomópont. 35. Testrészt. 37. Algériai kikötő. 39. Hamisan játszik. 41. A középkorban magyárra ítélték. 43. Delceg. 46. Jut. 47. Hegy, adatoronynyal. 48. Furcsa egy hal. 50. Fut. 52. Ceruzavég. 53. Mit nekem He-kuba. 55. „Se... se búze”. 57. Amerikai hűgynökség. 58. Az asztácium vegyjele. 60. Folyó. Thaföldön. 62. Feszülté teszi. 64. „A kutya... a karaván halad”. 66. Ertekesít. 68. Lehár-onerett. 70. Földünk egyik legnagyobb kiterjedésű tava. 72. Magyar származású osztrák költő (Miklós). 74. Szelencéje a bajok forrása volt a görög mitológiában. Függőleges: 1. Angol só. 2. Az ezredéves emlékmű egyik alkotóművésze (György). 3. Női becenev. 4. Legendás erejű ósvité. 5. Cégtársulat. 6. Baskk szeparatista szervezet. 7. Igen, oroszul. 8. Kutatócsoport. 9. Veg-rehabilitációs bizottság. 10. Levegő, görögül 1. Virág része. 12. Biztosítékul adott tárgy. 16. Könyvű, női ruhakelme. 17. Tolcsányi székelykereszt. 19. Fedetlen álló. 20. Vékony fémlap. 22. Műemlék is lehet. 24. Kiejtett betű. 25. Kalória rövidítése. 26. Fekete István írása egy rókaról. 28. A gadolínium vegyjele. 29. Mártírhalált szenvedett költőnek neve. 31. Fejék. 33. Csomópont. 35. Testrészt. 37. Algériai kikötő. 39. Hamisan játszik. 41. A középkorban magyárra ítélték. 43. Delceg. 46. Jut. 47. Hegy, adatoronynyal. 48. Furcsa egy hal. 50. Fut. 52. Ceruzavég. 53. Mit nekem He-kuba. 55. „Se... se búze”. 57. Amerikai hűgynökség. 58. Az asztácium vegyjele. 60. Folyó. Thaföldön. 62. Feszülté teszi. 64. „A kutya... a karaván halad”. 66. Ertekesít. 68. Lehár-onerett. 70. Földünk egyik legnagyobb kiterjedésű tava. 72. Magyar származású osztrák költő (Miklós). 74. Szelencéje a bajok forrása volt a görög mitológiában. Függőleges: 1. Angol só. 2. Az ezredéves emlékmű egyik alkotóművésze (György). 3. Női becenev. 4. Legendás erejű ósvité. 5. Cégtársulat. 6. Baskk szeparatista szervezet. 7. Igen, oroszul. 8. Kutatócsoport. 9. Veg-rehabilitációs bizottság. 10. Levegő, görögül 1. Virág része. 12. Biztosítékul adott tárgy. 16. Könyvű, női ruhakelme. 17. Tolcsányi székelykereszt. 19. Fedetlen álló. 20. Vékony fémlap. 22. Műemlék is lehet. 24. Kiejtett betű. 25. Kalória rövidítése. 26. Fekete István írása egy rókaról. 28. A gadolínium vegyjele. 29. Mártírhalált szenvedett költőnek neve. 31. Fejék. 33. Csomópont. 35. Testrészt. 37. Algériai kikötő. 39. Hamisan játszik. 41. A középkorban magyárra ítélték. 43. Delceg. 46. Jut. 47. Hegy, adatoronynyal. 48. Furcsa egy hal. 50. Fut. 52. Ceruzavég. 53. Mit nekem He-kuba. 55. „Se... se búze”. 57. Amerikai hűgynökség. 58. Az asztácium vegyjele. 60. Folyó. Thaföldön. 62. Feszülté teszi. 64. „A kutya... a karaván halad”. 66. Ertekesít. 68. Lehár-onerett. 70. Földünk egyik legnagyobb kiterjedésű tava. 72. Magyar származású osztrák költő (Miklós). 74. Szelencéje a bajok forrása volt a görög mitológiában. Függőleges: 1. Angol só. 2. Az ezredéves emlékmű egyik alkotóművésze (György). 3. Női becenev. 4. Legendás erejű ósvité. 5. Cégtársulat. 6. Baskk szeparatista szervezet. 7. Igen, oroszul. 8. Kutatócsoport. 9. Veg-rehabilitációs bizottság. 10. Levegő, görögül 1. Virág része. 12. Biztosítékul adott tárgy. 16. Könyvű, női ruhakelme. 17. Tolcsányi székelykereszt. 19. Fedetlen álló. 20. Vékony fémlap. 22. Műemlék is lehet. 24. Kiejtett betű. 25. Kalória rövidítése. 26. Fekete István írása egy rókaról. 28. A gadolínium vegyjele. 29. Mártírhalált szenvedett költőnek neve. 31. Fejék. 33. Csomópont. 35. Testrészt. 37. Algériai kikötő. 39. Hamisan játszik. 41. A középkorban magyárra ítélték. 43. Delceg. 46. Jut. 47. Hegy, adatoronynyal. 48. Furcsa egy hal. 50. Fut. 52. Ceruzavég. 53. Mit nekem He-kuba. 55. „Se... se búze”. 57. Amerikai hűgynökség. 58. Az asztácium vegyjele. 60. Folyó. Thaföldön. 62. Feszülté teszi. 64. „A kutya... a karaván halad”. 66. Ertekesít. 68. Lehár-onerett. 70. Földünk egyik legnagyobb kiterjedésű tava. 72. Magyar származású osztrák költő (Miklós). 74. Szelencéje a bajok forrása volt a görög mitológiában. Függőleges: 1. Angol só. 2. Az ezredéves emlékmű egyik alkotóművésze (György). 3. Női becenev. 4. Legendás erejű ósvité. 5. Cégtársulat. 6. Baskk szeparatista szervezet. 7. Igen, oroszul. 8. Kutatócsoport. 9. Veg-rehabilitációs bizottság. 10. Levegő, görögül 1. Virág része. 12. Biztosítékul adott tárgy. 16. Könyvű, női ruhakelme. 17. Tolcsányi székelykereszt. 19. Fedetlen álló. 20. Vékony fémlap. 22. Műemlék is lehet. 24. Kiejtett betű. 25. Kalória rövidítése. 26. Fekete István írása egy rókaról. 28. A gadolínium vegyjele. 29. Mártírhalált szenvedett költőnek neve. 31. Fejék. 33. Csomópont. 35. Testrészt. 37. Algéri

CENTRUMHÉTFŐ

AZ ÁRUHÁZBAN

(Vörös Hadsereg útja 34-36.)
egyedülálló árak,
diplomatáskák 20%
A DIVATCENTRUMBAN

(Vörös Hadsereg útja 4-6.)
bafis-, női blúzok, ruhák 20%
LAKÁS

1 + 2 fős szobás
OTP-lakás + garázs el-
adó. Érdeklődni lehet
17 óra után, Kurta u.
4. I. 5.

Szép egy szobás, 35
négyzetméteres bérfűtési
lakásomat elcserélném ma-
gántulajdonú szerény, ud-
vari szobára. „Magas tá-
fizetést kérek” jellegére a
kiadóba.

Kétszobás, hallos,
összkomfortos, Vörös
Hadsereg úti lakásomat
másfél szobás OTP-s
vagy szövetkezeti cse-
léstém. Érdeklődni egész
nap a 21-284-es telefo-
non.

Sürgősen eladó Debre-
cen, Bőszörményi út 65.
sz. alatt 33 négyzetmé-
teres, 2 szobás, össz-
komfortos, erkélyes szö-
vetkezeti lakás. 10.000
Ft/négyzetméter + 168
ezer OTP-átváltással. Ér-
deklődni: Berettyóújfalú,
Bessenyei lakótelep 23.
sz. I. em. 4. ajtó.

Belvárosban levő I.
emeleti szoba, konyha,
fürdőszoba, gázfűtés,
40 négyzetméteres tanács-
lakásunkat elcseréljük 2
+ fél szobás tanács la-
kára. „Olcsó lakbér”
jellegére a kiadóba.

3 + 2 fős szobás,
III. emeleti távfűtéses,
lift nélküli, garázsos
szövetkezeti lakást cse-
léstém 5 szobás vagy
1 + 2 fős szobás, étke-
ző szövetkezeti lakásra.
Garázs sztrikcsal. Reális
éremértéket kérlek.
Domokos Lajos u. 8.
III. 10. Telefon: 16-605.

EXPRESSZ

Belvárosban 250 négy-
szögletű pösméti, gyü-
mölcsös felesbe kiadó.
Veres u. 19.

Józsin a Tócs utca-
ban 3 db 400 négyzög-
letes telek van eladó.
Erdeklődni: Csankotony
utca 44. Mindennap.

Bánki zártkertben 200
négyzetméteres gyümölcsös
eladó házsal, víz, villá-
ny van. Kecskés, Nagy-
erdő krt. 60. Telefon:
20-441. Érdeklődni: 18
órától.

Nyílason 408 négy-
szögletű vegyes gyümölcsös
eladó. Vezetékes víz,
villany van. Szentesi,
Tamásköztársaság útja
25. sz. 1. 2.

Nagyterület bontott
tégla, szovát cserép, be-
tongterenda eladó. Cser-
pes u. 20., vagy Fel-
sőlő, Alkotás u. 100.

Eladó két családi re-
zervé is megfűtött gáz-
fűtéses, összkomfortos
családi ház garázzsal.
Reális áron. Virág u. 26.

Házpénztérre alkalmas
180 négyzetméteres kert
eladó. Víz, villany beve-
zetve. Alsólőzsa, Nagy-
szentgyörgy u. 98. sz.
Erdeklődni főleg az esti
órákban. Debrece, Bur-
gundia u. 21. sz. Németh
Lajosnál.

Erdőzéli tanya Pa-
con 3500 telekkel eladó.
Víz, villany van. „Jó
buszközlekedés” jellegére
a kiadóba.

Pösméti 400 négy-
szögletű, az összes termé-
sel együtt gondozásra ki-
adó. Bőszörményi út 45.
III. 12.

Eladó 6 lakásos an-
golszobás részére enge-
délyezett építési telek.
Erdeklődni: Sinal utca
15. III. 16.

Bocskaikerében, Állo-
más téren 276 négyzög-
letű pösméti telek, kis
építélet eladó. Érdeklő-
dni: Ságvári E. u. 1/B
II. 19. Tel.: 21-189.

Egyetemhez közel,
Mikszáth Kálmán u. 53.
sz. alatti összkomfortos
családi házra igényes-
kedő eladó. Érdeklő-
dni: 5-7. sz. Szombat, vasár-
nap egész nap.

Három és fél szobás,
80 négyzetméteres, luxus
kivitelű szövetkezeti lak-
ás eladó. „Egyetemhez
közel” jellegére a kiadó-
ba.

Kistermelők,
figyelem!
A Vetőmag Vállalatnál
lehetőség van
export karósbab,
metélgöngyölék és
virágmag termesztésére.
Háztáji és egyéni termelők
sürgős
Jelentkezést várjuk.
VETŐMAG VÁLLALAT
Hajdúsági TK,
Debrece, Béke útja 35.

Juhtenyésztő kistermelők!
A szabadon
eladható felkínált tejes és választott bárányokat
minden héten
SZERDÁN DÉLELTŐ
vásároljuk a debreceni Diószegi úti telephelyünkön.
Részletes felvilágosítás a helyszínen.
Hajdú-Bihar megyei
Állattartalmi és Húspari Vállalat,
Debrece

PVC-
VÁSÁR!
Csak a
Centrum Áruházban!
200 cm széles pvc
30%-os engedménnyel
(amíg a készlet tart).

AUTÓ- ÉS ALKATRÉSZKERESKEDELMI
VÁLLALAT DEBRECENI FIÓKJA
felvételre keres:
kereskedelmi végzettséggel rendelkező
szakképzett dolgozókat.
(Autószerelők jelentkezését is várjuk.)
Valamint:
önkiszolgálásban besegítő pénztárost.
Jelentkezni lehet: Debrece, István út 85-87.

DEBRECENI ÉPÍTŐIPARI ÉS TERVEZŐ VÁLLALAT LAKATOSÜZEME

felajánlja

vállalatok és magánszemélyek részére
LEMEZOLLÓ, KÉZI ÉS HIDRAULIKUS ÉLHAJLÍTÓ,
EXCENTER PRÉSGÉP, OP-20 DARABOLÓ-
GÉPEKEN ÉS HEGESZTŐBERENDEZÉSEKEN
TÖRTÉNŐ MUNKAVEGÉZÉST.
MEGRENDELÉS ÉS ÜGYINTÉZÉS
A HELYSZÍNEKEN.
Debrece, Monostorpályi út 7-9. sz.
Telefon: 14-688/11, lakatosüzem.

APRÓHIRDETÉSEK

3 és fél szobás, étke-
zőkonyhás, III. emeleti,
híttelmes, luxus kivitelű
szövetkezeti lakás
készenléti eladó. Irányár:
12.000/négyzetméter.
Kaba, Köztársaság útja 3.
III. 9. Telefon: est-
ként 10-846.

Háromszobás, érkezés
várható lakás garázzsal
eladó. Komlóssy út 35.
fszt. I.

2,5 szobás földszinti,
híttelmes szövetkezeti
lakás eladó. „Azonnali
beköltözés” jellegére a
kiadóba.

Egyszobás, gázfűtéses
szövetkezeti lakásomat el-
adó. Érdeklődni: Apris-
14. útja 27. II. 9.

Egri OTP-s, 56 négy-
zetméteres lakásomat
debreceire cserélném. Tele-
fon: 52-20-634.

Hajdúszoboszlón 62
négyzetméteres társasházi
lakás garázzsal eladó.
Hőforrás u. 54/B fszt. I.
Telefon: 60-165.

Eladó Péchy u. 5. ké-
szintes társasházhoz kö-
zel. Fste 18-20. Telefón:

INGATLAN
Nagyterület központi
fűtéses ház eladó. Kígyó-
s u. 38/A.

Szoba-konyhás családi
ház eladó, kis kert.
„Garázs” jellegére a ki-
adóba.

Volkswagen 1200-1300
motor, váltó és egyéb
alkatrészek eladók. Ér-
deklődni: szombat, vasár-
nap. Debrece, Szá-
váry Gyula u. 67.

Moszkvics furgon ol-
csón eladó. Cím: Apris-
14. útja 42.

1500-as karambolos
Polski új alkatrészekkel
eladó. Megtekinthető:
szombat, vasárnap egész
nap. Debrece, Micsurin
u. 100. fszt. I.

Kévs km-rel, friss
műszakkal 126-os Polsi-
ki Flat eladó. Érdeklő-
ni: Vargakert u. I. III.
60.

Plátos ZUK 1,5 éves,
kevs kilométerrel eladó.
Erdeklődni: Csapó u. 73.
VI. em. 20.

Eladó 50-es Super
traktor 700-as szalagfü-
réssel. Debrece, Kö-
szörös u. 7. Sóllyom ut-
cától nyílik.

0 km-es S51B eladó.
Erd. szombat déltől.
Késmárk u. 5. Kósa
(Hajnal utcából).

Eladó kitűnő állapot-
ban levő, 4 tonnás,
vizsgára felkészített ZIL
pöskoci. Cím: Magdus
József, Ujfehértó, Sól-
lyom u. 1.

Eladó szoba, előszo-
ba, konyha, spájzos ud-
vari ház. Irányár: 25.
Ruyter u. 19.

Vető-és étkezési bur-
gonya eladó. Borz u. 17.

Kerítésdírfonat leg-
először kapható. Debre-
ce, Lónyal u. 28.
Szabó K. utcából.

Eladó 44 db választott
fehér malac. Lős-
kúti u. 56. szám. Ér-
deklődni: vasárnap dél-
után. Ugyanitt trégya el-
adó.

Három mázsa Desi-
deere vetőburgonya el-
adó. Faragó u. 11.

2 db Norton kút víz-
szállító eladó. Eva u.
50.

Ipari és Szolgáltató
Szövetkezeti Szakszoport.
Szobafestés, -mázolás,
tapétázás, közületnek
lakásoknak azonnali
kezeléssel vállalunk. La-
kosságunk 15 szálalék
árengedménnyel. Május
31-ig előjegyzést biztosít-
unk. Debrece, telefon:
14-574.

Eladó alapincézett ker-
tes víkendház garázzsal.
Két malom u. 8.

Cukorgyárhoz közeli
sürgősen eladó 330 négy-
szögletű építési telek lakó-
házzal, műhelyvel,
Víz, villany bevezetve.
(380 V). Megtekinthető:
Kaba, Köztársaság útja 3.
III. 9. Telefon: est-
ként 10-846.

Láhnér u. 98. sz. al-
atti kertesi családi ház el-
adó. Érdeklődni a hely-
színen, mindennap.

Kereskedelmi vagy kis-
ipari tevékenységre is
alkalmas új, 3 szintes,
tetőtér-beépítéssel családi
ház a Csapókeri centr-
umban eladó. Érdeklő-
ni: szombat, vasárnap
egész nap, Paptanya u. 5.

Eladó ház raktárhelyi-
séggel, méz, épitőanyag
eladásra is alkalmas.
Bellegelő 510. sz. 8-as
busz végállomásához kö-
zel. Békésiek.

Debrece-Józsin bef-
jezés előtt álló 3 és fél
szobás (hall, nagy pincé-
vel, garázs) családi
ház 160 négyzetméter
területtel eladó. Érdeklő-
ni: 17-740 telefonszám.
Debrece, 7 órától 14
óráig.

2,5 szobás, étázfűt-
éses családi ház eladó.
Nagyerdő környéki 1,5
szobás cserelakást beszám-
lított. Érdeklődni a
délutáni órákban. Debre-
ce, Malvin u. 25. sz.

Eladó két családnak
is alkalmas családi ház
három főhálószobával,
Kishegyesi út 105.

Csapókeri művelődési
háznál befejezettel 3
szobás családi ház 218
négyzetm. telekkel el-
adó. Blaháné u. 5. II. 1.

Családi ház 204 négy-
szögletű kertekedéssel is
alkalmas kerttel eladó.
Demblinsky u. 21.

Apafán 400 négyzög-
letű vegyes gyümölcsös el-
adó. Érdeklődni: Nagy-
erdő krt. 6.

Eladó Martinkán 427
négyzetm. telek, rajta
szoba, konyha, spájzos
lakás, plusz melléképü-
let. Érdeklődni Martinka
12. Nagy László.

Eladó Lorántffy u. 5.
számú ház, kisipari te-
vékenységre alkalmas,
üres pincehelyiséggel.

Eladó Hajdúszoboszló-
n másfél szobás, hal-
los üdülő. „Fürdőház 10
perc”, vagy 10-553.

Ságvári u. 9. sz. ház
3 szoba-összkomfort +
egy szoba, konyha, be-
költözéskor eladó. Érdeklő-
ni: Almáséi.

Eladom vagy elcse-
lélném berettyóújfalú 3
szobás, komfortos, kertes
villanyvilágításos deb-
receni egy- vagy másfél
szobás, összkomfortos la-
kára, meggyezéssel. Ér-
deklődni: Berettyóújfalú,
Zalka M. u. 6., vagy 11-
095 telefonszám.

Eladó kétszobás, étá-
zfűtéses, alapincézett ca-
sádi ház kis kerttel, ki-
emelt övezetben. Érdeklő-
ni: naponta du. 4-6
óra között, Dobosina u.
17. Cserelakás érdekel.
(Nem tanács)

Eladom vagy elcse-
lélném berettyóújfalú 3
szobás, komfortos, kertes
villanyvilágításos deb-
receni egy- vagy másfél
szobás, összkomfortos la-
kára, meggyezéssel. Ér-
deklődni: Berettyóújfalú,
Zalka M. u. 6., vagy 11-
095 telefonszám.

Eladó kétszobás, étá-
zfűtéses, alapincézett ca-
sádi ház kis kerttel, ki-
emelt övezetben. Érdeklő-
ni: naponta du. 4-6
óra között, Dobosina u.
17. Cserelakás érdekel.
(Nem tanács)

Eladó kétszobás, étá-
zfűtéses, alapincézett ca-
sádi ház kis kerttel, ki-
emelt övezetben. Érdeklő-
ni: naponta du. 4-6
óra között, Dobosina u.
17. Cserelakás érdekel.
(Nem tanács)

Eladó kétszobás, étá-
zfűtéses, alapincézett ca-
sádi ház kis kerttel, ki-
emelt övezetben. Érdeklő-
ni: naponta du. 4-6
óra között, Dobosina u.
17. Cserelakás érdekel.
(Nem tanács)

Eladó kétszobás, étá-
zfűtéses, alapincézett ca-
sádi ház kis kerttel, ki-
emelt övezetben. Érdeklő-
ni: naponta du. 4-6
óra között, Dobosina u.
17. Cserelakás érdekel.
(Nem tanács)

Eladó kétszobás, étá-
zfűtéses, alapincézett ca-
sádi ház kis kerttel, ki-
emelt övezetben. Érdeklő-
ni: naponta du. 4-6
óra között, Dobosina u.
17. Cserelakás érdekel.
(Nem tanács)

Eladó kétszobás, étá-
zfűtéses, alapincézett ca-
sádi ház kis kerttel, ki-
emelt övezetben. Érdeklő-
ni: naponta du. 4-6
óra között, Dobosina u.
17. Cserelakás érdekel.
(Nem tanács)

Eladó kétszobás, étá-
zfűtéses, alapincézett ca-
sádi ház kis kerttel, ki-
emelt övezetben. Érdeklő-
ni: naponta du. 4-6
óra között, Dobosina u.
17. Cserelakás érdekel.
(Nem tanács)

4 szobás, angol típusú
ház kerttel, garázzsal,
készenléti eladó. Ér-
deklődni a 14-748-as te-
lefonon.

ALBÉLET
Fiatl házaspár főber-
lő nélküli, egy, esetleg
1 + fél, összkomfortos
üres lakást bérelne.
„Április 30.” jellegére a
kiadóba.

Hajdúszoboszlón áll-
latnak vagy magános-
nak összkomfortos lakás
kiadó. Telefon: 27-425.

Fiatl gyermektelen ház-
aspár főberlő nélküli
összkomfortos, egy szobás
vagy másfél szobás al-
béreletre keres június 1-
től. „Bátorral” vagy bul-
tor nélküli” jellegére a
kiadóba.

ÁLLÁS
Korrepetálók általános
iskolások minden tan-
tárgyból. „Javított je-
heztés” jellegére a ki-
adóba.

Középiskolások kor-
repetálók matematika, fi-
zika, kémia, magyar és
orosz nyelv tantárgyak-
ból. „Tanár” jellegére a
kiadóba.

Egyetemista lányt ke-
resek, aki 3 és 6 éves
fiatlam vigyázna minden
második héten 4-9 óráig.
Sürgős. Papp Gyulánál,
Hortobágy u. 9. IX. 58.

JÁRMŰ
Alig használt Rometi
motor eladó. Petőfi tér
10. II. em. 12.

Eladó TF-es rendszá-
mú Trabant. Nagyerdő
krt. 62.

6 tonnás Diesel Prága
Tribuna autószerelő,
szombat, vasárnap egész
nap. Debrece, Rába u. 19.

7 éves Lada Combi el-
adó. Tócskerti tér 3.
II. 6. Érdeklődni 18
óra után.

518-as Automatikus
BMW ezüstmetál eladó.
Szabó, Petőfi tér 19. I.
lépcsőház.

Heredik éves ZSK
platósz terhepkocsi 2,5
éves műszakkal eladó.
Megtekinthető: szombat,
vasárnap, Debrece, Szé-
chenyi u. 81.

Személygépkocsi-teher-
autókat üzemi állapot-
ban eladó. Balaton u.
49.

Eladó egy PF-es 1500-
as Lada, '87. évi viz-
sgáztáv. Poroslyai út
66. IV. 15. Pesti.

TR-es 126-os Fiat el-
adó. István út 61. VI.
51.

TX-es Trabant eladó.
Erdeklődni: Debrece,
Cegléd u. 6. IV. 2. 3
óra után.

Keveset futott 4 éves
Trabant olcsón eladó.
Kartács u. 2. III. 42.

Zárt Robur 2,6 ton-
nás 5 éves, 1987-ig
vizsgáztáv, olcsón el-
adó. Érdeklődni 18 óra
után, Dienes János u.
1. II. em. 8., telefon:
25-780.

Négyszögletű 1200-as
jó állapotban, sürgősen
eladó. Megtekinthető Bu-
dai Nagy Antal u. 68.
alatt.

A Debreceni Építőipari és Tervező
Vállalat víz-, gáz-, fűtészerező építé-
szeti feladatok elvégzésére
szakirányú végzettséggel rendelkező
szakképzett munkásokat keres.
Debrece, Darabos u. 9.,
személyzeti és oktatási osztályon, önéle-
trajzzal.

A téglái Új Elet Műszaki Ipari me-
létközreme felvételre keres egy fő be-
álló lakatos. Jelentkezés az üzemb-
ben, Tégis, Ady E. u. 32.

A Debreceni Fodrászipari Szövetke-
zet 5 éves gyakorlattal rendelkező, ké-
pesített kőnyelvű vez. fel. Jelenkez-
tes: Széchenyi u. 21., munkaig.

A Hajdúhadházi Fafeldolgozó Üzem
azonnal belépéssel felvez érdekel és
falpari szakközépiskolai végzettsé-
get, illetve technikusokat művezetői munka-
körbe. Jelentkezni lehet: Fafeldolgozó
Üzem, Hajdúhadházi, Sámsóni út 2., a
személyzeti vezetőnél.

Nagykereskedelmi raktár építéssel
rendelkező raktár, valamint új épít-
ést azonnali belépéssel felvez. Jelen-
kezés: Eger-Mátravidéki Borzadomány
Kombinát Hajdúsági Üzem, Kishegy-
esi út 3., üzembetűzőnél.

Az ERTI Tiszántúli Kísérleti Állomá-
s 30 éven állni érdekes technikus
keres műszaki ügyintéző munkakörbe.
Lakás megoldható. Belépés május 1-
től. Jelentkezni lehet személyesen vagy
írással az állomás igazgatójánál, Püs-
pökáldány, Farkassziget.

A Debreceni Orvostudományi Egye-
tem Központi Kémiai Labora-
toriuma asszisztens munkakörbe la-
boratószobát, vegyszertárat, vagy
vegypari szakközépiskolai végzet-
tű munkatérre alkalmas azonnali belépé-
sel. Jelentkezés az intézetben, 8-17
óráig, illetve a 17-631-es telefonon.

A Debreceni Építőipari és Tervező
Vállalat gyors- és gépiró hároméves
gyakorlattal felvez. Jelentkezés önéle-
trajzzal, Debrece, Darabos u. 9.,
személyzeti és oktatási osztályon.

A Debreceni Építőipari és Tervező
Vállalat szakközépiskolai vagy képe-
sített kalkulátori végzettséggel rendelke-
ző dolgozó keres költségvetés m-
unkakörbe. Jelentkezés szakmai önéle-
trajz benyújtásával a vállalat személy-
zeti és oktatási osztályán.

A Kőrösi Állami Gazdaság, Gyoma-
endrő, Kossuth u. 18. pályázatot bir-
det a II. sz. közigazg. kerületbe ke-
rülvevezetői munkakör betöltésére. Kö-
vetelmény: szakvizsgát végzett, 3
éves gyakorlat, vagy főiskolai végzet-
tség, 5 éves gyakorlat (45 évesnél nem
lődebb). Fizetés a 25/1983. MEM sz.
rendelet alapján. Szükség esetén keres-
ésösszkomfortos vállalati bérleti b-
tositunk. A pályázatot írásban a gaz-
daság címére kérjük. Személyes jelen-
kezés a gazdaság területi igazgató-
helyettesénél vagy a személyzeti ve-
zetőnél.

Villástargonca-vezetői vizsgával ren-
delkező gépkocsivezető, gépkocsive-
zető, autószerelő, villanyász felvez a
Szalag-és Zöldgyár Debrece, Beth-
len u. 30-32.

A TIGÁZ Debreceni Üzemigazgató-
sága felvez gázkészülék- és gázve-
tő-szerelőket és segítőket. Jelentkezés:
Debrece, Miképecsi út 2. Ép.-szer-
üzem.

A Mozgáskorlátozottak PIREMON
Nyomda Kiváltással debrecen-szigeti
telephelyre teljes munkaidős, megvá-
ratott munkaképességű pénztáros ke-
res. Fizetés meggyezéssel, a KSZ-
ban foglaltak alapján. Munkásszállás
naponta, saját autóbusszal.

Azonnali belépéssel alkalmazunk ra-
kodó udvari férfi segédmunkást. Je-
lentkezés: KEMIKAL, Debrece, Mo-
nostorpályi út 5., munkaig.

A hajdúszoboszlói vegyészeti üze-
münkbe azonnali belépéssel vállalko-
zó felvezünk. Jelentkezés Hajdúszo-
bosi, Rákóczi u. 3. sz. alatti író-
dánkban.

A H.-B. m.-i Műszaki Vállalat
azonnali belépéssel felvez a Víz mo-
ziba takarító-jegetelő. Jelentkezés
a mozi üzemvezetőjénél.

HALALOZÁS

Mély fájdalommal tudjuk, hogy
ÖZV. ZSOPUS IMRENE
Tóth Erzsébet
rövid betegség után, 94 éves ko-
rában, 1985. április 10-én elhunyt.
Temetése 1985. április 15-én, hét-
órán du. 1 órákor lesz a balma-
városi Köztemető ravatalozójából
egyházi szertartás szerint. Lakás:
Balmazújváros, Kertei u. 10. A
gyászoló család.

Mély fájdalommal tudjuk, hogy
BÉRES FERENCNE
Csóka Magdolna,
a DOTE 2. sz. Sebészeti Klinika
osztályvezető főnöve, 49 éves ko-
rában rövid, súlyos betegség után
elhunyt. Szeretett halottjának
temetése 1985. április 16-án fél 3
órakor lesz a Köztemető 2. sz. ra-
vatalozó termőből polgári szertar-
tás szerint. Lakás: Debrece, Tanács-
köztársaság útja 44. A gyászoló
család.

Mély fájdalommal tudjuk, hogy
BÉRES FERENCNE
Csóka Magdolna,
a DOTE 2. sz. Sebészeti Klinika
osztályvezető főnöve, 49 éves ko-
rában rövid, súlyos betegség után
elhunyt. Szeretett halottjának
temetése 1985. április 16-án fél 3

KÉZILABDA NB I

Ma: D. Dózsa-Újpesti Dózsa

Másfél hét után újra Debrecenben gyakorolt a Debreceni Dózsa férfi kézilabdacsapata, amely a hűsvétot megelőző napokban egy klagenfurti nemzetközi tornán értékes második helyet szerzett.

Ausztriában jól sikerült a turnénk, hat mérkőzést játszottunk, négyszer győztünk és kétszer szenvedtünk vereséget (mindkétszer Ausztria válogatottjaitól). Ez a sorozatmunkánk a bajnokságra való felkészülésünk záróakordjainak tekinthető — közölte Arva Csaba edző.

Szerdán a Budapesti Honvéd ellen fegyvermelletlenül játszottunk, és egy pontot

megérdemeltünk volna. A játékosok közül Medgyessy, Menyhart, Szilágyi és Korász teljesítményével voltak elégedett.

Ma, szombaton délelőtt tíz órakor a városi sportsar-

nokban a D. Dózsa az Újpesti Dózsa ellen mérkőzik. Arva Csaba számít a felgyógyult Kasku játékára, akárcsak dr. Süvöltőre, aki a Bp. Honvéd ellen munkahelyi elfoglaltsága miatt hiányzott.

A DMVSC Budapest

A női kézilabda-bajnokság harmadik fordulóját rendezik meg a hét végén. Ma kerül sor a BHG SE—DMVSC összecsapásra; délután három órától (a Hauszmann utcai sportsarokban).

A debreceniek eddig 50 százalékos teljesítményt nyújtottak, kikaptak az újonc

Győri Richards csapatától, majd győztek a Dunaújvárosi Kohász ellen.

A mérkőzésre utazó keret: Tóth I., Pusztainé (kapusok) — Szilágyi, Nagy Zs., Tóth R., Medgyessy, Bojtó, Szántó, Török, Kádárné, Szünyogh, Dobóné és Gálfi.

LABDARÚGÓ NB II

A D. Kinizsi a feljutásra pályázó Siófok otthonában

Vasárnap délután fél óra körül a Siófokon Lang játékvezető sipele indítja majd el a Siófoki Bányász—Debreceni Kinizsi találkozót, amelyen elsősorban a vendéglátók számára létfonosságú a két bajnoki pont megszerzése.

A siófokiak ugyanis a legutóbb Nagykanizsán játszott I—1-es döntetlen ellenére a bajnokságban az előkelő második helyen állnak és várhatóan fél tucat csapattal kell megküzdeniük, hogy a szezon végén is meg tudják tartani a feljutást jelentő pozíciójukat.

A D. Kinizsi ma, szombaton délután kel útra a dunántúli városba és a játékosok már Siófokon alszanak. A kerettagok közül Kun Pannaszódik meg térdfájdalmaira, így továbbra is Va-

don véd. Makray Balázs vezető edző az elmúlt két fordulóban szerepeltek küldi a pályára, és így vall a mérkőzésről:

A siófokiakat bizonyára fűti az őszi debreceni vereségért visszavágás vágya. Nehéz mérkőzés előtt állunk, de képesnek tartom csapatomat arra, hogy optimális körülmények között pontot szerezzek.

A hét közepén eldőlt, hogy a Debreceni Kinizsi a szezonban hátralevő mindegyik hazai labdarúgó-mérkőzését, így legközelebb az április 21-én sorra kerülő Metripond elleni találkozót is, a nagyerdő stadionban játszza.

Ma délelőtt 10 órától

Magyarország—NDK nemzetek közti salakmotor-viadal

Az ausztráliai többszörös világbajnok, Ivan Mauger által szervezett salakpályamotorkerékpáros versenysorozat Európában folytatják, s az első viadalt az NSZK-beli Neuenkickenben került sor. Erre a versenyre meghívást kapott két debreceni fiatal, Adorján Zoltán és Hajdú Zoltán. Az erős nemzetközi 16-os mezőnyben Hajdú a 12., Adorján pedig a 13. helyen végzett. Ők már hazakerültek és részt vehetnek a mai nemzetek közti viadalon. Ezzel szemben Tihanyi és Rusz továbbra is Bulgáriában tartózkodik, és az ottani versenysorozatban szerepelnek, tehát nem lesznek itt a mai NDK elleni csapatversenyen.

Amint már hírül adtuk, ma, szombaton délelőtt 10 órai kezdettel kerül sor Debrecenben a Gázvezeték utcai motorstadionban a Magyarországi—Német Demokratikus Köztársaság nemzetek közti salakpályamotorkerékpáros versenyre, melyen nyolc-nyolc fős csapatok mérkőzöttek tudásukat, 18 futamban. Perényi Pál, a magyar válogatott szövetségi kapitánya részben változtatott csapatán. Eszerint a magyar válogatott máris összeállította: Adorján Zoltán, Hajdú Zoltán, Oroskó János, Bódi László, Bráner István (D. Volán), Petrikó István József és Balogh János (Nyíregyházi Volán Dózsa), valamint Farkas Ferenc (Békési Volán).

OLIMPIAI ÖTPRÓBA:

FUTÁS

Az év első nagy próbáján, a tél túrán az országban mintegy 25 ezer sportkedvelő haladt végig a kijelölt útvonalon a rendelkezésre álló időn belül.

Megszületik-e a újabb rekord? Ez foglalkoztatja a mozgálmunkáit. Bizakodnak, hogy a második túrára — a futásra — is hasonló létszámú jönnek el emberek. A debreceni Nagyerdőben futók a tav téli tése közben teával frissítettek magukat, míg a céliban tejet is kapnak a beérkezők. A szervezők elmondják, hogy a, akció igazolványát a helyszínen is meg lehet vásárolni azoknak, akik még nem rendelkeznek ilyenekkel.

A nagy próbát teljesítők, akik Róna-próba igazolvánnyal is rendelkeznek, két Róna „pontot” kapnak. Ezeket az igazolványokat is meg lehet még vásárolni a indulás előtt. A Róna próbázók között a végén jutalmak sorsolnak ki, ám nemcsak azok nyernek, akiknek sorszáma kihúzzák, hanem mindenki, aki elindul és mozog ma délelőtt 9 órakor a Nagyerdő öreg fái alatt; rajt a Szociális Otthon melletti tisztáson lesz.

HÉT VÉGI SPORTMŰSOR

ÁPRILIS 13., SZOMBAT

Auliéta
DMVSC nagyerdői sporttelep, 10: Gyermekes vetélkedője és más korosztályúbeli minőség versenyre, nők és férfiak részvételével.
Kézilabda
Városi sportsarokban, 10: D. Dózsa—Újpesti Dózsa (férfi NB I, Brecke, Soltész). — Kézilabda pálya, 14:30: D. Közúti Építők—AFOR SE (női NB I, B. Kovács, Valkovszki). — DUSE—Pálya, 15: D. Universitas—Balmazújváros (férfi megyei, dr. Anderkó, Keeskés). — Kinizsi pálya, 19:15: D. Tartóstápi Kom. —Létavértes (férfi megyei, Gacsályi I., Mezei). — Dózsa stadionja, 16:15: D. Sportiskola—Hajdúdorog (férfi megyei, Sebők, Tibi A.).

Röplabda
Arany János Általános Iskola (Hajdú u.) tornaterem, 11: D. Sportiskola—Salgótarján. Női NB II-es mérkőzés. — Irinyi tornaterem, 10: D. Kinizsi—Szolnoki TITASZ. Férfi NB II-es találkozók.
Salakmotor
Gázvezeték utcai motorstadion, 10: Magyarország—Német Demokratikus Köztársaság. Nemzetek közti válogatott viadal.
Torna
DMVSC nagyerdői sportsarokban, 8:30: Serdülők I—II. osztályú verseny.

Tömegsport
Egyetem téri kispályák és tornacsarnok, 9: A tudományegyetemek XIV. sporttalálkozója kézilabdában és kosárlabdában.

ÁPRILIS 14., VASÁRNAP
Kézilabda
Dózsa kisstadionja, 9:30: D. Dózsa II—Püspökladány (férfi megyei, Komáromi, Taizs). — Kereskedelmi pályája, 9:45: D. Vörös Meteor—Balmazújváros (női megyei, Sídó, Vass). — DMVSC Vágóhid utcai pályája, 11: D. Sportiskola—Eger (NB-s ifjúsági, Pesti, Tibi K.).
Videókné
Mezei Bajnokság. Nők: Komádi—Hajdúszoboszlói Bocskai (10.30, Nagy J., Tics), Hajdú Vasas—Nádudvar (10.15, Kapusi, Nagy L.). — Férfiak: Hajdúszoboszlói Spartacus (10.15, Varga Z.), Földes—Pölgár (10.45, Gacsályi I., Szabó B.), Derecske—Nyíradony (10. Gall, Szabó J.). — Női II. osztály: Konyár—D. Kinizsi II. (10. Mezőteleki), Hadháztéglás—D. MEDICOR II. (10. Gacsályi I., Varga R.), Berettyóújfalu—ELZETI—Püspökladányi Zöld Mező II. (10. Erdel, Juhos).

Labdarúgás
Gázvezeték utcai sporttelep, 15:30: D. Volán—Derecske (Vince, Fodor, Nagy F.). Megyei bajnoki mérkőzés.
Videókné
Területi bajnokság. Tisza-csoport (15.30): Hajdú Va-

sas—Jászberényi Lehel SC (Taszkovics), Hegyvidéki bajnokság (15.30): Hajdúszoboszlói Haladás (Hunyadi, Nyéki, Szarka), Sárrétudvari—Hadháztéglás (Csató, Erdős, Kiss A.), Nádudvar—Kaba (Balogh, Tóth S., Debreceni), Nagyrábé—Köszegapátú (Mészáros, Vezendi, Nemeth J.), Komádi—Mikóperc (Nagy J., Könyvi, Turó), Hajdúszoboszlói Bocskai—Poigár (Koroknai, Veress Gy., Meleg), Létavértes—Tépe (Göz, Rozsik, Bende). — Körzeti bajnokságok: Debreceni körzet, Kéleti csoport (15.30): Nyíradony—Bagamér, Vámosperc—Nyíregyháza, Monostorpályi—Nyírmártonfalva, Almásd—Hosszúpályi, Nyírábrány—Földes, Újletelek—Közd (10). — Nyugati csoport (15.30): Hajdúszoboszlói D. Universitas II., Eger—Sáránd—T. szacsege—Hajdúdorog, Hajdúbagos—Görbeháza, D. Kinizsi II.—Újzentmargita (Debrecen, 10.30). — Püspökladányi körzet (16): Biharnagybajom—Báránd, Ebes—Konyár, Biharvörde—Hajdúszoboszlói, Hencida—Szerop, Sáp—Nagyhegyes, Gáborján—Szentpéterszeg (10). — Berettyóújfalu körzet (16): Pocsaj—Zsaka, Mezőpeterd—Csékmő, Esztár—Magyarhomorog, Berettyószörmény—Váncsod, Berettyóújfalu SE—Kismarja, Körözszakál—Biharkeresztes (11), Mezősas—BUSE II. (14).

Sakk
Egyetem téri kémiai épület, 9: D. Universitas—Láng Vasas—Hajdúszoboszlói, Székely ut 184 sz., 9:30: Hajdúszoboszlói Gázláng—Postás SE. — Kabai korgyár 10: Kabai Egyetértés—Eger SE. OB II-es csapatmérkőzések.
Torna
DMVSC nagyerdői sportsarokban, 9: Serdülők I—II. osztályú verseny.
Tömegsport
Egyetem téri kispályák és tornacsarnok, 9: Tudományegyetemek XIV. sporttalálkozója, kézilabdában és kosárlabdában.

Zöld utat a sportnak

A Minisztertanács április 11-én, csütörtökön áttekintette a sportmozgalom helyzetét, határozatot és munkaprogramot fogadott el az iskolai testnevelés, a szabadidő- és versenysport fejlesztésére.

A testnevelés és a sportmozgalom, a javítására hozott intézkedések ellenére sem tudott lépést tartani az utóbbi évek társadalmi-gazdasági változásaival. Az úgynevezett civilizációs — jobbára mozgáshiányból adódó — betegségek megelőzésében, leküzdésében — a lehetőségekhez képest kevésbé támogatta az egészségügyet. Elsősorban szemléleti okok miatt, a rendszeres testzés napjainkban sem vált meg az ifjúság életmódjának, nevelésének részévé. Holott a fiatalok magas vérnyomása a 10—14 évesek egyharmadát érinti. Ma épp oly sok közöttünk a gyenge testi felépítésű, mint az elhízott. Bár a korszerűsítés folyamata megkezdődött, a testnevelési és sportmozgalom még mindig a verseny-sportra jellemző formákat és módszereket részesíti előnyben. Mindez indokolta, hogy megváltozott körülmények figyelembevételével — öt év után ismételt — magas szinten áttekintsék és meghatározzák a testnevelés és a sport feladatait, feltételrendszerét.

Fokozott figyelemmel részesül az iskolai testnevelés és a diáksport. Alapvető cél, hogy a tanulóifjúság szeresse meg a mozgást, a fizikai igénybevételt, kössön életre szóló barátságot a sporttal. Szükséges a diáksport társadalmi támogatásának összefogása, egységes, hatékony irányítása, változatos foglalkoztatási formák, versenyek, túrák, iskolabajnokságok szervezése. Biztosítani kell, hogy a tornatermeket és a sportcélkat szolgáló helyiségeket a tanítételek szombat-vasárnap is igénybe vehessék. Döntöttek az iskolák hiányzó tornatermeinek az ezredforduló történő pótlásáról, valamint arról, hogy az új álta-

lános és középfokú iskolákban tornatermet és testedzésre alkalmas udvart kell létesíteni. Az pedig az élsportnak is érdeke, hogy az iskolákban a jelenleginél hatékonyabb kiválasztó-foglalkoztatási rendszer lépjen életbe. A sportban tehetséges fiatalok — az elnevelésük szerint — oktatási és sportközpontokban készülhetnek fel a választott sportpályájukra.

A szabadidősport fejlesztése érdekében fel kell karolni a társadalmi lakóterületi egyesületek, testező klubok megalakítását. Támogatást érdemel minden jó kezdeményezés, például a futók-kocogók, vagy a kerékpárosok védett útvonalának kialakítása. Bátorításra és anyagi kedvezményekre számíthatnak az önszervező, önköltséges formák, szolgáltatások. Több minisztérium is érdekelt a kulcsosházak, turistaházak, kempingek, sátorok hálózatának bővítésében.

Az anyagi-tárgyi feltételek? — E téren is biztató döntések születtek. Elsősorban: a közigazgatási terület — a lehetőségekhez mért, ám — folyamatos és fokozatos támogatást kap. Az is a településfejlesztés, illetve rendezés leckéje, hogy megteremtsek a lakosság feltételül szükséges mozgáshoz, testedzéshez alkalmas teret. A tanácsok, a vállalatok, a szövetkezetek és az intézmények feladata a lakóhelyi sportlétesítmények kialakításának elősegítése, a társadalmi munka támogatása. Megfelelő gondot kell fordítani a rendszeres testedzést biztosító szolgáltatásokra, továbbá korszerűsíteni kell a szabályokat, s mindenütt adjanak zöld utat a sportnak! Ezek most az időszaki, fontos feladatok.

Hegymászóklub az Alföldön

A Debreceni I. sz. Lakótelepi Sportegyesület újabb szakosztálya bővült. A természetbarátok számára kedvező ez a hír. Megalakult a hegymászó szakcsoport. Hogyan talált otthon az a nem mindennapi sport? Erre a kérdésre kerestük a választ. Beszélgetőpartnerem Pallag István, a klub vezetője.

Tavaly ősszel kereste meg az LSE-t Budai Gábor, klubunk tagja, hogy hivatalos keretek között tudjunk dolgozni. Már öt évvel ezelőtt a DUSE vezetőivel tárgyaltunk, de ők elutasították minket, mondván, hogy nincs rá anyagi keretük.

Mióta működik az a szakcsoport a városunkban?

Fél évtizede dolgozunk együtt a Kosuth Lajos Tudományegyetem Tóthfalusi kollégiumában. Egyetemisták alkotják a 13 tagból álló alpin szakosztályt, amelyben négy nő tevékenykedik.

Az elmúlt időszakban milyen eredményeket ért el az a kis közösség?

Három igazán komoly erőpróba volt. Fontosság szerint az első a Kilimandzsáró expedíció. Ebben vett részt Budai Gábor. Sajnos a magas hegyen megbetegedett és tragikus körülmények között életét vesztette. A miskolci klub azóta az ő nevét

viseli, hiszen együtt indultak el a nagy terüket teljesíteni. A második a sorban a Mont Blanc hegymászó tábor az Alpokban. Két tagunk jeleskedett, ők ugyanis meghódították Svájc, Ausztria, Franciaország és Olaszország legmagasabb csúcsait. Mindketten, Habenczius Károly és Krizsó Eszter is, a DOTE hallgatói. A harmadik próbálkozás a törökországi Ararat megmászása nem járt sikerrel.

Vannak kedvenc helyeik, ahol szívesen gyakorolnak?

Igen. A magashegyjárók főleg az erdélyi navasokban túráznak, a sziklamászók a Zemplén és Torda csúcsaira igyekeznek, míg az igazi alpinizmusra csak télen van lehetőség Magyarországon.

A külföldi túrák, expedíciók elég sok pénzbe kerülnek. Ezek szerint Önök ilyen gazdagok?

Nem, dehogyan. A szükséges pénz az úgynevezett ipari alpinizmussal igyekszünk előteremteni. Vállaljuk kemények festését, gabonatorlókat tisztítását és ehhez hasonló jellegű munkákat. Az állványozás jóval drágább, mint amennyit mi dolgozunk.

A felszerelést hogyan tudják biztosítani?

Nálunk nem lehet kapni hegymászó felszerelést. Csehszlovákiában megvásároljuk a speciális bakancsot, nadrágot, pehely kabátot, hálósákat elég elfogadható áron. A köteleket, szökeket, karabinereket, ékeket, sisakot, jégcsákányt és hágóvasat azonban a nyugati országokban tudunk venni borsos áron. Felmerülhet esetleg a kiválásokban, hogy miért nem készítenek magunk ékeket, szökeket. Ezeket olyan eljárással gyártják, amit mi nem tudunk utánozni, de nem is éri meg, mert az életünk, a biztonságunk a legfontosabb.

Mennyit gyakorolnak a nagyobb feladatok végrehajtásáért?

Hetente egyszer edzünk és a komoly túrák előtt kezdünk kemény munkába. Ez kondicionáló, erősítő jellegű, hosszútávú futásokkal. Egyenleg ki-ki annyi munkát végez amennyivel formában tudja magát tartani.

Végezetül az utolsó kérdés: Hová menjen az a fiatal jelentkező, aki kedvet kap a hegymászáshoz?

Az LSE irodájában a Halköz 6. szám alatt érdeklődhetsz. Nekünk minden héten szerdán van foglalkozásunk a városi KISZ-bizottságon, ahol az elkövetkezendő tervet megbeszélés mellett, diákekkel illusztrált élménybeszámolókat kapunk. Szeretnénk megköszönni a lehetőséget, hogy a Napló hasábjain bemutatkozhassunk — fejezte be a beszélgetést Pallag István, klubvezető.

Ótban a csúcs felé

Baranyai Antal

